

Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut inatsit

pillugu nassuiaat

1. Aallaqqaasiut

- 1.1 Tunuliaqutaq
- 1.2 Suleqatigiissitap sulinissamut malitassai katitigaaneralu
- 1.3 Sulinerup aqqissuunneqarnera sulinissamullu malitassamut nassuiaatit

2. Eqikkaaneq

3. Danmarkimi aamma Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermi inatsisitigut tunngaviusut

- 3.1 Upalungaarsimanermut inatsit ataatsimut isigalugu
- 3.2 Danmarkimi upalungaarsimanermut inatsisip ineriartornera
  - 3.2.A Inuinnarnut upalungaarsimaneq pillugu inatsit
  - 3.2.B Upalungaarsimanermut inatsit
- 3.3 Suliassa qarfinnut akisussaasuunerup tunngaviusup isumaa pillugu sukumiinerusumik
- 3.4 Kalaallit Nunaanni namminersornerunermut aqqissuussineq aamma namminersornermut aqqissuussineq
  - 3.4.1 Namminersornerunermut aqqissuussineq
  - 3.4.2 Namminersornermut aqqissuussineq
- 3.5 Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut inatsisit
  - 3.5.1 Sorsunnerup nalaani upalungaarsimanerup pilersaarusionera
    - 3.5.1.A Suliassat naalagaaffimmi oqartussaasut ataanniittut
    - 3.5.1.B Suliassat Namminersorlutik Oqartussanit tiguneqarsimasut
  - 3.5.2. Sorsunneqannginnerup nalaani ajutoornernut upalungaarsimanerup pilersaarusionera
    - 3.5.2.A Suliassat naalagaaffimmi oqartussaasut ataanniittut
    - 3.5.2.B Suliassat Namminersornerullutik Oqartussanit/Namminersorlutik Oqartussanit tiguneqarsimasut
- 3.6 Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut inatsisissamut nutaamut maannamut isumaliutersuutaasut

4. Suliassa qarfinni upalungaarsimanermi suliassat

- 4.1 Ujarlertarnerit annaassiniartarnerillu (SAR)
- 4.2 Qinnqornernut ulorianartunut upalungaarsimaneq
- 4.3 Ikuallattoornermut annaassiniarnernullu upalungaarsimaneq
- 4.4 Mittarfinni qatserisarneq
- 4.5 3 s̆milimut killeqarfiup avataani immami avatangiisit
- 4.6 3 s̆milimut killeqarfiup iluani nunamilu avatangiisinik annaassiniartarneq
- 4.7 Peqqissutsimut upalungaarsimaneq
- 4.8 Inuussutissanut nioqqutissanut upalungaarsimaneq
- 4.9 Nersutit nakorsaqaarnikkut upalungaarsimaneq
- 4.10 Aatsitassanut upalungaarsimaneq
- 4.11 Pilersuinermut upalungaarsimaneq
- 4.12 Nalunaarasuartaateqarnermut upalungaarsimaneq
- 4.13 Inissiigallartarneq isumassuinerlu
- 4.14 Eqikkaanerit inerniliinerillu
  - 4.14.1 Naalagaaffimmi oqartussaasut upalungaarsimanermut pilersaarutaat
  - 4.14.2 Kalaallit Nunaanni oqartussaasut upalungaarsimanermut pilersaarutaat

5. Kalaallit Nunaanni suliassa qarfinnut akisussaasuunerup naammassineqarnissaa

- 5.1 Aallaqqaasiut
- 5.2 Suliassa qarfinnut akisussaasuunerup naammassineqarnissaanut ilusiliat
  - 5.2.1. Suliassa qarfinni Namminersornerullutik Oqartussanit/Namminersorlutik Oqartussanit tiguneqarsimasuni suliassa qarfinnut akisussaasuunerup naammassineqarnissaa

5.2.2 Suliassa qarfinni suli naalagaaffimmi oqartussaasut ataanniittuni suliassa qarfinnut akisussaasuunerup naammassineqarnissaa

5.2.3. Inatsisip 1959-imeersup atorunnaarsinneqarnera

6. Namminersorlutik Oqartussat aamma naalagaaffimmi oqartussaasut akornanni suleqatigiinneq

6.1 Upalungaarsimanermut ataatsimiititaliarsuaq

6.2 Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut pilersaarusiassap allaqqaarnera

6.3 Upalungaarsimanermut komite

6.4 Politiit ataqatigiissaarisarnerat

6.5 Eqikkaaneq

1. Aallaqqaasiut

Nalunaarusiami matumani, Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut inatsisiliorneq pillugu suleqatigiissitamit suliarineqartumi Kalaallit Nunaanni suliassa qarfinnut akisussaasuunerup, danskit upalungaarsimanermut inatsisaata imarisaata naammassineqarnissaanut periarfissat immikkut sammineqarput. Periarfissat ilaatigut suliassa qarfiit ataasiakkaat, naalagaaffimmit aamma Namminersorlutik Oqartussat isumagisaasa misissuiffigineqarnerisigut nassuiaasiorneqarput.

1.1 Tunuliaqutaq

Statsministereqarfiup allakkatigut 23. juni 1999-imeersutigut taamanikkut nunami namminermi ministereqarfik qinnuigaa, Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut inatsisitigut tunngaviusut iluarsanneqarnerinut atatillugu ataqtigiissaarisarneq pingaarneq isumagilerniarlugu.

Tamanna tunngavigalugu nunami namminermi ministereqarfiup Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu oqartussaasut kallarneqartut suleqatigalugit Kalaallit Nunaanni upalungaarsimaneq pillugu nalunaarusiaq 22. december 2000-imeersoq (matuma kingorna Kalaallit Nunaanni upalungaarsimaneq pillugu nalunaarusiaq (2000)-imik taagorneqartoq) suliaraa.

2002-mi marsimi Namminersornerullutik Oqartussat Kalaallit Nunaanni ajunaarnersuaqarnissaanut upalungaarsimaneq pillugu nalunaarusiaq (matuma kingorna Kalaallit Nunaanni ajunaarnersuaqarnissaanut upalungaarsimaneq pillugu nalunaarusiaq (2002)-mik taagorneqartoq) suliaraat, tassanilu immikkoortuni ataasiakkaani Kalaallit Nunaanni upalungaarsimaneq pillugu nalunaarusiaq 22. december 2000-imeersoq iluarsivigineqarpoq. Kalaallit Nunaanni ajunaarnersuaqarnissaanut upalungaarsimaneq pillugu nalunaarusiaq (2002)-mi Namminersornerullutik Oqartussat inerniliipput, najukkani upalungaarsimanermut pilersaarutit aammalu Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut pilersaarut ataatsimoortoq, upalungaarsimanerup naammaginarumik annertussusilerneqarnissaanut politikikkut aalajangersakkat, aningaasat pigineqartut tulleriiaarneqarnissaat aammalu piffissaq ungasinnerulaartoq eqqarsaatigalugu inatsisiliorneqarnissaat annertuumik pisariaqartinneqartoq paasineqarsimasoq.

Kalaallit Nunaanni annaassiniarnernut upalungaarsimaneq pillugu Inatsisartut peqqussutissaata allaqqaarnera innaallagiaq, imeq, kiassarneq, qatserisartoqarneq, umiarsualiviit, aqqusernit nalunaarasuartaatitigullu attaveqarneq il.il. pillugit inatsit nr. 943, 23. december 1986-imeersoq (GTO-mut inatsit) tunngavigalugu Namminersornerullutik Oqartussat 2003-mi suliaraat. Inatsisartut peqqussutissaata allaqqaarnerani qatserisartoqarnermut maleruagassat saniatigut ilaatigut upalungaarsimanermut pilersarusiortarnermut, upalungaarsimanermut ataatsimiititaliamut, annaassiniartarnernut il.il. maleruagassat aalajangersarneqarput. Tamanna pissutigalugu tusarniaanermut atatillugu oqaatigineqarpoq, Namminersornerullutik Oqartussat upalungaarsimanermut pilersarusiortarnermut annaassiniarnernullu maleruagassanik aalajangersaanissamut pisariaqartinneqartunik tunngavissaqarnissaat nalorninarpoq.

Naalakkersuisut siulittaasuut aamma statsministeri 12. april 2005-imi isumaqtigiipput, Kalaallit Nunaata kujataani Tunumilu SAR-imut qulimiguulimmik upalungaarsimatitsinerup, kiisalu upalungaarsimanerup tamarmiusup ataqtigiinnerata naliliiffigineqarnissaat siunertaralugu suleqatigiissitamik kalaallinik danskinillu ilaasortaqtumik pilersitsiniarlutik. Suleqatigiissitaq ilaatigut attaveqaatit allanngornerat tunngavigalugu upalungaarsimanermik tamarmiusumik aammalu Kalaallit Nunaata kujataani SAR-imut qulimiguulimmik upalungaarsimatitsinerup

tamarmiusup ataqatigiinnerinik nassuiaaffiusumik nalunaarusiortussaavoq, tassanilu tamatumunnga aningaasartuutunik aammalu aningaasartuutit Namminersornerullutik Oqartussanit Naalagaaffimmillu agguarneqartarnerat naliliiffigisussaallugu.

Illersornissamut ministereqarfiup siulittaasoqarfiata ataani suleqatigiissitaq, aammalu statsministereqarfimmit, Namminersornerullutik Oqartussanit, Inatsisunik atortitsinermut Ministereqarfimmit, Aningaasaqarnermut Ministereqarfimmit aammalu oqartussaasunit SAR-imut (Search and Rescue) suliassaqarfimmi akisussaasuusunit suleqataaffigineqartoq 2006-imi januaarimi Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanerup aamma qulimiguulinnik upalungaarsimatitsinerup tamarmiusup ataqatigiinnera (matuma kingorna SAR06-imik taagorneqartoq) pillugu nalunaarusiorpoq. Nalunaarusiaq upalungaarsimanermi immikkoortut ataasiakkaat (suliassaqarfiit tamarnik immikkut) nassuiaasiornerinik imaqarpoq, taakkunanilu upalungaarsimaneq pioreersoq eqqartorneqarpoq, upalungaarsimanermi allannguissamut/naleqqussaannissamut pisariaqartitat naliliiffigineqarput, kiisalu oqartussaasut isumaat malillugu upalungaarsimanerup pitsanngortinneqarnissaa siunertaralugu suliniuteqarfigineqartariaqartut suunersut nassuiaasioqarlutik.

Suleqatigiissitap ilaatigut suliassaqarfimmi akisussaasuunerup, danskit upalungaarsimanermut inatsisaata imaaniittup Kalaallit Nunaanni naammassineqarnissaa naleqquttutut isumaqarfigaa, tassani oqartussaaffeqarnerup naalagaaffimmi oqartussaasut aamma Namminersornerullutik Oqartussat akornanni avinneqarnissaa eqqarsaatigineqassalluni. Suliassaqarfinni akisussaasuunermi oqartussaasut, suliffeqarfik imaluunniit sullissivik, ulluinnarni suliassaqarfimmut akisussaasuusoq aamma annertunerusumik ajutoortoqartillugu ajunaarnersuaqartillugulu suliassaqarfimmut akisussaasuusussaavoq. Akisussaannermi aamma pilersaaruserneq, nammineerluni akisussaaffeqarfiusup iluani immikkut ittumik pisoqartillugu suliassat ataannarnissaannut ingerlaannarnissaannullu akisussaannermut ilitersuiffiusoq ilaavoq. Tamanna tunngavigalugu ilaatigut suliassaqarfimmut akisussaasuunerup naammassineqarnissaanut, aammalu sorsunnerup nalaani, taamaatullu sorsunneqannginnerata nalaani pilersaaruseriat immikkoortinneqarnerisa atorunnaarnissaanut inatsisitigut tunngavissanik paasiniaanermik aallartitsisoqarnissaa aamma nassuiaammi inassutigineqarpoq.

Kiisalu suleqatigiissitaq naliliivoq, Namminersornerullutik Oqartussat angallannerup ilusaanik allannguinerat Kalaallit Nunaata kujataani Tunumilu, aammalu Kalaallit Nunaata sinnerani SAR-imut qulimiguulinnik upalungaarsimatitsineq ajornerulissanngitsoq, tamatumani 2002-miit 2003-mut Namminersornerullutik Oqartussanut ataatsimoorussamik tapiissutissat pillugit naalagaaffiup aamma Kalaallit Nunaanni Naalakkersuisut akornanni isumaqatigiissutaat 30. marts 2001-imeersoq tunngavigalugu Namminersornerullutik Oqartussat isumaqatigiissummik eqquutsitsinissaat naatsorsuutigineqarmat, taamaalillunilu Kalaallit Nunaata qeqqani Qeqertarsuullu Tunuani SAR-imut upalungaarsimanerup naammaginartumik ingerlanneqarnissaa Namminersornerullutik Oqartussanit qulakkeerneqarmat. Isumaqatigiissut taanna 2002-miit 2003-mut Namminersornerullutik Oqartussanut ataatsimoorussamik tapiissutit pillugit naalagaaffiup aamma Kalaallit Nunaanni Naalakkersuisut akornanni isumaqatigiissutit ilagaa, tassanilu Kalaallit Nunaata qeqqani Qeqertarsuullu Tunuani SAR-imut upalungaarsimanerup naammaginartumik ingerlanneqarnissaanik Namminersornerullutik Oqartussat qulakkeerinissaat siunertaralugu Naalagaaffik ukiumut 7,0 mio. koruunit tikillugit Namminersornerullutik Oqartussanut aningaasaqarnikkut tapiissuteqartarnissaa isumaqatigiissutigineqarpoq.

Aamma Kalaallit Nunaanni imartaanilu avatangiisuni ajutoortarnerpassuit misissuiffigineqartariaqartut pillugit suleqatigiissitap Namminersornerullutik Oqartussat

---

isumaqatigaat, taassumalu ataani suliniutissat ajutoortarnerit ikilisinniarneqarnerinut, aammalu ajutoortarnerit sunniutaasa annikillisiniarneqarnerinut iluaqutaasinnaasut nalilersorneqassapput.

Kalaallit Nunaanni Naalakkersuisut nassuiaat suliarat, aammalu nassuiaammi inassuteqaatit amerlanersaat taperserlugit. Tamanna tunngavigalugu Naalakkersuisut siulittaasuata statsministerimut oqaatigaa, upalungaarsimanermi suliassaqarfimmi akisussaasuuneq Kalaallit Nunaanni atuutsinneqalertariaqartoq, tamatuma kingunerisaanik oqartussaaffiup naalagaaffimmiit Namminersornerullutik Oqartussanut/Namminersorlutik Oqartussanut nuunneqarsinnaasooq Naalakkersuisut eqqumaffigimmasuk.

Taamaattumik Naalakkersuisunut siulittaasup allakkatigut 19. april 2006-imeersutigut statsministeri ilaatigut qinnuigaa, Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut inatsisissaq, Namminersornerullutik Oqartussani aamma naalagaaffimmi oqartussaasut akornanni suliarineqartussaqa aallartinneqassasooq, tassungalu ilanngullugu Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut ataatsimiititaliarsuarmut inatsisitigut tunngavissiortoqassasooq, aammalu upalungaarsimaneq pillugu kalaallit danskillu oqartussaasuisa suleqatigiinnissannut inatsisitigut tunngavissiortoqassasooq.

1.2 Suleqatigiissitap sulinissamut malitassai katitigaaneralu

Naalakkersuisunut siulittaasup qinnuteqarnera tunngavigalugu Naalakkersuisut Allattoqarfiata aamma Illersornissamut Ministereqarfiup Kalaallit Nunaanni upalungaarsimaneq pillugu sulinissamut malitassat 7. juli 2006-imeersut suliarai. Taanna malillugu suleqatigiissitat marluk pilersinneqartussaapput: upalungaarsimanermut inatsit pillugu suleqatigiissitaq aamma SAR-imut suliassaqarfiup iluani ajutoortarnerit pillugit suleqatigiissitaq. Suleqatigiissitat marluusut sulinissamut malitassai allakkiami ataatsimoortumi allassimapput, taannalu ilanngussaq 1-itut ilaliunneqarpoq.

Nassuiaammi matumani ajornartorsiutit, sulinissamut malitassani imm. 3.1-imi saqqummiunneqartut kisimik sammineqarput. Kalaallit Nunaanni SAR-imut suliassaqarfiup iluani ajutoortarnerit pillugit suleqatigiissitaq ajornartorsiutit, sulinissamut malitassani imm. 3.2-mi saqqummiunneqartut pillugit immikkut nassuiaasiropoq.

Sulinissamut malitassani imm. 3.1 naapertorlugu upalungaarsimanermut inatsisiliornissaq pillugu suleqatigiissitami anguniagaq pingaarneq tassaavoq, Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut inatsisip qanoq iliorluni sorsuttoqarnerata sorsuttoqannginneratalu akornanni immikkoortunut akisussaaffeqarnermik immikkoortitsinerup atorunnaarsitsisarnermi atulersitsisarnermilu periusissat, danskit upalungaarsimanermut inatsisaanniittut iluarsineqarsinnaanerisa misissorneqarnissaa.

Tamatumunnga atatillugu suleqatigiissitaq pingaartumik

- Kalaallit Nunaanni suliassaqarfinnut akisussaasuunerup, danskit inatsisaata imarisaata atuutsinneqalernissannut periarfissanik misissueqqissaassaaq, tassani naalagaaffimmi oqartussaasuni taamatullu Namminersornerullutik Oqartussani oqartussaasuni (maannakkut Namminersorlutik Oqartussaasuni), taakkulu ataanni Kalaallit Nunaanni kommunini, Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermi suliassat suliarineqartarnerini pissutsit immikkut ittut eqqarsaatigineqassallutik,
- upalungaarsimanermut pilersaarusiorneq suliassanut akisussaaffinnut, Namminersorlutik Oqartussanit tiguneqartunut malinnaasut ilaattut isigineqarsinnaanersoq misissuissaaq,

- Kalaallit Nunaanni oqartussaasut upalungaarsimanermi suliassanik suliaqarnissaannut tunngaviusunik misissuissaaq, tassunga annaassiniarnermi suliassat avatangiisinillu annaassiniartarnerit ilaatinneqassallutik,
- suleqatigiiffissamik, naalagaaffimmi oqartussaasut aamma Namminersornerullutik Oqartussat akornanni ataqatigiissarinissamik akisussaaffeqartumik misissuissaaq/isumaliuteqassaaq, kiisalu
- suliniutissanut aalajangersimasunut siunnersuusiussaaq, tassunga ilanngullugu inatsisissanut attuumassuteqartunut siunnersuusiussalluni.

Sulinissamut malitassamut ilanngussaq 1 malillugu Illersornissamut Ministereqarfik (siulittaasoq), Statsministereqarfik, Namminersornerullutik Oqartussat (maannakkut Namminersorlutik Oqartussat), Aningaasaqarnermut Ministereqarfik, Inatsisunik atortitsinerumt Ministereqarfik aamma Upalungaarsimanermut Aqutsisoqarfik (allattoqarfik) upalungaarsimanermut inatsisit pillugit suleqatigiissitamut ilaasortaataitaqarput. Taakku saniatigut Kalaallit Nunaanni Politimesteri suleqatigiissitap sulineranut ilaasortatut aalajangersimasutut suleqataatinneqarpoq. Suleqatigiissitap ilaasortai ilanngussaq 1-imi takuneqarsinnaapput.

Suleqatigiissitap sulinini naammassillugu suleqatigiissitap misissoqqissaagai misissugaalu pillugit nalunaarusiussaaq, suliniutissanullu aalajangersimasunut siunnersuusiussalluni, tassungalu inatsisissanik attuumassuteqartunik siunnersuusiorneq ilaatinneqassaaq. Nalunaarusiaq illersornissamut ministereqarfimmut aamma Naalakkersuisut Siulittaasuannut isumaliutissanngorlugu aalajangiiffigisassanngorlugulu saqqummiunneqassaaq.

Kalaallit Nunaanni Namminersorneq pillugu inatsisip 473-ip, 12. juni 2009-meersup (maannakkut namminersornerumt inatsit) atuutilerneratigut, Kalaallit Nunaanni Namminersornerullutik Oqartussat pillugit aaqquissuussineq Namminersorlutik Oqartussat pillugit aaqquissuussinermik taarserneqarpoq. Inatsit 21. juni 2009-mi atuutilerpoq. Nalunaarusiami taaguut Kalaallit Nunaanni Namminersornerullutik Oqartussat ulloq 21. juni 2009 sioqqullugu inatsisitigut inissisimanermut atorneqarpoq, aammalu taaguut Namminersorlutik Oqartussat piffissamut 21. juni 2009-p kingorna inatsisitigut inissisimanermut atorneqarluni. Immikkoortoq 3.4.2-mi suliassa qarfinnik tigusinissamut Namminersorneq pillugu inatsimmi periarfissarititaasut annertunerusumik nassuiarneqarput.

1.3 Sulinerup aaqquissuunneqarnera sulinissamullu malitassamut nassuiaatit

Oqaatigineqartut suleqatigiissitap ilaatigut Kalaallit Nunaanni suliassa qarfinnut akisussaasuunerup, danskit upalungaarsimanermut inatsisaannut imaritinneqartup naammassineqarnissaanut periarfissat misissortussaavai, taamatullu suleqatigiiffik, naalagaaffimmi oqartussaasut aamma Namminersornerullutik Oqartussani oqartussaasut akornanni ataqatigiissarinermut akisussaaffeqartoq imaluunniit akisussaaffeqartussaq misissorneqartussaalluni/isumaliutigineqartussaalluni.

Suleqatigiissitap isumaliutersuutissanut taakkununga atatillugu inatsisitigut tunngaviusut, pingaarnernut sullissinernullu akisussaaffiit, killissarititaasimasinnaasunut ajornartorsiutit, oqaluttuarisaanermut tunngassuteqartut aammalu suliassa qarfinni attuumassuteqartuni tamani upalungaarsimanermut pilersaarusiornert misissuiffigai. Suleqatigiissitap misissuinerumt tassunga atugassatut Namminersornerullutik Oqartussat ministereqarfiillu suliassa qarfinnut akisussaasuusut (Isumaginninnerumt Ministereqarfik, Avatangiisinut Ministereqarfik, Inuussutissanut Ministereqarfik, Silap Pissusaanut Nukissiuuteqarnermullu Ministereqarfik, Nunami Namminermut

Peqqinnissamullu Ministereqarfik kiisalu Ilisimatusarnermut, Teknologii Ineriartortitsinermullu Ministereqarfik) ilanngussassaannik piniarfigai, taamatullu nassuiaatit nalunaarusiallu siornatigut suliarineqarsimasut, tassungalu ilanngullugu SAR 06-imi kapitali 4 ilanngunneqarlutik.

Sulinissamut malitassani immikkoortumi kingullermut, suliniutissanut aalajangersimasunut siunnersuusiortarnermut tunngasumut, taassumalu ataani inatsisinut attuumassutilinnut siunnersuusiortarnermut atatillugu suleqatigiissitamit ilisimatitsissutigineqassaaq, Naalakkersuisut 2010-mi upernaakkut ataatsimiinnermi upalungaarsimaneq pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuummik Naalakkersuisut saqqummiussinialersaarmata. Tamatuma kingorna Illersornissamut Ministereqarfiup upalungaarsimanermut inatsisip allannguutissaattut pisariaqartut isumagissavai.

Nalunaarusiap matuma suliarineqarnera – taamatullu nalunaarusiamut ilanngussat ingerlaavartut – Kalaallit Nunaanni upalungaarsimaneq pillugu Inatsisissatut siunnersuummut matuma siuliani taaneqartumut tunngaviliisimapput. Taamaattumik ilaatigut suliap annertunera, aammalu suliaassarfiit misissoqqissaarneqarnissaasa pisariaqarnera pissutigalugu nalunaarusiaq manna naatsorsuutigisamit sivilisunerusumik suliarineqarsimagaluartoq, Kalaallit Nunaanni upalungaarsimaneq pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuutip, 2010-mi upernaakkut ataatsimiinnermi saqqummiunneqartussap suliarineqarnerani nalunaarusiaq Namminersorlutik Oqartussanut sakkussatut iluaqutaasimasoq inerniliisoqarsinnaavoq.

Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanerup pitsaanerpaanissaa qulakkeerniarlugu inatsisiliorneq naalagaaffimmi oqartussaasut aamma Namminersorlutik Oqartussat akornanni qanittumik ataqatigiissarinikkut ingerlanneqassaaq.

Suleqatigiissitaaq aqqanileriarluni ataatsimiippoq.

2. Eqikkaaneq

Qanoq iliorluni Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut inatsit sorsunnerup nalaata aamma sorsunneqannginnerup nalaata akornanni immikkoortitsinissamut tunngavissanut naapertuuttunngorlugu iluarsineqarsinnaanersoq, aammalu suliassa qarfinnut akisussaasuunermik atuutsitsisoqalersinnaanersoq misissuinissaq nalunaarusiornermi siunertaavoq. 2010-mi upernaakkut ataatsimiinnermi Kalaallit Nunaanni annaassiniarnernut upalungaarsimaneq pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuummik saqqummiussisoqarniartoq suleqatigiissitamit ilisimaneqarpoq. Nalunaarusiaq manna inatsisissatut siunnersuummut isumassarsiorfittut atorineqarsimavoq.

Tamatuma ilaatut ilaatigut Kalaallit Nunaanni suliassa qarfinnut akisussaasuunerup, danskit inatsisaata imarisaata atuutsinneqalernissaanut periarfissat, tassani naalagaaffimmi oqartussaasuni taamatullu Namminersorlutik Oqartussani oqartussaasuni, taakkulu ataanni Kalaallit Nunaanni kommunini, Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermi suliassat suliarineqartarnerini pissutsit immikkut ittut eqqarsaatigalugit nassuarneqarput.

Tamatumunnga atatillugu upalungaarsimanermut pilersaaruserneq suliassanut, Namminersornerullutik Oqartussanit/Namminersorlutik Oqartussanit akisussaaffigineqalersunut malinnaasut ilaattut isigineqarsinnaanersoq nalunaarusiami isummerfigineqarpoq, taamatullu Kalaallit Nunaanni oqartussaasut upalungaarsimanermi suliassat ilaannik, tassungalu ilanngullugu annaassiniartarnermik avatangiisinillu annaassiniartarnermik suliqaartarnerannut tunngaviusut nalunaarusiami nassuarneqarluni.

Suleqatigiiffiit suut naalagaaffimmi oqartussaasut aamma Namminersorlutik Oqartussani oqartussaasut akornanni ataqatigiissarinnermut akisussaasuunersut imaluunniit akisussaasuussanersut pillugit isumaliutersuutinik nalunaarusiaq imaqarpoq.

Nalunaarusiami inerniliissutaasut pingaarnerit tassaapput:

Inuinnarnut upalungaarsimaneq pillugu inatsit 1959-imeersoq (matuma kingorna 1959-imi inatsimmik taagorneqartoq) 1962-imi kunngip peqqussutaatigut Kalaallit Nunaannut atuutsinneqalerpoq. Danmarkimi inatsit upalungaarsimanermut inatsisip 1992-imeersup atuutilerteratigut atorunnaarsinneqarpoq, kisiannili Kalaallit Nunaanni atuutsiinnarneqarluni. Inatsit naapertorlugu naalagaaffimmi oqartussaasut pisussaapput, sorsuttoqarnissaanut imaluunniit sorsuttoqalernissaanik ulorianartorsiortoqalernissaanut Kalaallit Nunaanni suliassa qarfinnut tamanut atuuttussamik pilersaaruseriussallutik. Tamanna tunngaviusumik aamma suliassa qarfinnut, Kalaallit Nunaanni Namminersornerullutik Oqartussanit/Namminersorlutik Oqartussanit tiguneqarsimasunut atuuppoq, tak. kapitali 3, imm. 3.5.1.

Upalungaarsimanermut pilersaaruserneq inatsit, naalakkersuisuni oqartussaasut Kalaallit Nunaanni aqutsinerminnut tunngavigisaat naapertorlugu naalakkersuinikkut akisussaaffiusut ilaattut isigineqartariaqarpoq. Taamaattumik upalungaarsimanermut inatsisip, tassungalu ilanngullugu § 24-p Kalaallit Nunaannut atuuttussaanninnera apeqqutaatinnagu, naalagaaffimmi oqartussaasut suliassa qarfinni, naalagaaffimmi oqartussaasunit isumagineqartussani sorsunneqannginnerata nalaanut pilersaaruseriornissamut pisussaaffeqartutut isigineqartariaqarput, tak. kapitali 3, imm. 3.5.2.A.

Taamatuttaaq upalungaarsimanermut pilersaarusiorneq suliassanut, Namminersornerullutik Oqartussat/Namminersorlutik Oqartussat suliassaqaarfinnik ataasiakkaanik, maannakkut Namminersorlutik Oqartussat ataanniittunik tigusinerannut atatillugu suliassanut naalackersuinikkut akisussaaffigineqartunut malinnaasut ilaattut isigineqartariaqarpoq, tak. kapitali 3, imm. 3.5.2.B. Tamanna pissutigalugu Namminersorlutik Oqartussat sorsunneqannginnerata nalaani suliassaqaarfinnut taakkununga pilersaarusiornissamut piginnaaneqartutut naliliiffigineqarput.

Suleqatigiissitap kapitali 4-mi Kalaallit Nunaanni suliassaqaarfiit arlallit sammivai, tassanilu inerniliivoq, Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat aalajangiisinnaatitaaffimmut taaneqartumut ilagitillugu makku pillugit nutaanik maleruagassiornissamut pisariaqartinneqartunik inatsisitigut tunngavissaqartut:

- kommunit nunami avatangiisinik annaassiniarnissamut akisussaaffeqarnerat,
- 3-sømilinut killeqarfiup iluani avatangiisinik annaassiniarnerni ajutoortoqartillugu kommunit Namminersorlutik Oqartussanut ikiuuttarnerat,
- kommunit annaassiniarnermi suliassanik qatserinerneq atanningsunik suliqaartarnerat (angallannermi ajutoornerni kiggigussimasunik kaanngartitsisarneq, nakkaattoqarnerani ajutoornerit il.il., kiisalu
- qimarngussanik ajornartorsiortunillu inissiigallarnissamut nerisaqartitsinissamullu kommunit pisussaaffeqarnerat.

Aamma suleqatigiissitap maluginiarppaa, suliassaqaarfinnut akisussaasuuneq naalagaaffimmi oqartussaasuni taamatullu Namminersorlutik Oqartussani oqartussaasuni Kalaallit Nunaanni suliassaqaarfinnut attuumassuteqartuni sorsunneqannginnerata nalaani upalungaarsimanermut pilersaarusiornerneq tunngaviliisoq.

Kalaallit Nunaanni suliassaqaarfinnut akisussaasuunerup tamakkiisumik inatsisitigullu aalajangersagaasumik atuutsinneqalernissaa suleqatigiissitap nalunaarusiami inassutigaa, tak. kapitali 5, imm. 5.2. Namminersorlutik Oqartussat suliassaqaarfiini 1959-imi inatsit pillugu peqqussutip atorunnaarsinneqarneranut atatillugu sorsuttoqarnerata aammalu sorsuttoqarnissaanut aarlerinartorsiortoqarnerata nalaanut pilersaarusiornissamut aalajangiisinnaatitaaffiup Namminersorlutik Oqartussanit tiguneqarnissaa pisariaqarpoq. Tamatumunnga atatillugu suliassaqaarfik Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussanit tiguneqartariaqartoq suleqatigiissitap tikkuarpaa, tak. kapitali 5, imm. 5.2.1. Tamatuma kingorna suliassaqaarfinnut akisussaasuuneq suliassaqaarfinni taakkunani tamakkiisumik atuutsinneqarsinnaalissaaq, aammalu Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut inatsisissami aalajangersarneqarsinnaalissalluni.

Matuma siuliani taaneqartutut naalagaaffimmi oqartussaasut suliassaqaarfinni suliassaqaarfinnut akisussaasuunerneq tunngavisoq malinneqareeraluarpalluunniit, upalungaarsimanermut inatsimmi § 24, Danmarkimi suliassaqaarfinnut akisussaasuunerneq tunngavisoq inatsisitigut aalajangersagaasoq annertusineqartariaqarpoq, naalagaaffimmi oqartussaasut Kalaallit Nunaanni pisussaaffeqalersillugit. Taamaalilluni pissutsit, Danmarkimi suliassaqaarfinnut akisussaasuunerneq inatsisitigut aalajangersaanermut, kiisalu upalungaarsimanermut inatsimmi § 24-p Kalaallit Nunaannut atuutsinneqannginneranut tunngavigineqartut assingi suliassaqaarfinnut akisussaasuunerup Kalaallit Nunaanni naalagaaffiup oqartussaaffinut atuutinnginneranut illuatungiliuttumik aalajangiinermik kinguneqarsinnaavoq.

Upalungaarsimanermut inatsimmi § 24 Kalaallit Nunaannut atuutsinneqalissappat, upalungaarsimanermut inatsimmi § 82, inatsisip ilaannaasumik atuutsinneqalernissaanut periarfissiisoq allanngortinneqassaaq.

Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut ataatsimiititaliarsuaq 2001-imi naalakkersuisut aalajangiinerisigut pilersinneqarpoq. Ataatsimiititaliarsuaq pilersinneqarmalli naalagaaffimmi oqartussaasut ataatsimiititaliarsuarmi ilaasortaatitaqalerput. Suleqatigiissitaq isumaqarpoq, Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliarsuaq Kalaallit Nunaanni oqartussaasut aamma naalagaaffimmi oqartussaasut akornanni ataqatigiissaarineranut naleqquttumik sinaakkusiisimasoq, tak. kapitali 6, imm. 6.1. Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliarsuarmut tunngaviusoq siunissami Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut inatsisissami annertunerusumik pisortatigoortumik malittarisassaqtalerneqartariaqarnerisooq Namminersorlutik Oqartussat aalajangertussaavaat.

Aamma naalagaaffimmi oqartussaasut Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliarsuarmi suleqataatinneqarnerisa isumaqatigiissuteqarnikkut pisortatigoortumik malittarisassaqtinneqalissasoq, imaluunniit naalagaaffimmi oqartussaasut suleqataatinneqarnerisa Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut inatsisissami nassuiarneqarnissaa isumaliutersuutigineqassasoq inassutigineqarpoq, tassami tassani naalagaaffimmi oqartussaasut Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliarsuarmi suleqataatinneqarnissaannut tamanna sioqqullugu isumaqatigiissuteqarnissaaq pisariaqartoq inatsimmi allassimasariaqarmat, tak. kapitali 6, imm. 6.1.

Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut pilersaarutip Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut inatsisissatut siunnersuummi, 2010-mi upernaakkut ataatsimiinnermi saqqummiunneqartumi inatsisitigut aalajangersaaffigineqarnissaa naleqquttoq aamma suleqatigiissitaq isumaqarpoq, tak. kapitali 6, imm. 6.3.

3. Danmarkimi aamma Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermi inatsisitigut tunngaviusut

Kapitalimi matumani upalungaarsimanermut inatsit nalinginnaasumik nassuiaatigineqarpoq, tassunga upalungaarsimaneq pillugu aalajangersakkat nalinginnaasut aammalu suliaasaqarfinnut immikkoortillugit immikkoortinneqarnerat ilaatinneqarluni. Aamma Danmarkimi upalungaarsimanermut inatsisip ineriartornera nassuiaatigineqarpoq, tassunga sorsunneqarnerata nalaanut aamma sorsunneqannginnerata nalaanut immikkoortitsinerup atorunnaarsinneqarnera, kiisalu suliaasaqarfinnut akisussaasuunerup isumaa ilaatinneqarlutik. Tamatuma saniatigut Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut inatsisip ineriartornera nassuiaatigineqarpoq, tassunga Kalaallit Nunaanni namminersornerunermut aaqqissuussinermut aamma namminersornermut aaqqissuussinermut, kiisalu Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut inatsisip ineriartorneranut, kiisalu Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut aalajangersakkanut tamarmiusunut nassuiaatit ilaallutik. Kalaallit Nunaanni upalungaarsimaneq pillugu aalajangersakkat suliaasaqarfinnut immikkut tunngassuteqartut kapitali 4-imi nassuiarneqarput.

3.1 Upalungaarsimanermut inatsit ataatsimut isigalugu

Upalungaarsimanermut inatsimmi kapitali 5-imi inuiaqatigiinni nalinginnaasuni suliaasaqarfinni upalungaarsimanermut pilersarusiortarneq il.il. pillugit aalajangersakkanik tamanut atuuttunik aalajangersaasoqarpoq, taakkunungalu ajutoortoqartillugu il.il. ministerinut ataasiakkaanut, aammalu upalungaarsimanermut pilersarusiortarneq pillugu kommunalbestyrelsinut nunallu immikkoortuini siunnersuisoqatigiinnut piumasqaatit tamarmiusut ilaatinneqarput, tak. matuma kinguliani 3.2 annertunerusumik nassuiaateqarfiusoq.

Naalackersuinikkut akisussaaffiusunut inatsisini ministerit pisortat aammalu namminersortut suliaasaqarfiinut aalajangersimasunut upalungaarsimanermut maleruagassanik piumasqaatinillu aalajangersaasarput. Tassani assersuutigalugu nukissiuuteqarneq, nalunaarasuartaateqarneq peqqinnissaqarnerlu pineqartarput. Naalackersuinikkut akisussaaffiusunut inatsit tunngavigalugu oqartussaasut suliaasaqarfinnut immikkut tunngassuteqartunik aalajangersakkanik ilitsersuutinillu, sinaakkutissanik upalungaarsimanermut inatsimmi aammalu nammineerluni inatsisiliani aalajangersarneqartunik naammassinniffiusussanik suliaqarsinnaapput.

Tassalu upalungaarsimanermut inatsimmi maleruagassat tamanut atuuttut aamma immikkoortunut aalajangersimasunut maleruagassat ilitsersuutillu il.il., naalackersuinermi ministereqarfinnit il.il. ataasiakkaanit suliarineqarsimasut atuuttut akornanni immikkoortitsisoqarpoq.

3.2 Danmarkimi upalungaarsimanermut inatsisip ineriartornera

A. Inuinnarnut upalungaarsimaneq pillugu inatsit

Inuinnarnut upalungaarsimaneq pillugu inatsit nr. 342, 23. december 1959-imeersoq (matuma kingorna inatsimmik 1959-imeersumik taagorneqarluni ilanngussaq 3-tut ilaliunneqartoq) nunami illersornissamik tamarmiusumik siuarsaanissamik siunertaqarpoq, taassumalu ataani sorsunneqarnerata nalaani naalackersuisut suliaasa aammalu naalagaaffiup kommunillu ingerlatsinerisa ingerlaannarnissaat, eqqissimatitsinissaq torersaartitsinissarlu, nunap iluani tunisassiorsinnaanermik assartuussinermillu aammalu attaveqaqatigiinnermik nukittorsaanissaq atorluuanissarlu, kiisalu pilersuinerit qanorluunniit ittut qulakkeerneqarnissaat agguarneqarnissaallu qulakkeerneqassapput.

Inatsit illersornissap tamarmiusup ilaatut atuutsinneqarpoq, taamaattumillu ajornartoormi sorsunneqarnerataluunniit nalaani suliaasanik (sorsuttoqalernissaanut aarlerinaateqartoqarnera

eqqarsaatigalugu) aaqiinnisaq siunertaralugu pisortani oqartussaasut pilersaarusiornermut akisussaaffeqarnerannut suliaqarnerannullu tunngasuulluni.

Inatsimmi sorsunneqannginnerata nalaanut taamatut pilersaarusiornissamut pisussaaffeqarneq atuutsinneqalinngilaq, naak Upalungaarsimanermut Aqutsisoqarfiup ilisimatitsinera malillugu sorsunneqannginnerata nalaanut pilersaarusiaq taamaattoq ministereqarfinni il.il. pigineqareeraluartoq. Inuiaqatigiinni suliaasaqarfinni upalungaarsimanermi sullissisut assigiinngitsut akornanni suliaasanut akisussaaffiit agguarneqarnerat nalinginnaasumik suliaasaqarfinnut akisussaasuunermut tunngaviusumik taagorneqartoq malillugu aalajangersarneqartarpoq. Suliaasaqarfinnut akisussaasuunerup nassatarisaanik oqartussaasoq, suliffeqarfik sullissivilluunniit, ulluinnarni suliaasaqarfimmut akisussaasuusoq aamma annertunerusumik ajutoortoqarnerani ajunaarnersuaqarneraniluunniit suliaasaqarfimmut akisussaasuusarpoq. suliaasaqarfimmut akisussaasuunermi aamma immikkut ittumik pisoqartillugu akisussaaffeqarfigisap iluani suliaasanik attassiinnarnissap ingerlatsiinnarnissallu qanoq ingerlanissaanut pilersaarusiornermut akisussaassuseqarneq ilaavoq, tak. tamanna pillugu imm. 3.3-mi nassuiaatit annertunerusut.

Inatsit kunngip peqqussutaatigut nr. 405-ikkut, 20. december 1962-imeersukkut Kalaallit Nunaanni atuutsinneqalerpoq, ministerillu suliaasaqarfinnut akisussaasuusut ataasiakkaat tamatuma kingorna Kalaallit Nunaanni sorsunneqarnerata aammalu sorsunneqarnissaanut aarlerinaateqartoqarnerata nalaanut pilersaarusiornissaq pisussaaffigilerpaat.

B. Upalungaarsimanermut inatsit

1959-imi inatsit 1992-imi upalungaarsimanermut inatsisip atuutilerneratigut Danmarkimi atorunnaarpoq. Upalungaarsimanermut inatsisip atuutilernerata kingunerisaanik ilaatigut qatserisartoqarfik sakkutuunilu illersornissaq annaassiniarnernut upalungaarsimasunut kattunneqarput, tassani naalagaaffiup annaassiniarnernut upalungaarsimanerat aammalu kommunit annaassiniarnernut upalungaarsimanerat pineqarlutik. Siunertaq pingaarneq tassaavoq, annaassiniarnernut upalungaarsimanermut aqcutip ataasiinnaap ataannartup akuleriisitsiviusullu pilersinneqarsinnaanissaata periarfissinneqarnissaa, upalungaarsimanermilu isumalluutit tamarmiusut sapinngisamik annertunerpaamik angusaqarfiusinnaasumik aningaasaqarnikkullu pitsaasumik ingerlanneqarsinnaanissaa.

Sorsunneqannginneranut inuinnarnut sullissinissamut inatsisissatut siunnersuummut nassuiaatit nalinginnaasut malillugit annaassiniarnernut upalungaarsimanermut aallaavigineqarput, tak. inatsisissatut siunnersuut L 132, 2. december 1992-imeersoq. Tassalu sorsunneqarnerata nalaani suliaasat tassaapput sorsunneqannginneranut suliaasat ingerlateqqitat, ajornartoornermi imaluunniit sorsunneqarneranut suliaasat tunngavissisut allannguutaallutik. 1992-imi sorsunneqannginnerata nalaanut pilersaarusiornernup imaluunniit aamma sorsunneqarnerata nalaanut pilersaarusiornernup immikkoortinneqarnerisa atorunnaarsinneqarnissaat eqqarsaatigineqalersimagaluartoq, inuinnarnut upalungaarsimanermi sorsunneqarnissaa immikkut ittumik siunertaralugu pilersaarusiortarneq pillugu 1959-imi inatsimmi aalajangersakkat upalungaarsimanermut inatsimmi ingerlateqqinneqarpoq. 1959-imi inatsimmi pisutut aamma 1992-imi upalungaarsimanermut inatsimmi sorsunneqannginnerata nalaanut pilersaarusiortarnermut tunngatillugu taamaattumik akisussaaffiliinissaq ilanngunneqanngilaq, naak imm. 3.2.A.-mi oqaatigineqartut pilersaarusiortarneq taamaattoq ingerlanneqareeraluartoq.

Tamatuma kingorna Danmarkimi isumannaallisaanermut politikkip ineriartornerata kingunerisaanik sorsunneqannginnerata nalaanut pilersaarusiornernup aamma sorsunneqarnerata nalaanut

pilersaarusernerup immikkoortinneqarnissaasa pisariaqartinneqarnera annertusisimavoq. Tassalu upalungaarsimanermut inatsimmi sorsunneqalernissaa immikkut eqqarsaatigalugu inuinnarnut upalungaarsimanerup pilersaaruserneqartarnera pillugu aalajangersakkani 2003-mi aprilimi upalungaarsimanermut inatsimmik allanngortitsinikkut atorunnaarsinneqarput, tamatumunngalu taarsiullugu upalungaarsimanermut inatsimmi § 24-mi pilersaaruserneqartarnermut tamarmiusumut aalajangersagaq ilanngunneqarpoq.

Upalungaarsimanermut inatsimmi § 24, imm. 1-imi pilersaaruserneqartarnermut aalajangersagaq imatut oqaasertalerneqarpoq:

”Ajutoortoqartillugu ajunaarnersuaqartillugulu, taassumalu ataani sorsuttoqartillugu ministerit ataasiakkaat tamarmik immikkut suliassaqaqfimminni inuiaqatigiinni suliat ataannarnissaat ingerlaqqinnissaallu, kiisalu sakkutuut taparserneqarnissaat siunertaralugu pilersaaruserneqartarnermut”.

Upalungaarsimanermut inatsimmi § 24, imm. 1-ip ilanngunneqarnerata kingunerisaanik sorsunneqarnerata nalaanut aamma sorsunneqannginnerata nalaanut pilersaaruserneqartarnerup immikkoortinneqarnera atorunnaarsinneqarpoq, taamaalillunilu pilersaaruserneqartarnermut pisussaaffimmi ajutoornerit ajunaarnersuillu, taassumalu ataani sorsunnerit ataatsimoortinneqalerlutik.

Upalungaarsimanerup iluani pilersaaruserneqartarnermut tunngaviusut assigiiarnissaasa qulakkeerneqarnissaa siunertarinerneqarpoq. Tamatuma nassatarisaanik inuiaqatigiinni ajutoortoqartarnerani ajunaarnersuaqartarneranilu sunnertiassut sip annikillinissaa, taamaalillunilu inuiaqatigiinni suliffeqarfiit ajutoornerni ajunaarnersuarnilu, taassumalu ataani sorsunneqarneranut ingerlaannarsinnaasussaapput.

Sorsunneqannginnerata nalaanut pilersaaruserneqartarnermut pisussaaffiup nalinginnaasup saniatigut, aamma 2003-mi upalungaarsimanermut inatsimmi § 24-p ilanngunneqarnerata nassatarisaanik suliassaqaqfimmittut akisussaasuuneq pisortatigoortumik maleruagassierneqarpoq. Tassalu inatsisissatut siunnersuummut nassuiaatini nalinginnaasuni allasimavoq, ministereqarfiit tamarmik immikkut ulluinnarni suliat aammalu suliassaqaqfimmittut akisussaasuunerup (tunngaviusumik suliassaqaqfimmittut akisussaasuunerneqartarnermut) ingerlaannarnissaat aallaavigalugit upalungaarsimanerup pilersaaruserneqartarnermut, takuuk inatsisissatut siunnersuut nr. 108, 2. december 2002-imeersoq.

Tunngaviusumik suliassaqaqfimmittut akisussaasuunerup nalinginnaasup pisortatigoortumik maleruagassaqartinneqarnissaanik kissaateqarnermi, oqartussaasut ulluinnarni suliassaqaqfimmittut pilersaaruserneqartarnerullu sularinerneqartussap ajutoortoqartillugu ajunaarnersuaqartillugulu suliassaqaqfimmittut ajornartoornermi sorsunneqarneranulluunniit suliassanut qanittumik atatinneqarnissaat eqqarsaatigineqarpoq.

Inatsit pillugu nalunaarut nr. 660, 10. juni 2009-meersoq kingusinnerusukkat allannguuteqartinneqartoq malillugu upalungaarsimanerup inatsisip imaa ilusaalu pillugit makku ilisimatitsissutigineqarsinnaapput:

Upalungaarsimanerup inatsimmi § 1 naapertorlugu ajutoortoqartillugu ajunaarnersuaqartillugulu, taassumalu ataani sorsuttoqartillugu, imaluunniit tamatumunnga annertuumik aarlerinartorsiorneqartillugu inuit, pigisat avatangiisillu akornuserneqarnissaasa pinaveersaartinneqarnissaa, killilersimaarneqarnissaa ikiorsiivigineqarnissaalu annaassiniarnernut

upalungaarsimasut suliassaraat. Tassalu ikuallattoqartillugu, annaassiniartoqartillugu avatangiisinullu tunngatillugu suliassat tassani pineqarput – ajutoornermut pinngortitap nukii, teknologimik ajutoorneq ajortumeeriniarnerluunniit pissutaanersut apeqqutaatinnagu.

Inatsimmi § 1, imm. 2 naapertorlugu annaassiniarnernut upalungaarsimanermut naalagaaffiup annaassiniarnernut upalungaarsimasut, taassumalu ataani naalagaaffimmi nunap immikkoortuini annaassiniarnernut upalungaarsimasut, aammalu kommunini annaassiniarnernut upalungaarsimasut pineqarput. SAR-imut upalungaarsimasut, napparsimasunik angallassinasuarnissamut upalungaarsimasut aamma imartani avatangiisinut upalungaarsimasut upalungaarsimanermut inatsimmut ilaatinneqanngillat, kisiannili ilaatigut inatsisit allat aqputigalugit maleruagassiuunneqarlutik.

Naalagaaffimmi annaassiniarnernut upalungaarsimasut, taassumalu ataani naalagaaffimmi nunap immikkortuini annaassiniarnernut upalungaarsimasut suliassaat aqqissuussaanerallu inatsimmi kapitali 2-mi aalajangersarneqarput. Suliassanut ilaatigut upalungaarsimanermi kommunit upalungaarsimanerannik, qinngornernut ulorianartunut upalungaarsimanermik, naalagaaffimmi annaassiniarnernut upalungaarsimasut kommuninut ikiuunnissamut upalungaarsimanerannik il.il. nakkutilliineq ilaatinneqarput. Suliassat naalagaaffiup upalungaarsimaffiinit tallimaasunit isumagineqartarpoq, taakkunanilu sakkutuunik ilinniartitsinissaq aamma suliassanut pingaarnernut ilaavoq. Kommunini annaassiniarnernut upalungaarsimasut suliassaat aqqissuussaanerallu kapitali 3-mi aalajangersarneqarpoq, kiisalu annaassiniarnernut upalungaarsimasut sulitinneqartarnerannut maleruagassat kapitali 4-miillutik.

Danmarkimi annaassiniarnernut upalungaarsimasut pisinnaasaat malillugit aggugaapput, kommunini annaassiniarnernut upalungaarsimasut suliniuteqarnermi siulliusarlutik, aammalu naalagaaffiup annaassiniarnernut upalungaarsimasui ajutoornerni annertunerusuni, sivilunerusumik suliarineqartariaqartuni aammalu inuttaqarnikkut pisariaqartitsiviusuni ikiuisarlutik. Upalungaarsimasut taakku eqaatsumik isumannaatsumillu suleriuseqarnermut, ajutoornerit pisartut amerlanersaannik isumagineqarfigisinnaasaannut ineriartortinneqarsimapput.

Kapitali 3-mi aamma 4-mi maleruagassat kommunini annaassiniarnernut upalungaarsimasunut tunngasuupput, aammalu pilersaarusiortarnermut aalajangersakkat oqaatigineqareersutut kapitali 5-imi aalajangersarneqarput, kiisalu kapitali 6-imi sorsunneqarnerata nalaani aqqissuussaaneq 2003-mi upalungaarsimanermut inatsisip allanngortinneqarneratigut atorunnaarsinneqarnera aalajangersarneqarluni. 2007-imi upalungaarsimanermut inatsisip allanngortinneqarneratigut kapitali 6, radiukkut attaveqatigiinnermut tunngasoq nutaaq ilanngunneqarpoq.

Kapitali 7-imi maleruagassani pinaveersaartitsilluni iliuusissat, ikuallattoornissamut ulorianartorsiornermik pinaveersaartitsisussat annikillititsisussallu, aammalu annaassiniarnerni qatserinernilu periarfissanik illersorneqarsinnaasunik qulakkeerisussat pineqarput. Kapitali 8-mi taarsiissutitalimmik arsaarinnittarnermut maleruagassat aalajangersarneqarput, kiisalu kapitali 9-mi ikuallattoqarnerata allatullu ajutoortoqarnerata nalaani innuttaasut pissusilersornissaannut peqqussutit il.il. assigiinngitsut pineqarlutik.

Kapitali 10-ip imarai annaassiniarnernut upalungaarsimasuni sulisut pillugit maleruagassat, taassni ilaallutik sakkutuut piareersimasussaataasullu. Kapitali 11-ip imarai pineqaatissiisinnaanermut aalajangersakkat perorsaannissamullu sakkussat, kapitali 12-imi inatsisini allani allannguutit pillugit aalajangersakkat aamma kapitali 13-imi atuutsitsilernissamut aalajangersakkanik ikaarsaarnermullu aalajangersakkat.

3.3 Suliassa qarfinnut akisussaasuunermut tunngaviusup isumaa sukumiinerusumik

Immikkut ittumik pisoqartillugu sullissisut akuusut pilertortumik pitsaasumillu suliniuteqassasut tamanit naatsorsuutigineqarpoq. Piffissami sivisuumi innaallagissap qaminnera, annertuumik uuliamik mingutsitsineq, nuna tamakkerlugu perserluni anorersuarujussuarnera, amerlasuunik qimarngussineq imaluunniit nunarsuaq tamakkerlugu tuniluuttumik nuallunneq il.il. apeqqutaatinnagit tamanna atuuppoq. Peqataasut upalungaarsimanerminni piareersimanersut, aammalu kikkut suliniutissanut, ajornartorsiutit matuma siuliani taaneqartut aaqqiiffiginarlugit aalajangerneqartussanut akisussaasuunersut sukkasuumik pitsaasumillu suliniuteqarnissamut piginnaaneqarnermut apeqqutaasussaapput.

Danmarkimi inuinnarnut upalungaarsimanermut sullissisut akornanni suliassanut akisussaaffiup agguarneqarnera suliassa qarfinnut akisussaasuunermut tunngaviuvoq. Suliassa qarfinnut akisussaasuunerup isumaa tassaavoq, oqartussaasut, suliffeqarfiup imaluunniit sullissiviup, ulluinnarni suliassa qarfimmu akisussaasuusup aamma ajutoornerni annertunerusuni ajunaarnersuaqartilluguluunniit suliassa qarfimmu akisussaasuusassasoq. Suliassa qarfinnut akisussaasuunermi aamma immikkut ittumik pisoqassappat nammineq akisusaaffeqarfiup iluani atuuffiit ingerlaannartinnissaannut ingerlatitseqqiinerullu qanoq ingerlanneqarnissaa pilersaarusiorneqartussaavoq.

Suliassa qarfinnut akisussaasuuneq aamma inuiaqatigiinni suliassa qarfinnipilersaarusiornermut pisussaaffe qarneq pillugu aalajangersakkat siornatigut taaneqareersutut upalungaarsimanermut inatsimmi kapitali 5-imi (§§ 24-28) allassimapput, tak. matuma siuliani imm. 3.2-p ataani allassimasut.

Eqqornerusumik naalakkersuisoqarfiit tamarmik immikkut iluanni siornatigut oqaatigineqareersutut § 24, imm. 1 naapertorlugu ulluinnarni suliat aammalu suliassa qarfinnut akisussaasuunerup (*tunngaviusumik suliassa qarfinnut akisussaasuuneq*) atuutsiinnarnissaa aallaavigalugu upalungaarsimanermut pilersaarusiortoqartussaavoq. Taamatuttaaq kommunini nunallu immikkoortuini oqartussaasut pilersaarusiornissamut akisussaaffe qarput, tak. upalungaarsimanermut inatsimmi § 25.

Oqartussaasut tamarmik namminneerlutik susassa qarfimmik iluanni upalungaarsimanermut eqqarsaatersuuteqarsimanissaat, aammalu akisussaaffiit agguarneqarnissaannik pingaarnermik ilisimasaqarnissaat suliassa qarfinnut akisussaasuunermut tamatumalu kingunerisaanik pilersaarusiornissamut akisussaaffe qarnermut pingaaruteqarpoq. Ulluinnarni sulineri pisariaqartitsiviusuni ilaatigut upalungaarsimanerup eqqaamaneqarnissaa anguniarneqarpoq. Tamanna pinngippat sunnertiassuseq pilersinnaavoq, pilertortumik pitsaasumillu suliniuteqarsinnaanermut oqartussaasut upalungaarsimanerminni piareersimanissaat aammalu namminneerlutillu akisussaaffimminnik allallu akisussaaffiinek ilisimasaqarnissaat pingaaruteqarmat.

Ukiuni kingullerni upalungaarsimanerup eqqumaffigineqariartuinnarnerata kingunerisaanik, suliassa qarfinnut akisussaasuunerup pilersaarusiornermullu pisussaaffe qarnerup imaasa erseqqissarneqarnissaannik pisariaqartitsineq annertusisimavoq. Suliassa qarfinnut akisussaasuunerup imaata saqqummiunneqarnissaanut naalakkiissummik ataatsimoortumik soqanngilaq. Nunap iluani sunnertiassuseq pillugu nalunaarusiaq 2006-imeersoq Upalungaarsimanermut Aqutsisoqarfiup suleriesissanut pitsaasunut isummernissamut

tungavissiamik imaqarpoq, tassanilu tungavissat pingaernerit arfinillit, upalungaarsimanermut inatsimmi § 24, imm. 1-imik aallaaveqartut tungavigineqarput. Nassuiaat allakkatigut najoqqutassat tungavigalugit suliaavoq, tassunga ilaatigut inatsisissamat piareersaatit, aammalu Statsministereqarfimmi, taamanilu Assartuussinermut Nukissiuuteqarnermullu Ministereqarfiusumi, Naalagaaffiup Politiivini, Nationalbankimi, Aningaasaqarnermut Nakkutilliisoqarfimmi, Peqqinnissamat Aqutsisoqarfimmi kiisalu IT-mut Nalunaarasuartaateqarnermullu Aqutsisoqarfimmi sulisunik oqaloqateqarnerit ilaallutik.

1) Naalackersuisut tamarmik naalackersuisoqarfigisamik iluanni upalungaarsimanermik isumannaatsumik qulakkeerisussaapput

Naalackersuisoqarfiit naalackersuisut allaffeqarfigaat, taamaattumillu upalungaarsimanermik suliaqarnermi qitiusumik inissimasuupput. Upalungaarsimanermut pisussaaffiup isumannaatsumik naammassineqarsimanissaasa qulakkeerneqarnissaa naalackersuisoqarfiit suliassaraat. Tamatuma saniatigut oqartussaasut upalungaarsimanermi pissutsit pillugit qitiusumik, ilaatigullu kommunit nunallu immikkoortui akunnerminni ilitersueqatigiinnisaaq pisussaaffigaat, tak. upalungaarsimanermut inatsimmi § 27. Pilersarusiornermi assigiimmik sulianullu naleqquttumik tungavissaqarnissap, aammalu pissutsinik upalungaarsimanermik suliaqarnermi ilaatissallugit naleqqussorisunik tikkuaanissap qulakkeerneqarnissaa tamatumani siunertarineqarpoq.

2) Suliassa qarfinnut akisussaasuunermi suliat suliassallu, inatsisit, politikki imaluunniit aqutsineq tungavigalugit suliakkiissutigineqartut ulorianartorsiorfiusut tamarmik pineqarput

Suliassa qarfinnut akisussaasuuneq sulinermit atatillugu ingerlasinnaassappat, oqartussaasut akisussaaffitsik eqqarsaatissat marluk aallaavigalugit killilissavaat ersarissassallugillu: Immikkut ittumik pisoqartillugu suliassa qarfiup iluani suliat suliassallu suut, aammalu taakku arlaat atatiinnarneqassappat ingerlatiinnarneqassallutillu. Pisut taamaattut pitsaasumik isumagineqarsinnaassappata akisussaaffiit ersarissuunissaat pingaaruteqarpoq, taamaattumillu immikkut ittumik pisoqartillugu suliat suliassallu suut ulorianartorsiorfiunerunersut, aammalu atatiinnarneqassanersut ingerlateqqinneqassanersullu paasiniassallugit oqartussaasut akisussaaffigaat.

3) Oqartussaasut upalungaarsimanermut pilersarusiornerat ingerlaavartumik tulleriiaralunilu ulorianartorsiorfiusinnaasunik aqutsinermik tungaveqassaaq

Upalungaarsimanermut pilersaarutit oqartussaasut akisussaaffeqarfiinnut atuuttut pioreersut nutarterneqarnissaasa, kiisalu nammineerluni aaqqissuussaanerup iluani upalungaarsimanermut pilersarusiornissap sungiusartarnissallu qulakkeerneqarnissaat oqartussaasunit pisussaaffigineqarpoq. Malitassat pingaernerit aalajangersarneqarnissaat, isumalluutit pisariaqartut pilersinneqarnissaat aammalu suliat naammassineqarnissaannut malinnaanissaaq aqutsisut akisussaaffigaat. Oqartussaasuni aqutsisut akisussaaffigisamik iluanni upalungaarsimanerup pitsaassusaanik paasisimaarinninnissaat pingaaruteqarpoq, upalungaarsimanermik pilersarusiorneq ulorianartorsiorfiusinnaasunik tamakkiisumik ilisimasaqarnermik ingerlaavartumik tulleriiartumillu tungaveqartariaqarmat.

4) Oqartussaasut ajornartinnagu ajutoornernik annertunerusunik ajunaarnersuarnillu pinaveersaartitsissapput, pisariaqartillugu iliuuseqassapput aammalu inuiaqatigiinni suliat sapinngisamik pilertornerpaamik aallarteqqinneqarnissaat isumagissallugu

Oqartussaasut suliassa qarfinnut akisussaasuusut pisussaapput, akisussaaffeqarfigisamik iluanni attaveqaatit suliallu ulorianartorsiorfiusut illersorneqarnissaat annertunerpaamik qulakkiissallugu. Tamatuma ilaatigut nassatarisaanik oqartussaasut ajutoornernik annertunerusunik ajunaarnersuarnillu pisoqannginnissaanut iliuuseqassapput, nalaassisoqartillugulu tamatuma

inunnut, attaveqaatinut ulorianartorsiorfiusunut il.il. sunniutissat pinngitsoortissallugit annikillissassallugilluunniit. Ajutoornerni annertunerusuni ajunaarnersuarnilu sullissinikkut isumaginninnermi suliassat pingaernerit, oqartussaasut upalungaarsimanermik suliaqarnermini isummerfigisassaat marluupput:

- ”Niuernermik ingerlatitseqqinnermi” (business continuity management – tassalu ingerlatsinnermi nalinginnaasumi akornusersuutaasut qamittoornerillu akiorneqarsinnaanerit) inuiaqatigiinni attaveqaatit suliallu ulorianartorsiorfiusut, soorlu atortut elektroniskiusut atorlugit akiliisarnerup, inuussutissanik nioqqutissanik pilersuinerup, nukimmik pilersuinerup, it-kkut nalunaarasuartaatitigullu attaveqaqatigiinnerup assartuussinerullu illersorneqarnissaat pineqarpoq.
- Ajornartorsiornermik aqutsineq, tassanilu suliniuteqarnermi aqutsisoqarnissaanik aammalu oqartussaasut suliniuteqarnissaannik pisariaqartitsiviusunik immikkut ittumik pisoqartillugu paasisaqarnermi erngerluni oqartussaasut qisuariartarnerat pineqarpoq.

”Niuernermik ingerlatseqqinneq” taamatullu ajornartoornermik aqutsineq upalungaarsimanermut pilersaarutini suliassaqrulluunniit iluani iltersuutini iluaqutaasumik nassuiarneqarsinnaapput.

Kiisalu oqartussaasut suliassaqrarfinnut akisussaasuusut aaqqeeqqinnissamut pilersaarusiussapput, tassalu pisup nukingiuttarialittaata qaangiunnerani ingerlatsineq nalinginnaasoq pissutsillu nalinginnaasut qanoq iliorluni sapinngisamik pilertortumik aaqqinneqarsinnaanerit pilersaarusiussavaat.

5) Oqartussaasut namminneerlutik suliassaqrarfinnini ulorianartorsiorfiusut ingerlaavartumik nakkutigisavaat

Taamatut pisussaaffeqarnermi oqartussaasut pisinnaasut (inuit pilersitaat, pinngortitap pilersitai aamma teknologiip pilersitai), suliassaqrarfiup iluani suliat suliassallu annersaannik aseruisinnaasut qamitsisinnaasulluunniit tamakkerlugit alaatsinaassavaat, tamatumani pisoq Danmarkimi imaluunniit nunami allami pissutsinik peqquteqaraluarpalluunniit. Tassalu nunap iluani imaluunniit nunat tamat akornanni nammineerluni susassaqrarfiup iluani ulorianartorsiorfiusinnaasunik alaatsinaanneq, kiisalu ilisimasanik oqartussaasunut suliassaqrarfinni akisussaasuusunut allanut ingerlatitseqqittarneq suliassaqrarfinnut akisussaaffiup ilagaa.

Pisoqarfiusinnaasunik suussusersinnermi ulorianartorsiorfiusut sunnertiaffiusullu misissoqqissaarnissaat periarfissinneqartussaavoq, aammalu pinaveersaartitsilluni ajoqusiinernillu killiliiffiusunik iliuseqarnissamut pilersaarusiornissamut, kiisalu upalungaarsimanermut pilersaarutitik tamanut atuuttunik suliaqarnissamut tunngavissiisoqarsinnaalluni.

6) Oqartussaasut sakkutuut suleqatigalugit inuinnaat sakkutuunut tapersersuinissaannik pisariaqartitanik aalajangersimasunik aalajangersaassapput

Inuiaqatigiit inuinnaat sakkutuunut tapersersuisarnerat ukiorpassuarni aalajangersimasimavoq. Ulorianartorsiorfiusartut allannguuteqarnerat aallaavigalugu aalajangersakkap attuumassuteqarnera ullumikkut siusinnerusumut naleqqiullugu allaaneruvoq. Taamaattorli suliassaqrarfinni aalajangersimasuni inuinnarni oqartussaasut suli sakkutuut pilersaarusiornerrannut toqqaannartumik peqataasarput isumalluutinillu tapersiisarlutik. Tassalu inuinnarni oqartussaasut suliassaqrarfinni, sakkutuut ”inuinnarni suliassanik” aaqqiinissamut akisussaaffigisaanni tapersiisarput, taakkununga soorlu imaatigut timmisartumillu annaassiniartarneq (SAR-imut upalungaarsimaneq) imaanilu avatangiisinut upalungaarsimaneq ilaallutik.

3.4. Kalaallit Nunaanni namminersornerunermut aaqqissuussineq aamma namminersornermut aaqqissuussineq

3.4.1 Namminersornerunermut aaqqissuussineq

Kalaallit Nunaanni namminersorneruneq Namminersornerullutik Oqartussat pillugit inatsisip nr. 577-ip, 29. november 1978-imeersup (matuma kingorna namminersornerunermut inatsit) atuutilerneratigut pilersinneqarpoq.

Namminersornerunermut aaqqissuussinermut suliassa qarfiit Namminersornerullutik Oqartussani oqartussaasunit (Naalakkersuisut aamma Inatsisartut) tiguneqarsinnaasut aamma suliassa qarfiit naalagaaffimmi oqartussaasunit (naalagaaffik aamma Folketingi) isumagineqartut akornanni immikkoortitsisoqarpoq

Namminersornerunermut inatsit naapertorlugu Namminersornerullutik Oqartussat suliassa qarfinnik, inatsimmut ilaliussami taaneqartunik tunngavissat assigiinngitsut marluk atorlugit tiguneqarsinnaapput:

- Namminersornerunermut inatsimmi § 4 naapertorlugu suliassa qarfiit (imaluunniit suliassa qarfiup ilaa) Namminersornerullutik Oqartussat tigusinnaavaat, taamaalillunilu Namminersornerullutik Oqartussat suliassa qarfimmu inatsisiliornikkut aqutsinikkullu oqartussaasunnungussalluni, kiisalu tamatumunnga atatillugu aningaasartuutinik tigusissalluni. Suliassa qarfinnut taakkununnga Inatsisartut maleruagassiaat Inatsisartut inatsisaattut taaneqarput.
- Namminersornerunermut inatsimmi § 5 naapertorlugu naalagaaffimmi oqartussaasut Namminersornerullutik Oqartussanut isumaqatiginninniareernerisigut inatsisinik tunngaveqarlutik suliassa qarfinnut inatsimmi § 4 naapertorlugu Namminersornerullutik Oqartussanut nuunneqarsimanngitsunut maleruagassiortarnermut aqutsinissamillu oqartussaaffimmik Namminersornerullutik Oqartussat tigusinissamut piginnaatissinnaavaat. Suliassa qarfinnut taakkununnga Inatsisartut maleruagassiaat Inatsisartut peqqussutaattut taaneqarput.

Namminersornerunermut inatsimmi § 7 naapertorlugu naalagaaffimmi oqartussaasut Namminersornerullutik Oqartussanut isumaqatiginninniareernerimikkut inatsisinik tunngaveqarlutik suliassa qarfiit inatsimmut ilaliussami taaneqanngitsut, inatsimmi § 4 imaluunniit § 5 naapertorlugu Namminersornerullutik Oqartussanut nuunneqarnissaat aalajangersinnaavaat. Aalajangersagaq taanna malillugu suliassa qarfiit suut Namminersornerullutik Oqartussanut nuunneqassanersut pillugit aalajangiinermi naalagaaffiup ataatsimoornera aammalu Namminersornerullutik Oqartussat suliassa qarfinnut, pingaartumik Kalaallit Nunaanni pissutsinut attuumassuteqartunut annertunerusumik sunniuteqarnissaat eqqarsaatigineqartussaapput.

3.4.2. Namminersornermut aaqqissuussineq

Kalaallit Nunaanni Namminersorneruneq pillugu inatsisip nr. 473-ip, 12. juni 2009-meersup (namminersornerunermut inatsit) atuutilerneratigut, namminersornerunermut inatsit namminersornermut inatsimmik taarserneqarpoq. Inatsimmi namminersornerunermut ataatsimiititaliap kalaallinik danskinillu ilaasorta qartup 2008-mi isumaliutissiisutaat (isumaliutissiisut nr. 1497) tunngavigineqarpoq.

Namminersornermut inatsimmi § 2 naapertorlugu suliassa qarfiit inatsimmut ilaliussami taaneqartut suut Namminersorlutik Oqartussanut nuunneqassanersut Namminersorlutik Oqartussat aalajangersinnaavaat.

Namminersornermut inatsimmi § 4 naapertorlugu suliassa qarfiit taamaallaat Kalaallit Nunaannit susassa qarfigineqartut, aammalu ilaliussami taaneqanngitsut Namminersorlutik Oqartussanit tiguneqarsinnaanerit Naalakkersuisut naalagaaffiullu akunnerminni isumaqatigiissutigisinnaavaat. Kalaallit Nunaanni Namminersorneq pillugu inatsisissatut siunnersuummut nassuiaammi allassimavoq, suliassa qarfiit minnerit arlallit, § 4 naapertorlugu tiguneqarsinnaasut namminersornermut inatsimmut ilaliussamut ilanngunneqarsimanngitsut. Inuinnaat upalungaarsimanermi suliassaannit sinneruttut suliassa qarfinnut minnernut taakkununga ilaapput, tak. imm. 5.2.1.

Suliassa qarfimmik tiguserup kingunerisaanik suliassa qarfimmil inatsisiliorneq atuutsitsinerlu Namminersornerullutik Oqartussanit tiguneqartussaapput, kiisalu taakku aningaasalersorneqarnerat tiguneqartussaalluni.

Namminersornermut inatsimmi Naalakkersuisut (Naalakkersuisut) aamma Inatsisartut (Inatsisartut) kalaallisut taaguutaat atorpeqartut.

Namminersornermut inatsimmi § 23, imm. 4 naapertorlugu suliassa qarfinnut namminersornerunermut inatsimmi § 5 naapertorlugu tiguneqarsimasunut inatsisiliorneq atuutsitsinerlu Namminersorlutik Oqartussat isumagisassaraat. Tassalu Namminersorlutik Oqartussat suliassa qarfiit namminersornerunermut inatsimmi § 4 naapertorlugu tiguneqarsimasut assigalugit suliassa qarfinnut taakkununga, kiisalu suliassa qarfinnut, namminersornerunermut inatsit naapertorlugu tiguneqarsimasinnaasunut aalajangiisinnaatitaalerput. Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussanut atatillugu pissutsit assigiinngitsut pillugit inatsit nr. 474, 12. juni 2009-meersoq namminersornermut inatsimmut atatinneqarpoq . Inatsit Kalaallit Nunaanni namminersornerup atuutsinneqalerneranut atatillugu aalajangersakkanik teknikkimut tunnganerusunik imaqqarpoq. Inatsimmi § 7, imm. 1-ip atuutilerneratigut suliassa qarfinnut namminersornerunermut inatsimmi § 5 naapertorlugu nuunneqarsimasunut piginnaatitsisarnermut inatsisit atorunnaarsinneqarput, piginnaatitsisarnermut inatsisit namminersornermut inatsimmi § 23, imm. 4 naapertorlugu sunniuteqarsinnaajunnaartussaammata. Inatsimmi § 7, imm. 2 naapertorlugu peqqussutit, piginnaatitsisarnermut inatsit tunngavigalugu suliarineqarsimasut oqartussaasunit eqqortunit atorunnaarsinneqarnissamik tungaanut atuutiinnassapput. Aamma Inatsisartut peqqussutaasa oqartussaasuni eqqortunit allanngortinneqarsinnaanerit, aammalu atuutsinneqaannarsinnaanerit tassunga ilaavoq. Piginnaatitsisarnermut inatsisit aalajangersimasut nalunaarusiami eqqartorneqarnerinut atatillugu taakkuninnga atorunnaarsitsisarnissamut apeqqut nassuiaatigineqarpoq.

Suliassa qarfiit namminersornerunermut inatsit, tamatuma kingorna inatsisiliorneqartut imaluunniit namminersornermut inatsit naapertorlugu Namminersorlutik Oqartussani oqartussaasunit tiguneqarsimanngitsut naalagaaffimmi oqartussaasut, inatsisiliornermut aqutsinermullu oqartussaasusut ataanniipput. Tassalu suliassa qarfiit taakku inatsisit, Kalaallit Nunaannut atuutsinneqartussat, imaluunniit kunnigip peqqussutaatigut Kalaallit Nunaannut atuutsinneqalersimasut naapertorlugit maleruagassiuunneqarput.

3.5 Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut inatsit

Immikkoortumi matumani Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut maleruagassat tamanut atuuttut nassuiarneqarput, kiisalu Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut maleruagassat suliassa qarfinnut aalajangersimasunut tunnganerusut kapitali 4-mi nassuiarneqarlutik.

1959-imi inatsit, sorsunneqarneranut inuinnaat upalungaarsimanerannut tunngasoq kunnigip peqqussutaata nr. 405-ip, 20. december 1962-imeersup atuutilerneratigut Kalaallit Nunaannut atuutsinneqalerpoq, tak. imm. 3.2.A. Peqqussutip atuutilerneratigut inatsit aalajangersakkanik/allannguutinik immikkut ittunik Kalaallit Nunaannut atuutsilerfiunngitsumik atuutsinneqalerpoq. Tamatuma kingorna kunnigip peqqussutaa atorunnaarsinneqarsimanngilaq, taamaattumillu inatsit suli Kalaallit Nunaannut atuutsinneqarpoq. 1959-imi inatsit sakkutuunut tamarmiusunut atuuppoq, taamaattumillu ajornartoornermi (tassalu sorsuttoqarnissaanut aarlerinartoqarnerani) imaluunniit sorsunneqarneranut suliassanik aaqqiinissaq siunertaralugu pisortani oqartussaasut pilersaarusiornissamut pisussaaffeqarnerannut suliqaarnerannullu tunngasuulluni, tak. imm. 3.2.A.

1959-imi inatsisip atuunneratigut Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut inatsisit nassuiarneqarneranni sorsunneqarnerata nalaani upalungaarsimaneq aamma sorsunneqannginnerata nalaani upalungaarsimaneq immikkoortinneqartariaqarput. Kalaallit Nunaanni namminersorneruneq/namminersorneq, tak. imm. 3.4, tunngavigalugu aamma suliassa qarfinnut suli naalagaaffiup ataaniittunut upalungaarsimaneq, aammalu suliassa qarfinnut Namminersornerullutik Oqartussanit/Namminersorlutik Oqartussanit tiguneqarsimasunut upalungaarsimaneq immikkoortinneqartariaqarput.

3. 5. 1 Sorsunnerup nalaani upalungaarsimanerup pilersaarusiornera

A. Suliassat naalagaaffimmi oqartussaasut ataanniittut

1959-imi inatsimmi ajornartoortoqarneranut sorsunneqarnerannullu pilersaarusiornissamut ministerit pisussaaffilerneqarnerat aalajangersarneqarpoq. Tassalu ministerit naalackersuinikkut akisussaasuusut suliassa qarfinni, suli naalagaaffimmi oqartussaasut ataanniittuni Kalaallit Nunaanni ajornartoortoqarneranut sorsunneqarnerannullu upalungaarsimanermut pilersaarusiornissaq pisussaaffigaat.

B. Suliassat Namminersornerullutik Oqartussanit/Namminersorlutik Oqartussanit tiguneqarsimasut
Kalaallit Nunaanni sorsunneqarneranut imaluunniit sorsunneqarnissaanut aarlerinartorsiornermut pilersaarusiornissamut naalagaaffimmi oqartussaasut pisussaaffeqarnerat taamaallaat pisussaaffik suliassa qarfiit pineqartut tiguneqarnerinut atatillugu Namminersornerullutik Oqartussani/Namminersorlutik Oqartussani oqartussaasunut nuunneqarsimatinnagu atuutissaaq.

Taamaallilluni sorsunneqarneranut imaluunniit sorsunneqarnissaanut aarlerinartoqartillugu pilersaarusiornissamut pisussaaffik ilaatigut Namminersornerullutik Oqartussat/Namminersorlutik Oqartussat suliassa qarfirmik aalajangersimasumik tigusinerannut atatillugu suliassa qarfik Namminersornerullutik Oqartussani/Namminersorluni Oqartussani oqartussaasunut nuunneqarsimasinnaavoq, ilaatigullu isiginiagassat uku tunngavigineqarsimasinnaallutik:

Ajornartoornermi imaluunniit sorsunneqarneranut suliassanik aaqqiisarnissaq siunertaralugu pilersaarusiortarneq oqartussaasut ulluinnarni suliassanik aaqqiisarnerannut, kiisalu ajutoortoqarnerani ajunaarnersuaqarneranilu ulluinnarni isumalluutit naammakkunnaartillugit suliassat pineqartut isumagineqarnerisa ingerlaannarnissaat anguniarlugu pilersaarusiornermut qanittumik atasinnaavoq. Taamaattumik tassani apeqqaataassaaq, sorsunneqarneranut upalungaarsimanermut pilersaarut suliassa qarfirmut ima akulerutsinneqarsimatiginersoq, 1959-imi

inatsit naapertorlugu ajornartoornermut sorsuttoqarneranulluunniit pilersaarusiornissamut pisussaaffik, suliaasaqarfinnik ataasiakkaanik nuussinermut peqatigitillugu Namminersornerullutik Oqartussanut/Namminersorlutik Oqartussanut nuunneqarsimasutut isigineqarsinnaalluni – tassani suliaasaqarfimmik pineqartumik tigusinermut atatillugu tamanna immikkut isummerfigineqarsimanersoq apeqqutaatinnagu.

Suliaasaqarfiit Namminersornerullutik Oqartussanit tiguneqarsimasut arlallit misissuiffigineqarnerinut atatillugu suleqatigiissitap paasivaa, GTO-mut inatsimmi § 1-ip (innaallagissamik, imermik kiassarnermillu pilersuinermit tunngasup) piareersarneqarnerani aalajangersagaq 1959-imi inatsimmut atassuteqanngitsoq ersarissumik allassimavoq. Tamatumunnga atatillugu allassimavoq: ”Tassalu inuinnarnut pilersaarusiornissamut pisariaqartinneqartumut akisussaaffik suli naalagaaffimmi oqartussaasunit pisussaaffigineqarpoq, kiisalu Namminersornerullutik Oqartussani oqartussaasut pilersaarusiornermut annertussusiliunneqarsimasinnaasunik atuutsitsisussaallutik”. GTO-mut inatsimmi aalajangersakkanut allanut nassuiaatinik taamaattunik atuutsitsisoqarnerisq takuneqarsinnaanngilaq.

Pilersuineq, angallaneq allakkerinerlu il.il. pillugit Kalaallit Nunaannut inatsimmi § 3-mut (amigaateqarnermi nioqqutissanik pilersuineq) aamma § 4-mut (umiarsuit angallannerat) piareersaatit, GTO-mut inatsimmi § 1-imut piareersaatinut nassuiaatit assinginik imaqarput. Kisiannili Kalaallit Nunaanni peqqinnissaqarfik pillugu inatsimmut piareersaatit nassuiaatinik taamaattunik imaqanngillat.

GTO-mut inatsimmi § 1-imut kiisalu pilersuineq, angallaneq allakkerinerlu pillugit Kalaallit Nunaannut inatsimmi §§ 3-mut aamma 4-mut piareersaatit matuma siuliani taaneqartut tunngavigalugit suleqatigiissitaaq naliliivoq, suliaasaqarfiit ataasiakkaat nuunneqarnerinut atatillugu ajornartoortoqarneranut sorsunneqarneranulluunniit pilersaarusiornissamut pisussaaffeqarnek tamakkerluni Namminersornerullutik Oqartussanut nuunneqarsimanngitsoq. Upalungaarsimanermi suliaasat aammalu ”ulluinnarni” suliaasat akunnerminni qanittumik ataqatigiinnerat pissutaalluni, upalungaarsimanermi suliaasat tamarmik (sorsunneqarnerata nalaani aamma sorsunneqannginnerata nalaani) suliaasaqarfiit tiguneqarnerinut atatillugu tiguneqarsimagaluartut taamaattoqarpoq.

Inatsisit piginnaatitsisut ilaasa misissorneqarnerat matuma siuliani taaneqartuq tunngavissiisinnaagaluartoq, ajornartoornermut sorsunneqarneranulluunniit pilersaarusiornissamut pisussaaffik suliaasaqarfinni, piginnaatitaaffiliinermit inatsisit piareersarneqarnerini apeqqummut tamatumunnga immikkut isummertoqarsimannginnera tunngavigineqarsinnaanersoq suleqatigiissitami oqaluuserineqarpoq.

Nassuiaassummi suliaasaqarfiit tiguneqarsimasut tamarmik pineqaratik ilaannaani oqaatigineqarpoq, naalagaaffimmi oqartussaasut suli ajornartoornermut sorsunneqarneranullu upalungaarsimanermut pilersaarusiortarnek akisussaaffigigaat. Matuma siuliani piareersaatinut nassuiaatini maleruagassat tamanut tunngasumik atuuttuunersut, imaluunniit 1959-imi inatsit suliaasaqarfinnut ataasiakkaanut atuuttutut nalilernerqartariaqarnerisq aalajangersarneqanngilaq. Tassani isuma tassaasinnaavoq, upalungaarsimanermi suliaasat aammalu ”ulluinnarni” suliaasat akunnerminni qanittumik ataqatigiinnerisa kingunerisaanik upalungaarsimanermi suliaasat tamarmik (sorsunneqarneranut sorsunneqannginneranullu) suliaasaqarfiit tiguneqarnerinut peqatigitillugu tiguneqartarsimassasut, tassalu piareersaatini allamik ersarissumik allassimasoqanngippat.

Nassuiaassummut tassunga sanilliullugu allassimavoq, 1959-imi inatsimmi ministerit tamarnik naalakkersuisoqarfigisamik iluanni ajornartoortoqarneranut sorsunneqarneranullu pilersaarusiornissamut pisussaaffilerneqartut. Tassalu GTO-mut inatsimmi § 1-imut aamma pilersuinerneq inatsimmi §§ 3-mut aamma 4-mut piareersaatini maleruagassat taakku tamanut atuuttuunerat allassimasoq oqaatigineqarsinnaavoq. Tamatumani saniatigut sorsunneqarneranut upalungaarsimanermi suliassat Namminersornerullutik Oqartussat suliassaqaarfinnik tigusinerisa nalaanni suliassatut immikkut isigineqartariaqartut, taamaattumillu suliassaqaarfiit tiguneqartut ilaattut isigineqannginnissaat pissusissamisoortoq oqartoqarsinnaavoq.

Suliat ingerlanneqarnerat nassuiaassummut tapertaasinnaangitsut suleqatigiissitaq isumaqarpoq.

Suliassaqaarfinni piginnaatitaaffinnut inatsisit piareersarneqarnerini apeqqummut immikkut isummertoqarsimatinnagu ajornartoortoqarneranut sorsunneqarneranulluunniit pilersaarusiornissamut pisussaaffiup Namminersornerullutik Oqartussanut nuunneqarsimanissaa ataatsimut isigalugu tunngavilersuutigineqarsinnaangitsaq suleqatigiissitaq isumaqarpoq. Tamatumunnga atatillugu 1959-imi inatsimmi oqaatigineqareersutut ministerit suliassaqaarfinnut ataasiakkaanut akisussaasut sorsunneqarneranut ajornartoormullu pilersaarusiornissamut, pisussaaffiullu taassuma tigusinissamut inatsisinut piareersaatini oqaatigineqartutut sapinngisamik tamakkerluni pigiinnerneqarnissaanut, kiisalu killormoortuanik aalajangiinissamut aalajangersimasunik tunngavissaqanngitsunut; tassalu pisussaaffik tigusinissamut inatsisit pineqartut piareersarneqarneranni eqqaaneqarsimatinnagu pisussaaffilerneqarput. Taamatut inerniliinerneq aamma eqqarsaatigineqarpoq, ullumikkut sorsunneqarnissamut pilersaarusiornissamut pisussaaffiup pioreersup aamma sorsunneqannginneranut ajutoornissamut pilersaarusiornissamut pisussaaffiup pioreersup akornanni ataqatigiissitsineq taaneqartoq aatsaat ukiut 15-ineq 20-it akornanni matuma siornatigut sorsunnerup nillertup aarlerinartorsiorfitsinerata milliartornera ilutigalugu pilersinneqarpoq, taamaattumillu upalungaarsimaneq eqqarsaatigalugu ataqatigiissitsinerneq immikkoortitsineq aatsaat 2003-mi atorunnaarsinneqarluni. Saqqummiunneqartut tamakkiisuunissaat eqqarsaatigalugu erseqqissaatigineqassaaq, peqqinnissamut upalungaarsimaneq pingaarnertut suliassaqaarfinnut Namminersornerullutik Oqartussanit tiguneqarsimasunut naalagaaffimmi oqartussaasut sorsunneqarneranut pilersaarusiornissamut ilaatinneqanngimmat, tak. tamanna pillugu kapitali 4, immikkoortoq 4.7-imi allaaserisat erseqqinnerusut.

Tassalu sorsunneqarneranut pilersaarusiornissamut pisussaaffik suliassaqaarfiit ataasiakkaat Namminersornerullutik Oqartussanut/Namminersorlutik Oqartussanut nuunneqarnerinut ilanngullugu nuunneqarsimanngimmat, pisussaaffik Namminersorlutik Oqartussanit tiguneqartussaassaaq, taamatullu suliassaqaarfinnut akisussaasuunerneq tunngaviusoq Danmarkimi atuutsinneqartoq Namminersorlutik Oqartussanit atulersinneqannginnerani – suliassaqaarfinni, Namminersornerullutik Oqartussanit tiguneqarsimasuni – 1959-imi inatsit atorunnaarsinneqartussaassalluni. Suliassaqaarfinni Namminersornerullutik Oqartussanit/Namminersorlutik Oqartussanit tiguneqarsimasuni sorsunneqarneranut pilersaarusiornissamut pisussaaffimmik Namminersorlutik Oqartussat tigusinissaannut najoqqutassiat kapitali 5-imi sammeneqassapput.

3.5.2. Sorsunneqannginnerup nalaani ajutoornernut upalungaarsimanerup pilersaarusiornera

A. Suliassat naalagaaffimmi oqartussaasut ataanniittut

Siusinnerusukkut oqaatigineqareersutut upalungaarsimanermut inatsimmi 2003-mi § 24-p ilanngunneqarnissaa sioqqullugu sorsunneqannginneranut pilersaarusiornissamut pisussaaffimmik nalinginnaasumik Danmarkimi atuutsitsisoqanngilaq. Upalungaarsimanermut inatsit, tassungalu

ilanngullugu § 24, Kalaallit Nunaannut atuutsinneqalersimangimmat, Kalaallit Nunaanni sorsunneqannginneranut inuiaqatigiinni nalinginnaasuni suliassaqaqfinni upalungaarsimanermut atatillugu naalagaaffimmi oqartussaasut pilersaarusiornissamut pisussaaffeqarfigisaanik soqanngilaq. Taamaattumik danskit ministerii tunggaviusumik Kalaallit Nunaanni sorsunneqannginnerata nalaani ajutoornernut ajunaarnersuarnullu pilersaarusiornissamut pisussaaffeqanngillat.

Kisiannili suliassaqaqfinnut akisussaasuunermut tunggaviusooq immikkoortoq 3.3-mi taaneqartutut Danmarkimi inuiaqatigiinni nalinginnaasuni suliassaqaqfinni upalungaarsimanermi sulissisussat assigiinngitsut akornanni akisussaaffinnik agguaanissamut tunggavigineqarmat, aammalu 2003-mi suliassaqaqfinnut akisussaasuunermut tunggaviusup pisortatigoortumik maleruagassaqaqartinneqalernissaa sioqqullugu Danmarkimi sorsunneqannginneranut pilersaarusiortoqartareermat, naalagaaffimmi oqartussaasut Kalaallit Nunaanni suliassaqaqfinni naalagaaffimmit susassarineqartuni sorsunneqannginnerani inuiaqatigiit nalinginnaasut suliassaqaqfiisa iluanni upalungaarsimanermut pilersaarusiornissamut pisussaaffeqareersut suleqatigiissitaq naliliivoq. Taamaattumik upalungaarsimanermut pilersaarusiortarneq inatsisit, naalagaaffimmi oqartussaasut pineqartut Kalaallit Nunaanni aqutsinerannut tunggavigineqartut malillugit naalakkersuinikkut akisussaaffeqarfigisanut ilaasutut isigineqartariaqarput. Suliassaqaqfiit sorpiat pineqarnersut kapitali 4-mi sammineqassapput.

Aamma 2003-mi Danmarkimi sorsunneqannginnerata nalaani pilersaarusiornissamut pisussaaffiup pisortatigoortumik maleruagassaqaqartinneqarnerani pissutsit taakkorpiat tunggavigineqarmata, tak. 3.2.B, suleqatigiissitaq naliliivoq, pisussaaffiup taassuma aamma Kalaallit Nunaanni pisortatigoortumik maleruagassaqaqartinneqarnissaa pisariaqartinneqartoq. Taamatut pisortatigoortumik maleruagassaqaqartitsinissamut najoqqutassiat kapitali 5-imi sammineqassapput.

B. Suliassat Namminersornerullutik Oqartussanit/Namminersorlutik Oqartussanit tiguneqarsimasut

Oqaatigineqareersutut upalungaarsimanermut inatsit, tassungalu § 24 ilanngullugu, Kalaallit Nunaannut atuutsinneqanngilaq, taamaattumillu Kalaallit Nunaanni sorsunneqannginnerata nalaani inuiaqatigiinni nalinginnaasuni suliassaqaqfinni upalungaarsimanissamut pilersaarusiornissamut naalagaaffiup ataatsimut pisussaaffeqarnissaanut inatsisit malillugit maleruagassanik soqanngilaq. Aamma maleruagassanik, Namminersornerullutik Oqartussat/Namminersorlutik Oqartussat Kalaallit Nunaanni sorsunneqannginnerata nalaani inuinnarnut immikkoortortaqaqfinni upalungaarsimanissamut pilersaarusiornissamut ataatsimut pisussaaffiliisunik soqanngilaq, tak. immikkoortoq 3.6 tassunga tunggasooq. Taamaattumik Kalaallit Nunaanni suliassaqaqfinni Namminersornerullutik Oqartussanit/Namminersorlutik Oqartussanit tiguneqarsimasuni sorsunneqannginnerata nalaani ajutoortoqarnissaanut ajunaarnersuaqarnissaanullu pilersaarusiornissamut naalagaaffik imaluunniit Namminersorlutik Oqartussat inatsisinik tunggaveqartunik pisussaaffilerneqanngillat.

Danmarkimi suliassaqaqfinnut akisussaasuunermut tunggaviusooq – immikkoortoq 3.3.-mi taaneqartutut – piffissap sivisujaap ingerlanerani inuiaqatigiinni nalinginnaasuni suliassaqaqfinni upalungaarsimanermi sullissisut assigiinngitsut akornanni akisussaaffinnik agguaanermi tunggavigineqarsimasimavoq. Suliassaqaqfiit pineqartut Namminersornerullutik Oqartussanit/Namminersorlutik Oqartussanit tiguneqarnerisa nalaanni upalungaarsimanermi suliassat suliassaqaqfiit ilaattut isigineqarsinnaapput, taamaattumillu suliassaqaqfinnik tigusinermut peqatigitillugu Namminersornerullutik Oqartussat/Namminersorlutik Oqartussat sorsunneqannginnerata nalaani upalungaarsimanermi suliassanik malinnaasunik

tigusisimanissaannut tamanna tunngavigineqarsinnaavoq. Piffissami tigussiffiusumi upalungaarsimanermi suliassat suliassaqarfinni tiguneqartuni suliassanut ilaasutut isigineqassasut qanoq annertutiginersut, kapitali 4-mi suliassaqarfinnut akisussaasuunermi pineqartut ataasiakkaat saqqummiunneqarnerinut atatillugu ersarinnerusumik nassuiaatigineqassapput.

3.6 Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut inatsisissamut nutaamut maannamut isumaliutersuutaasut

Kalaallit Nunaanni upalungaarsimaneq pillugu nassuiaammi (2000) aamma Kalaallit Nunaanni ajunaarnersuaqarnissaanut upalungaarsimaneq pillugu nassuiaammi allassimavoq, qatserisartoqarfiup suliassanik arlalinnik, soorlu inunnik nunami immamilu tammaaneqartunik ujaasilluni annaassiniarnernik, aammalu ilaatigut angallannermi ajutoortoqarnerani inunnik kiggigussimasunik kaanngartitsiniarnernik suliaqartarnerat oqaluttuarisaanermik tunngaveqartoq. Suliassanik taamaattunik suliaqartarneq inatsisinik tunngaviligaanngilaq, aammattaarlu ajornartorsiortunik inissiigallartarneq isumassuisarnerlu taamaassimassasoq ilimagineqarsinnaalluni.

Namminersornerullutik Oqartussat 2004-mi Illersornissamut Ministereqarfimmik aamma Upalungaarsimanermut Aqutsisoqarfimmik ataatsimeeqateqarnerminni, kiisalu suleqatigiissitap sulinerani nalunaarutigaa, Kalaallit Nunaanni qatserisarnermi inatsisinik nutaanik pisariaqartitsisoqartoq, taamatullu kommunini qatserisartoqarfinni suliassat katitigaanerat allannortillugu annaassiniarnermi avatangiisinillu annaassiniarnermi suliassat nalinginnaasumik ilaatinneqartariaqartut. Namminersorlutik Oqartussat isumaat malillugu kommunini oqartussaasut siunissami inuit, pigisat avatangiisillu ajutoornikkut ajunaarnersuaqarneratigullu ajoqusernissaannut isumannaatsunik suliniuteqarsinnaasariaqarput, taamatullu kommunini oqartussaasut qimarngunneqartunik ajornartoortunillu allanik tigusinissamut, inissiigallarnissamut isumassuinissamullu piginnaaneqartariaqarlutik.

Naalakkersuisut upalungaarsimanermut Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuummik 2010-mi upernaakkut ataatsimiinnermi saqqummiussinialersaartut Namminersorlutik Oqartussat ilisimatitsipput, tak. immikkoortoq 1.3.

4. Immikkoortuni upalungaarsimanermi suliassanut nassuiaat

Kapitalimi upalungaarsimanermi suliassat, ullumikkut naalagaaffimmi oqartussaasunit aamma Namminersorlutik Oqartussaasuni oqartussaasunit sularineqartut sammineqarput. Tunngavissatut ilaatigut ilanngussaq 2 aammalu nassuiaammi 2006-imeersumi kapitali 4-mi upalungaarsimanerup tamarmiusup ataqatigiinneranut SAR-imullu qulimiguulimmik upalungaarsimatitsinerup (SAR06) suliassaqaarfinnut nassuiaatit atorineqarput. Kapitalimi nassuiaatini ilaatigut suliassaqaarfinni Namminersornerullutik Oqartussanit/Namminersorlutik Oqartussanit tiguneqarsimasuni, taamatuttaaq piffissami sorsuffiunngitsumi upalungaarsimanermut suliassat Namminersornerullutik Oqartussanit/Namminersorlutik Oqartussanit tiguneqarsimanersut erseqqissarneqarnissaat siunertarineqarpoq, tak. kapitali 3-mi immikkoortoq 3.5.2.B. Kiisalu annaassiniartarnerni aammalu inissiigallartarnerni nerisaqartitsisarnernilu suliassat ingerlanneqartarnerinut tunngaviusut misissuiffiqineqarput. Kapitali eqikkaanermik naggaserneqarpoq, tassanilu suliassaqaarfinnut ataasiakkaanut tunngatillugu suliassaqaarfinnut akisussaasuunermut tunngaviusoq suliassaqaarfinni ulluinnarni ingerlatsinermi qanoq annertutigisumik ilaatinneqarnerisq inerniliissutigineqarpoq.

Suliassaqaarfinni ataasiakkaani tamaginni suliassaqaarfimmi upalungaarsimaneq nassuiarneqarpoq, taamatullu inatsisitigut tunngaviusut, pingaarnernut sullissinernullu akisussaaffiit, killissarititaasimasinnaasunut ajornartorsiutit, oqaluttuarisaanerup sunniutai aammalu upalungaarsimanermut pilersaarusiornerit nassuiarneqarput. *Inatsisitigut tunngaviusut* ataanni suliassaqaarfinni ataasiakkaani upalungaarsimanermut inatsisitigut tunngaviusut nassuiarneqarput, taakkununga suliassaqaarfik naalagaaffimmi oqartussaasut aamma Namminersorlutik Oqartussat ataanniinersoq, imaluunniit naalagaaffimmi oqartussaasut aamma Namminersorlutik Oqartussat ataatsimoorlutik susassarineraat ilaatinneqarluni. *Akisussaaffinnut pingaarnertit sullissinermilu akisussaaffiit* ataanni oqartussaasut arlaat maleruagassiornissamut il.il. akisussaasuunersut, aammalu oqartussaasut arlaat suliassanik ingerlatsinissamut isumaginnittuunersut nassuiarneqarpoq. Kiisalu *killiliussanut ajornartorsiutit* ataanni suliassaqaarfimmi pineqartumi upalungaarsimanerup, suliassaqaarfinni allani upalungaarsimanermut killilerneqarneranut apeqqutaasinnaasut nassuiarneqarput. Tassani suliassaqaarfik Namminersornerullutik Oqartussanit/Namminersorlutik Oqartussanit tiguneqarsimasoq pineqarpat, suliassaqaarfimmi *oqaluttuarisaaneq*-rup ataani piffissami tigussiffiusumi upalungaarsimanermut pilersaarutit nassuiarneqassapput. Kiisalu *upalungaarsimanermut pilersaarusiornerit* ataanni suliassaqaarfimmi pilersaarutit nassuiarneqassapput, taakkununga upalungaarsimanermut pilersaarutaasinnaasut ilaatinneqassallutik.

4.1 Ujarlertarnerit annaassiniartarnerillu (SAR)

Danmark imaatigut angallannermut silaannakkullu angallannermut nunat tamalaat akornanni isumaqatigiissutinut atsioqataasutut, ujarlernerni annaassiniarnernilu sullissinermik aaqqissuussissalluni pisussaavoq. Ujarlernerit annaassiniarnerillu (Search and Rescue – SAR) tassaapput sullissinerit, ajunaalersunik sumiiffissiniarluni annaassiniarlunilu imaatigut, silaannakkut nunakkullu aallartinneqartartut.

Inatsisitigut tunngaviusut

SAR-imut pisussaaffik naalagaaffimmit susassarineqartoq ilaatigut imarsiornermi ujaasisarnerit annaassiniartarnerillu pillugit nunat tamalaat akornanni isumaqatigiissummi 27. april 1979-imeersumi (IMO) aamma SOLAS (Convention on Safety of Lives at Sea) pillugu isumaqatigiissummi 1974-imeersumi, ilaatigullu International Standards and Recommended Practices Search and Rescue-mi the Convention on International Civil Aviation-imut (ICAO) 7,

december 1944-meersumut Annex 12-mi (naqitat arfernat – marsimi 1975-imeersoq) aalajangersarneqarpoq. Danmark – aamma Savalimmiut Kalaallillu Nunaat sinnerlugit – ICAO-imi Annex 12 pillugu isumaqatigiissummut, IMO pillugu isumaqatigiissummut aamma SOLAS pillugu isumaqatigiissummut ilaavoq. Isumaqatigiisstit taakku ilaatigut annaassiniartarnermi nunat tamalaat akornanni suleqatigiinnermut sullissisarnermilu suleriaatsit aqqissuussaanerit maleruagassanik imaqarput.

Pisussaaffiit atuuttussanngortinneqarnerini tunngavigineqarput imaatigut angallannermi isumannaallisaneq pillugu inatsit, tak. inatsimmik nalunaarut nr. 627, 26. juli 2002-meersoq, kunneqarfimmi peqqussutikkut nr. 607-kkut, 25. juli 2001-imeersukkut Kalaallit Nunaanni atuuttussanngortinneqartoq, aamma silaannakkut angallanneq pillugu inatsit, tak. inatsimmik nalunaarut nr. 1484, 19. december 2005-imeersoq, taakkulu inatsimmi § 158, imm. 1 naapertorlugu taamaallaat Kalaallit Nunaannut atuuttussaatinneqarput, Kalaallit Nunaanni inatsisit immikkut ittut tunngavigalugit sakkukillisaallutik.

Politimesterip ullormi suliassanut peqqussutaani VI nr. 1-imi, 1. oktober 1994-imeersumi politiit Kalaallit Nunaanni SAR-imut tunngatillugu suliassaata nassuiarneqarput. Politiit Danmarkimi imaluunniit Kalaallit Nunaanni SAR-imut tunngatillugu suliassaata inatsisitigut maleruagassiuunneqanngillat. Politiit SAR-imut tunngatillugu suliassaannut inatsisitigut tunngavissat pingaarnert Kalaallit Nunaanni eqqartuussisaaseq pillugu inatsimmi § 61-imi allassimapput.

Akisussaaffiit pingaarnert sullissinermilu akisussaaffiit

Kalaallit Nunaanni SAR-imut tunngatillugu suliassat aqqissuussaaneqat quppersakkami “Kalaallit Nunaanni ujaasisarnerit annaassiniartarnerillu, SAR-Kalaallit Nunaat”-ni (SAR pillugu quppersagaq) nassuiarneqarput. SAR pillugu quppersagaq Kangilinnguani imaatigut annaassiniartartut, Kangerlussuarmi silaannakkut annaassiniartartut (RCC Søndrestrøm) aamma Kalaallit Nunaanni Politimesterip sularisimavaat.

SAR pillugu quppersakkami Kalaallit Nunaanni ujaasisarnerit annaassiniartarnerillu (SAR-imik upalungaarsimaneq) naalagaaffiup isumagissarigaa allassimavoq, tassanilu naalagaaffimmi oqartussaasut uku isumaginnittuusussaapput:

Akisussaaffik pingaarneq:

- Umiarsuarnit ajunaalersunut tunngatillugu Aningaasaqarnermut Inuussutissarsiornermullu Ministereqarfik, tassanilu najukkat imartaanni sullissinerit annikitsut, Inatsisinik atuutsitsinerit Ministereqarfiup akisussaaffigisai pineqanngillat.
- Silaannakkut angallatinut ajunaalersunut tunngatillugu Assartuinerit Nukissiuuteqarnermullu Ministereqarfik, tamatumani ikiuiniarnerit sumi ingerlanneqarsimanerat atortullu suut atornerqarsimanerat apeqqutaatinnagu.
  - Nunami ajunaalersunut kiisalu najukkat imartaanni ujaasinernut annaassiniarnernullu tunngatillugu Inatsisinik atortitsinerit Ministereqarfik.

Sullissinermi akisussaaffiit agguarneqarnerat:

- Grønlands Kommando (Maritime Rescue Coordination Center - MRCC - Kangilinnguaniittoq) imaani annaassiniartarnerit aqutsisutut akisussaasuvoq, tassalu umiarsuit qanorluunniit ittut atorlugit ajunaalersunik immap qaani iluaniluunniit ujaasinerit annaassiniarnerillu tassani pineqarput, tamatumani ikiuiniarnerit imaanit, silaannarmut nunamiilluunniit ingerlanneqarnerit apeqqutaatinnagu.

- Statens Luftfartsvæsen (Rescue Coordination Center - RCC - Kangerlussuarmi) timmisartunit annaassiniartarnernut aqutsisutut akisussaasuvoq, tassalu timmisartut atorlugit ajunaalersunik ujaasinerit annaassiniarnerillu ikiuiniarnerit imaanit, silaannarmit nunamiilluunniit ingerlanneqarnersut apeqqutaatinnagu.
- Kalaallit Nunaanni Politimestereqarfik najukkat imartaanni ujaasisarnernut annaassiniartarnernullu aammalu nunami ujaasisarnernut annaassiniartarnernullu (najukkani annaassiniartarneq) aqutsisutut akisussaasuvoq.

Killiliussanut ajornartorsiutit

Imaatigut silaannakkullu annaassiniartarnermi suliassanut killiliussat ajornartorsiorfigineqanngillat, kisiannili pingaartumik politiit nunakkut ujaasisarneri annaassiniartarnerilu SAR-imik suliassat annaassiniarnernut allanut killilerneqarnerisa isumaliutigineqarnissaannut tunngaviliisnaapput. Politiit najukkat imartaanni sullissisarneri IMO pillugu isumaqatigiissutip SAR-imik suliassanut tunngasortaanut ilaatinneqarput. Tassani Kalaallit Nunaanni qulimiguulimmik upalungaarsimatitsineq pillugu nalunaarummi, 2000-imi februaarimeersumi kapitali 5 sukumiinerusumik innersuussutigineqarpoq. Kisiannili inunnik umiarsualiviit imartaannit annaassiniartarnerit SAR-imik suliassatut isigineqartanngillat, peqqinnissaqarfiulli suliassaatut isigineqartarlutik, tak. matuma kinguliani 4.7-ip ataani allassimasut.

Politiit nunakkut sullissinermi SAR-imik suliassaasa peqqinnissaqarfimmi upalungaarsimanerup tungaanut killilerneqarnerinut tunngatillugu ilisimatitsissutigineqarsinnaavoq, ujaasinerit annaassiniartarnerillu taamaattut isumaqatigiissutini pisussaaffinnut ilaatinneqanngimmata. SAR-Kalaallit Nunaat-ni aamma Politimesterip ullormi suliassanut peqqussutaani 1. oktober 1994-imeersumi allassimavoq, politiit Kalaallit Nunaanni SAR-imut tunngatillugu suliassaanni pingaartumik ujaasisarnerit annaassiniartarnerillu, immaqaluunniit ujaasinerinnaat pineqartut. Inunnik ajoqusersimasunik imaluunniit napparsimasunik nunamiittunik, aammalu inuup ajoqusersimasup napparsimasulluunniit sumiiffia ilisimaneqartillugu, tamanna politiit suliassarinnigilaat, suliassat taamaattut napparsimasumik assartuinertut/aallernertut isigineqartarmata, taamaalillunilu Kalaallit Nunaanni peqqinnissaqarfimmit isumagisassatut/ambulancimik aallernertut isigineqartarlutik.

2006-imi inuit napparsimanertik ajoqusernertilluunniit pissutigalugu pilertortumik nakorsanit passunneqarnissamik pisariaqartitsisut, aammalu ukioq kaajallallugu najugaqarfiusartut avataanniittut nuunneqartarnissaat assartorneqartarnissaallu pillugu Kalaallit Nunaanni Politimesterip aamma Peqqinnissamut Pisortaqaqarfup akornanni isumaqatigiissutigineqarpoq. Isumaqatigiissummi tassani inuit taamatut nalaataqartut Kalaallit Nunaanni sumiiffinni ilisimaneqartuniippata, assartorneqarnissaannik aaneqarnissaannillu Peqqinnissamut Pisortaqaqarfup, taamaalillunilu najukkani napparsimmaviit akisussaasuunerat aalajangersarneqarpoq.

Kisiannili politiit ujaasinerminnut atatillugu pisussaapput inummik ajoqusersimasumik napparsimasumilluunniit nassaarnerminni, inuk pineqartoq ukioq kaajallallugu najugaqarfiusumut imaluunniit sumiiffimmut assingusumut, isumaqatigiissummi sukumiinerusumik nassuiarneqartumut ingerlatissallugu. Politiilli taamatut assartuinissamut pisussaaffeqarneranni, assartuinerup aammalu ajoqusersimasooq politiinilu sulisut eqqarsaatigalugit isumannaatsumik ingerlanneqarnissaa piumasarineqarpoq. Assartuinermi atortoq atorneqartoq atorlugu taamatut assartuinissaq isumannaatsumik ingerlanneqarsinnaanngitsoq politiini sulisussatut aallartinneqartut naliliippata, Kalaallit Nunaanni peqqinnissaqarfimmut oqartussaasut pisussaapput assartuinermut atortoq naleqquttoq atorlugu napparsimasooq, politiit ujaasineranni nassaarineqarnermini sumiiffia ilisimaneqartoq aassallugu.

Politiit nunakkut sullissinermi SAR-imik suliassaasa annaassiniartarnermi upalungaarsimanerup tungaanut killilerneqarnerinut tunngatillugu ilisimatitsissutigineqarsinnaavoq, annaassiniarnerit, soorlu nakkaattoqarluni ajutoortoqarnerani imaluunniit angallannermi ajutoortoqarnerani kiggigussimasunik kaanngartitsiniartarnerit politiit suliassaannut – aammattaaq Danmarkimi – ilaatinneqanngimmata, tak. matuma kinguliani 4.4-p ataani sukumiinerusumik allaaserineqartut.

Upalungaarsimanermik pilersaaruserneq

Kalaallit Nunaanni SAR-imut tunngatillugu suliassat aaqquissuusaanerit quppersakkami “Kalaallit Nunaanni ujaasisarnerit annaassiniartarnerillu, SAR-Kalaallit Nunaat”-ni (SAR pillugu quppersagaq), Kangilinnuani imaatigut annaassiniartartut, Kangerlussuarmi silaannakkut annaassiniartartut (RCC Søndersstrøm) aamma Kalaallit Nunaanni Politimesterip suliarisimasaanni nassuiarneqarput. SAR pillugu quppersagaq kingullermik 2004-mi oktobarimi iluarsaanneqarpoq naleqqussarneqarlunilu.

4.2 Qinnqornernut ulorianartunut upalungaarsimaneq

Qinnqornernut ulorianartunut upalungaarsimanermi atortut qinnqornernik ulorianartunik atuiffiusut, soorlu nukissiorfiit, qaammataasat imaluunniit umiarsuit qinnqornernik ulorianartunik ingerlatillit ajutoornerini, taakkuluunniit eqqaanni ajutoorneri iliuusissat, innuttaasut, illuutit avatangiisillu illersorniarlugit aallartinneqartussat pineqarput.

Inatsisitigut tunngaviusut

Naalagaaffimmi oqartussaasuni upalungaarsimanermut aqutsisoqarfik qinnqornernut ulorianartunut upalungaarsimanermi akisussaasuvoq. Upalungaarsimanermut inatsimmi § 5, imm. 2-mi atortuni qinnqornernik ulorianartunik atuiffiusuni ajutoortoqartillugu Illersornissamut Ministereqarfiup annaassiniarnermut upalungaarsimanermut maleruagassiorsinnaanera tunngavissiuunneqarpoq, aammalu § 33, imm. 3-mi atortuni qinnqornernik ulorianartunik atuiffiusuni ajutoortoqartillugu Illersornissamut Ministereqarfik sunniutissat upalungaarsimaffiniarlugit iliuusissat aallartinneqartussat pillugit maleruagassiorinissamut piginnaatinneqarluni. Taakku tunngavigalugit Danmarkimi qinnqornernut ulorianartunut upalungaarsimaneq pilersaaruserneqarpoq. Qinnqornernut ulorianartunut upalungaarsimaneq naalagaaffiup susassaqaqfigaa, tassanilu pilersaarutip aammattaaq Kalaallit Nunaannut atuutsinneqarnissaa naleqqunnerpaatut Upalungaarsimanermut Aqutsisoqarfiup isumaqarfigaa, naak upalungaarsimanermut inatsit Kalaallit Nunaannut atuuttussanngortinneqarsimannikkaluartoq. Upalungaarsimanermut Aqutsisoqarfiup tamatumunnga akisussaaffeqarneranut suliassap nuunneqarsimannginera tamatumunnga tunngavigineqarpoq. Upalungaarsimanermut inatsimmi § 5, imm. 2-ip aamma § 33, imm. 3-ip Kalaallit Nunaannut atuutsinneqalernissaat naleqqutissanersoq isumaliutersuutigineqassaaq, tak. kapitali 5.2.2.

Danmarkimili qinnqornernut ulorianartunut upalungaarsimanissamut pilersaarutip atorneqarnera Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut pilersaarummut atuuttumut nalinginnaasumut atasutut isigineqassaaq, tassanilu Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliaq pilersaarummi taaneqartoq, taassumalu siunissami qinnqornernut ulorianartunut tunngatillugu atuuffissaatut naatsorsuutigineqartut ilaatinneqarput.

2006-ip kingorna annaassiniarnernut upalungaarsimaneq pillugu politikikkut isumaqatigiissuteqarnermut malitsigitillugu, Kalaallit Nunaanni qinnqornernut upalungaarsimanerup nukittunerulersinneqarnissaanut pilersaarutigineqartumut atatillugu,

siunissami Kalaallit Nunaanni qinngornernut ulorianartunut upalungaarsimanissaq pillugu Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat aamma Upalungaarsimanermut Aqutsisoqarfiup akornanni oqallinnerit, tamatumunngalu atatillugu aalajangiinerit tunngavigalugit Kalaallit Nunaanni qinngornernut ulorianartunut upalungaarsimanermut pilersaarutip Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut pilersaarummut nalinginnaasumik atuutsinneqartumut ilanngunneqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq. Taamatut ilanngussinermi suliassaqarfimmi akisussaaffiit agguagaanerat allannguuteqassanngilaq.

Kiisalu qinngornernut ulorianartunut upalungaarsimaneq aamma atortuni qinngornernik ulorianartunik atuiffiusuni (atortuni atominik ingerlatilinni) ajutoorsinnaanerni illersuutissat pillugit nalunaarummi nr. 278-imi, 27. juni 1963-imeersumi maleruagassiuunneqarput, taannalu nalunaarutikkut nr. 502-kkut, 1. oktober 1974-imeersukkut aamma oqartussaasut allat, qinngornernut ulorianartunut upalungaarsimanermi suleqataasut immikkoortuinut inatsisitigut allanngortinneqarpoq, taakkununga Statens Institut for Strålebestyrelse-p oqartussaaffiisa, inuussutissanut oqartussaasut oqartussaaffiisa il.il. iluanni maleruagassat ilaallutik. Maleruagassat taaneqartut marluk Kalaallit Nunaannut atuutinngillat.

Akisussaaffiit pingaarnerit sullissinermilu akisussaaffiit

Kalaallit Nunaanni qinngornernut ulorianartunut upalungaarsimaneq naalagaaffiup susassaqarfigaa, Illersornissamut Ministereqarfimmit akisussaaffigineqarluni. Sullissinernut akisussaaffik pingaarneq aammalu qinngornernut ulorianartunut upalungaarsimanermi oqartussaasut immikkoortortaqaarfiini akisussaasut upalungaarsimanermi suliassaasa ataqatigiissaarneqarnissaat Upalungaarsimanermut Aqutsisoqarfiup isumagisaraa. Upalungaarsimanermut Aqutsisoqarfik ulluinnarni ulloq unnuarlu pigaartuutitaqartarpoq, qinngornernut ulorianartunut upalungaarsimanermi aqutsisumik pigaartuutitaqartarluni. Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut tunngasut Kalaallit Nunaanni sakkunut atomimik ingerlatilinnut upalungaarsimaneq pillugu nalunaarusiami 2002-meersumi, matuma kinguliani sukumiinerusumik allaaserineqartumi allassimapput.

Qinngornernut ulorianartunut upalungaarsimanermi Kalaallit Nunaannut attuumassuteqartumi Kalaallit Nunaanni oqartussaasut aamma upalungaarsimanermut suliassanik, soorlu inuussutissalerinermut peqqinnissaqarfeqarnermullu tunngasunik suliaqartussaapput, taamatullu danskit suliassaqarfii qinngornernut ulorianartunut upalungaarsimanermut ilaasut aamma qinngornernut ulorianartunut upalungaarsimanermi Kalaallit Nunaannut attuumassuteqartumi, soorlu inuussutissanik nioqquteqarnermut nersutaateqarnermullu tunngasunik suliassaqartussaallutik.

Killiliussanut ajornartorsiutit

Qinngornernut ulorianartunut upalungaarsimanermi oqartussaasut arlallit susassaqartuupput, tassanilu suliassaqarfinnut akisussaasuunermut tunngaviosoq tunngavigineqarpoq. Oqartussaasut taakku qitiusumik upalungaarsimanermut aqutsisunut ilaatitaqarput, susassaqarfimminnilu upalungaarsimanermut suliassamik iluanni qinngornernut ulorianartunut upalungaarsimaneq isumagisassaralugu. Paasissutissiisutigineqartulli malillugit Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermi suliassanik killilersuinerit tamanna ajornartorsiutinik nassataqartussaannngilaq.

Upalungaarsimanermik pilersaaruserneq

Nuna tamakkerlugu atortunut atomimik ingerlatilinnut upalungaarsimanermut pilersaarummi 2001-imeersumi, soorlu nukissiorfimmi atomimik ingerlatilimmi imaluunniit umiarsuarmi atomimik

ingerlatilimmi ajutoortoqartillugu, tamatuma Kalaallit Nunaanni Politimesterimut aamma Namminersorlutik Oqartussanut kalerriutigineqartussaana aalajangersarneqarpoq. Atortunut atomimik ingerlatilinnut upalungaarsimanermi aqutsisut, ilaatigut Naalagaaffiup politiivinit, Statens Institut for Strålebeskyttelse-mi Peqqinnissamik Nakkutilliisunit, Nunani allani pissutsinut Ministereqarfimmit, Illersornissamut Aqutsisoqarfimmit, inuussutissanut oqartussaasunit, Risø DTU-mit, Dansk Dekommissionering-imit allanillu, pisariaqartitsineq malillugu ilaasunit peqataaffigineqartut illersuiniarluni nakkutilliiniarlunilu iliuusissat pillugit siunnersuisinnaapput, taakkunungalugu qinngornernik sunnertinnaveersaarnissaq, inuussutissat, naasut aalisarnerlu ilaatinneqarput. Kiisalu aamma oqaatigineqarpoq nalunaaquttap akunnialunnguisa ingerlanerinnaanni uuttuutinik teknikerinillu Danmarkimiit Kalaallit Nunaannut tikiussisoqarsinnaasoq.

Nunap iluani pissutsinut Ministereqarfiup 2000-imi Kalaallit Nunaanni upalungaarsimaneq pillugu nassuiaasiaa tunngavigalugu, Kalaallit Nunaanni atortunut atomimik ingerlatilinnut upalungaarsimanermi suliaasaqarfii attaveqaatissaannik ataatsimiititalialiortoqarpoq, taannalu 2002-imi juunimi Kalaallit Nunaanni atortunut atomimik ingerlatilinnut upalungaarsimaneq pillugu nalunaarusiamik Nunap iluani pissutsinut Ministereqarfimmut tunniussaqaqarpoq. Nalunaarusiami ilaatigut oqaatigineqarpoq, Kalaallit Nunaat Danmarkip nunataanut, nukissiorfinnik atomimik ingerlatilinnik arlalinnut qanilluni inissisimasumut sanilliulluni ulorianartorsiunnginnerusoq, nukissiorfiit qaninnerpaat 1500 km-it sinnerlugit ungasissusilimmiimmata. Kisiannili qinngornernik ulorianartunik allanik, soorlu umiarsuarnik atomimik ingerlatilinnik, sakkussianik atomitalinnik aamma qaammataasanik qinngornernik ulorianartunik ingerlatilinnik ajutoortoqarnerani il.il ulorianartorsiortoqarsinnaavoq.

Upalungaarsimanermut pilersaarut maannakkut atuuttoq, 2006-imilu iluarsaanneqartoq, 2001-imi pilersaarut assigalugu tunngaviumik suliaasaqarfinnut akisussaasuunermik tunngaveqarpoq, tassanilu oqartussaasuni suliaasaqarfinnut akisussaasut, qinngornernut ulorianartunut upalungaarsimanermut (siornatigut atortunut atomimik ingerlatilinnut upalungaarsimanermik taaneqartartumut) suleqataasut sullissinikkut tunngavissaat aalajangersarneqarput. Qinngornernik ulorianartunik, Kalaallit Nunaannut sunniuteqarsinnaasunik aniasoqartillugu, Kalaallit Nunaanni Politimesteri aamma Namminersornerullutik Oqartussat Upalungaarsimanermut Aqutsisoqarfik qinngornernut ulorianartunut upalungaarsimanermi pisortamit ilisimatinneqassaaq.

2006-ip kingorna annaassiniartarnermi upalungaarsimanermut politikikkut isumaqatigiissuteqarnerup kingorna ilaatigut Kalaallit Nunaanni qinngornernut ulorianartunut upalungaarsimanerup nukittorsarneqarnissaa partiit isumaqatiginninniartuutitat aalajangerput. Taamatut nukittorsaanerup ingerlanneqarnissaanik Upalungaarsimanermut Aqutsisoqarfik suliakkerneqarpoq. Kalaallit Nunaanni qinngornernut ulorianartunut upalungaarsimanerup nukittorsarneqarnera 2009-mi aallartinneqarpoq, aammalu 2010-p naanerani naammassineqarnissaa naatsorsuutigineqarluni.

Kalaallit Nunaanni qinngornernut ulorianartunut upalungaarsimanerup nukittorsarneqarnerani najoqqutassiaq, Kalaallit Nunaanni atomimut upalungaarsimanissaq pillugu Nunami Namminermi Ministerimut nalunaarusiami, 2002-mi juunimeersumi nassuiarneqartoq ataasiakkaanik naleqqussaavigalugu aallaavigineqarpoq. Kalaallit Nunaanni qinngornernut ulorianartunut upalungaarsimanermik nukittorsaanerup pilersaarutit malillugit ingerlavoq. Tamatumunnga atatillugu Upalungaarsimanermut Aqutsisoqarfik Kalaallit Nunaanni suleqatigiissitamik pilersitsivoq, ilaatigut Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussanit aamma Kalaallit Nunaanni politiinit peqataaffigineqartumik, taassumalu uuttortaasarfinnik aalaakkaasunik ikkussuivissat misissorpai,

aammalu uuttortaatinik pisiniarnerit aallartissimallugit. Uuttortaait 2010-p ukiuata affaata aappaani tunniunneqarnissaat ikkussorneqarnissaallu naatsorsuutigineqarpoq.

Kalaallit Nunaanni qinngornernut ulorianartunut upalungaarsimanerup nukittorsarneqarnissaanut pilersaarutigineqartumut atatillugu, Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat aamma Upalungaarsimanermut Aqutsisoqarfiup akornanni Kalaallit Nunaanni qinngornernut ulorianartunut upalungaarsimanerup siunissaa pillugu oqallinneq tunngavigalugu, Kalaallit Nunaanni qinngornernut ulorianartunut upalungaarsimanissamut pilersaarutip Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut pilersaarummut nalinginnaasumut atuuttumut ilanngunneqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

4.3 Ikuallattoornissamut annaassiniarnissamullu upalungaarsimaneq

Ikuallattoornissamut annaassiniarnissamullu upalungaarsimanermi ajutoornerni ajunaarnersuaqarneranilu, soorlu sorsuttoqarnerani inuit, illuutit avatangiisillu ajoqusernissaannik pinaveersaartitsisoqassaaq, killilersuisoqassalluni ikiuuttoqassallunilu.

Inatsisitigut tunngaviusut

Kalaallit Nunaanni ikuallannaveersaartitsineq qatserinerlu Namminersornerullutik Oqartussat ataanni inissisimapput. Tamatumunnga atatillugu annaassiniartarnerni suliassat ilaat aamma Namminersornerullutik Oqartussani oqartussat ataanni inissisimapput, tak. tamanna pillugu kinguliani sukumiinerusumik allaaserisat.

Innaallagialaq, imeq kiassarnerlu, qatserisartoqarneq, umiarsualiviit, aqqusernit, nalunaarasuartaatitigut attaveqatigiinneq il.il. pillugit Kalaallit Nunaannut inatsimmi nr. 943-mi, 23. december 1986-imeersumi (matuma kingorna GTO pillugu inatsimmik taagorneqartumi) § 2 naapertorlugu, Kalaallit Nunaanni ikuallannaveersaartitsinerlutik qatserinermullu akisussaaffik namminersornerulerneq pillugu inatsimmi § 5 naapertorlugu Namminersornerullutik Oqartussanit tiguneqarpoq. Kalaallit Nunaata namminersulerneranut atatillugu inatsit atorunnaarsinneqarpoq, tak. Kalaallit Nunaanni Namminersornermut atatillugu pissutsinut assigiinngitsunut inatsit nr. 474, 12. juni 2009-meersoq. Atorunnaarsitsinerup kingunerisaanik namminersornerulerneq inatsimmi § 4 naapertorlugu suliassaqaarfinnut tiguneqarsimasunut, kiisalu namminersornermut inatsit tunngavigalugu suliassaqaarfinnut tiguneqartussat assigalugit Namminersorlutik Oqartussat inatsisiliortutut atuutsitsisutullu pissaaneqartussaapput, tak. namminersornermut inatsimmi § 23, imm. 4. Inatsimmi § 7, imm. 2 naapertorlugu peqqussutit inatsimmik atorunnaarsinneqartumik tunngaveqartut oqartussaasunit eqqortunit atorunnaarsinneqarnissamik tungaanut atuutiinnassapput.

Inatsit 943/1986 naapertorlugu maleruagassat maannakkut atuuttut ikuallattoornissamik pinaveersaartitsineq akiuiniarnerlu pillugit Inatsisartut peqqussutaat nr. 6, 30. oktober 1992-imeersoq naapertorlugu aalajangersarneqarsimapput.

Inatsisartut peqqussutaanni § 1 naapertorlugu kommunit tamarmik qatserisartoqarfeqassapput, kommunimi illut imminnut ungasissusaat suussusaallu, suliffeqarfiit kommunimiittut suussusaat, inuit eqmanerat, imermik pilersuineq il.il. eqqarsaatigalugit ikuallattoqarnerani isumannaatsumik annaassiniarnermik qatserinermillu suliaqarsinnaasunik. Kiisalu Kalaallit Nunaanni qatserisartoqarfiup illut ikumatitsivillit aammalu suliffeqarfiit ikuallajasut il.il. ikuallattoornissaannik nakkutilliineq, illunik eqqissisimatitanik, oqaluffinnik, katersortarfinnik, ininik saqqummersitsisarfinnik ininillu nuannaariartarfinnik nakkutilliineq, kiisalu suliffeqarfinni il.il. ikuallajasuni ikuallattoornissamut teknikkimut tunngassutillit misissornissaat isumagisassarai.

Annaassiniartarnermut maleruagassanik aalajangersagaqanngilaq, taamaallaat ikuallattumik qatserinermut atatillugu annaassiniarnissaq maleruagassiuunneqarsimalluni.

Akisussaaffiit pingaarnertit sullissinermilu akisussaaffiit

Namminersorlutik Oqartussat inatsisiliornermi oqartussaasuupput, aammalu ikuallattoornissamut annaassiniarnissamullu upalungaarsimanermut pingaarnertut akisussaasuulluni nakkutilliisuullunilu. Suliassaqarfik Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallanermullu Naalackersuisoqarfimmit isumagineqarpoq. Inatsisartut peqqussutaat naapertorlugu kommunit qatserinermi suliassanut akisussaaffimmik isumaginnittuupput.

Killiliussanut ajornartorsiutit

Kalaallit Nunaanni ikuallattoornissamut inatsit, tak. Inatsisartut peqqussutaat siuliani taaneqartoq, naapertorlugu Kalaallit Nunaanni kommunit oqaatigineqareersutut ikuallattoqarnerani isumannaatsumik annaassiniarnissaq qatserinissarlu isumagisassaraat. Taassuma danskit ikuallattoornissamut inatsisaat, 31. december 1992-ip tungaanut atuuttuusimasoq assigaa, tassanilu taamaallaat kommunit ikuallattoqarnerani isumannaatsumik annaassiniarnissamut qatserinissamullu pisussaaffilerneqarput.

Ineqarnermut Attaveqarnermut Angallanermullu Naalackersuisoqarfik kommunini annaassiniartarnernut ingerlanneqarsimasunut paasissutissanik pissarsiniarsimavoq. Kommunit katillugit 13-iusut 2001-imiit 2005-imut nalunaarusiaanni tiguneqartuni takuneqarsinnaavoq, qatserisartoqarfiit angallanermi ajutoortoqartillugu kaanngartitsiniarlutik sulisarsimasut, qaqqani taamatullu umiarsualiviit imartaanni imaanilu annaassiniarnerni politiinut peqqinnissaqarfimmullu ikiuuttarsimasut, aammalu ikuallattoqartillugu ajoqusertunik isumaginnittarsimasut. Piffissap nalunaarusiorfiusup ingerlanerani ikuallattoqartillugu ajoqusertut 112-it aamma qaqqani, umiarsualiviit imartaanni imaanilu 185-t, angallanermilu ajutoortoqartillugu 25-t annaanneqarsimapput.

Nalunaarusiat malillugit kommunini qatserisartoqarfiit annaassiniarnernik ikuallattoornermut attuumassuteqanngitsunik suliaqartarput, naak ikuallannaveersaartitsineq qatserinerlu pillugit Inatsisartut peqqussutaanni nr. 6-imi, 30. oktober 1992-imeersumi tamanna ersarissumik maleruagassiuunneqarsimangikkaluartoq.

Kisiannili kommunini qatserisartoqarfiit oqartussaasunut allanut sullissillutik annaassiniarnernik, ikuallattoornermut attuumassuteqanngitsunik suliaqartarput. Tamatumani inunnik tammaaneqartunik ujaasinerni annaassiniarnerit, politiit Kalaallit Nunaanni SAR-imut tunngatillugu suliaanut ilaasut, kommunit politiinut isumaqatigiissuteqarlutik suliarsartagaat pineqarput, tak. Kalaallit Nunaanni politiit SAR-imut atatillugu suliassanik isumaginnittarnerat pillugu politimesterip ullormut suliassanut peqqussutaa VI nr. 1, 1. oktober 1994-imeersoq. Sumiiffinni ukioq kaajallallugu najugaqarfiusut avataaniittuni – assersuutigalugu qaqqami sumiiffimmi ilisimaneqartumi – ajoqusersimasunik annaassiniartarnermut atatillugu, kommunit peqqinnissaqarfimmut politiinullu ikiuuttarput, tak. imm. 4.1 aamma Kalaallit Nunaanni Politimesterip aamma Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Naalackersuisoqarfiup akunnerminni isumaqatigiissutaat 2006-imeersoq, immikkoortumi tassani nassuiarneqartoq.

Kisiannili inunnik kiggigussimasunik, soorlu angallanermi imaluunniit nakkaattoqarnerani ajutoornermut atatillugu, kaanngartitsiniartarneq qatserisartoqarfiup oqartussaasunut allanut sullissilluni suliassaatut isigineqarsinnaanngilaq. Matuma kinguliani oqaluttuarisaanermut

immikkoortup ataani annaassiniartarnernut taamaattunut Kalaallit Nunaanni oqartussaasut isumaginnittarnerannut tunngaviusut sukumiinerusumik allaaserineqarput.

Ikuallattoornissamut annaassiniarnermullu upalungaarsimanerup killilerneqarnerata iluani inissiigallarnissamut isumassuisarnissamullu upalungaarsimanermut tunngatillugu ilisimatitsissutigineqarsinnaavoq, qatserinermut atatillugu inunnik qimarngunneqartunik ulorianartorsiortunilluunniit inissiigallarnissaq immaqalu isumassuinissaq pisariaqartinneqalersinnaammat. Kalaallit Nunaanni kommuninut apeqquteqaatigineqartut tunngavigalugit inissiigallartarnerit, isumassuinerit immaqalu inisseeqqinnerit inunnik isumaginnittoqarfimmit isumagineqarsinnaanissaat inerniliissutigineqarsinnaavoq.

Sulinerup ingerlanerani ilisimatitsissutigineqarpoq, inissiigallarnissamut isumassuinerimullu suliassat, Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut inatsisissaq naapertorlugu upalungaarsimanermi suliassatut pisortatigoortumik maleruagassiorneqarnissaat Namminersorlutik Oqartussanit kissaatigineqartoq, aamma tak. immikkoortoq 4.13.

Danmarkimi ulluinnarni ikuallattoqartillugu suliassaq taanna amerlanertigut kommuninit isumagineqartarpoq, kommunit kifartuussinermut inatsimmi § 80 naapertorlugu akiliisitsillutik ilaqutariinnut angerlarsimaffeqanngitsunut inissiamut innersuussinissaq pisussaaffigimmassuk.

Oqaluttuarisaaneq

Matuma kinguliani annaassiniarnernut, ikuallattoornermut attuumassuteqanngitsunut inatsisitigut tunngavissat ineriartornerisa oqaluttuarisaanerat nassuiaatigineqarpoq, tamatumani Namminersornerullutik Oqartussat qatserisartoqarfinnik GTO-llu suliffeqarfiutaanik tiguserannut atatillugu annaassiniarnerit Namminersornerullutik Oqartussanit, taassumalu ataani kommuninit tiguneqarsimanersut, imaluunniit annaassiniarnerit taamaattut suli naalagaaffimmit isumagineqartussaansut pillugu paasinarsaanissaq siunertarineqarpoq.

Kalaallit Nunaanni ikuallattoornermut inatsit naapertorlugu oqaatigineqareersutut ikuallattoqartillugu Kalaallit Nunaanni kommunit isumannaatsumik annaassiniartussaapput qatserisussaallutillu. Taanna danskit ikuallattoornermut inatsisaata 31. december 1992-ip tungaanut atuussimasup assigaa, taannalu malillugu kommunit taamaallaat ikuallattoqartillugu isumannaatsumik annaassiniartussaapput qatserisussaallutillu.

Nunani namminermi pissutsinut Ministereqarfiup Kalaallit Nunaanni upalungaarsimaneq pillugu nassuiaataani (2000-imi decembarimeersumi) aamma Namminersornerullutik Oqartussat Kalaallit Nunaanni ajunaarnersuaqarnissaanut upalungaarsimaneq pillugu nassuiaataanni (2002-mi marsimeersumi) allassimavoq, qatserisartut Namminersornerullutik Oqartussat imaluunniit naalagaaffimmi oqartussaasut sinnerlugit suliassanik arlalinnik, soorlu nunami imaanilu inunnik tammaaneqartunik ujaasinerni annaassiniarnernik, nakkaattoortoqartillugu imaluunniit angallannermi ajutoortoqartillugu inunnik kiggigussimasunik kaanngartitsiniartarnernik, kiisalu nunami imaanilu avatangiisinik annaassiniartarnernik (akuutissanik ulorianartunik tassanngaanaq ajutoortoqartillugu akiuiniartarnek) suliaqartarnerat oqaluttuarisaanermik tunngaveqartoq. Suliassat taamaattut oqaatigineqareersutut ikuallannaveersaartitsineq qatserinerlu pillugit Inatsisartut peqqussutaannik inatsisiniluunniit allanik tunngaveqarani sularineqartarput.

1. januar 1987 tikillugu ikuallattoornermi annaassiniartarnermilu suliassat Grønlands Tekniske Organisation-imit (GTO) akisussaaffigineqarput, taamanilu suliassat taamaattut nalinginnaasumik Kalaallit Nunaanni kommuninit isumagineqartarput. Inunnik kiggigussimasunik

kaangartitsiniartarneq kommunit suliaasa ilagisimavaat, naak taamanikkut biilit angallannerat annikilluni angallannermi ajutoortarnerit ikittuinnaasarsimagaluartut.

Kaangartitsiniarnissat annaassiniarnissallu nalliuttarneri malillugit kommunit suliniuteqartarsimassasut ilimagineqartariaqarpoq. Tamatumunnga ilaatigut qatserisartoqarfiup ikuallattunik qatserinerminut atatillugu annaassiniarnernik isumaginnittusnaanera tunngavineqarsinnaavoq. Taamaattumillu GTO-p saniatigut naalagaaffimmi oqartussaasut allat suliaasanut taamaattunut, GTO-mut inatsit naaportorlugu Namminersornerullutik Oqartussanit 1. januar 1987-imi tiguneqartunut akisussaaffeqarnissaat tunngavissaqartut ilimagineqarsinnaangilaq.

Tamanna tunngavigalugu suleqatigiissitaq isumaqarpoq, ilaatigut nakkaattoornermi angallannermilu ajutoornerni annaassiniarnerit ikuallattoornerni annaassiniarnernut pioreersunut, Namminersornerullutik Oqartussat GTO-mut inatsimmiit tigusimasaannut ataannartussatut ingerlanneqartariaqartut. Taamaattumillu Namminersornerullutik Oqartussat/Namminersorlutik Oqartussat annaassiniarnernut taamaattunut inatsisiliuussinissamut pisariaqartinneqartunik piginnaaneqareernissaat ilimagineqartariaqarpoq.

Upalungaarsimanermik pilersaarusiorneq

Inatsisartunut peqqussut naaportorlugu kommunit tamarmik ikuallattoornissamut malittarisassiortussaapput, taakkulu ilaatigut qatserisartoqarfiup aqqissuussaanera, atortui, sulisui aammalu qatserinissamut imermik pilersuineq pillugu pilersaarutinik imaqaassapput. Ikuallattoornissamut malittarisassat ukiut tallimakkaarlugit iluarsaanneqartassapput.

Kommunit tamarmik ikuallattoornissamut malittarisassiorsimapput, taakkuli iluarsaanneqartarsimangillat. Ineqarnermut Attaveqarnermullu Pisortaqarfimmiit ilisimatitsissutigineqarpoq, tamatumunnga ilaatigut upalungaarsimanermut inatsimmik nutaamik sananissap isumaliutigineqarnera pissutaasimasoq, tassanilu ilaatigut kommunit upalungaarsimanermut pilersaarummik, taamatullu kommunimi upalungaarsimanerup tamakkiisup iluani annaassiniarnissamut upalungaarsimanermik suliaqarnissaat piunasaqaatigineqarumaartoq. Qatserisartoqarfiup aqqissuussaanera, inuttaqarnera, atortui il.il. upalungaarsimanermut pilersaarummi aalajangersaaffigineqassapput.

4.4 Mittarfinni qatserineq

Mittarfinni pisortanit pigineqartuni, timmisartut aallarnermini 10 tonsinik oqimaannerusunilluunniit usillutik, imaluunniit 20-nik amerlanerusunilluunniit ilaasoqarlutik aallarsinnaanissaannut akuersissuteqarfiusuni qatserisartunik annaassiniartartunillu pilersitsisoqassaaq.

Inatsisitigut tunngaviusut

Mittarfinni qatserisartoqarnissamut annaassiniarnissamullu, aammalu immaqqa imaatigut annaassiniarnissamut maleruagassat aalajangersarneqarnerini, silaannakkut angallannermut inatsit naaportorlugu (tak. inatsimmik nalunaarut nr. 1484, 19. december 2005-imeersoq) Statens Lufthavnsvæsen-imiit “Qatserisartoqarnermut annaassiniartarnermullu aalajangersakkat” (BL 3-9) tunngavineqarput.

Akisussaaffiit pingaarnerit sullissinermilu akisussaaffiit

Assartuinnermut Ministereqarfik aamma Statens Lufthavnsvæsen pingaarnertut akisussaasuupput. BL 3-9 naaportorlugu pisortat mittarfeqarfianni ilusilersuinissamut ingerlatsinissamullu akuersissummik tunineqarsimasooq (akuersissummik pigisaqartoq), ilaatigut qatserisartunik annaassiniartartunillu, taassumalu ataani imaatigut annaassiniartartunik pilersitsinissamik qulakkeerissalluni pisussaavoq. Akuersissummik pigisaqartoq (Mittarfeqarfiit) Kalaallit Nunaanni qatserisartoqarnermi annaassiniarnermillu sullissinernut akisussaasuvoq. Qatserisartoqarnermik annaassiniartarnermillu pilersitsineq ingerlatsinerlu Statens Lufthavnsvæsen-imit akuerineqartussaapput, tassunga imaatigut annaassiniarsinnaanerit tamatumunngalu atortussat ilaallutik.

Mittarfinni qatserisartoqarfiit pingaartumik mittarfiit ungaluisa iluanni sulisarput, kisiannili mittarfimmut ungasinngitsumi timmisartumik nakkartoqassagaluarpat, tamatumunnga atatillugu mittarfiup avataani sulisinnaallutik.

Kalaallit Nunaanni peqqinnissaqarfiup ajunaarnersuaqartillugu nakorsaanissamut upalungaarsimanermi suliassat akisussaaffigai, tak. matuma kinguliani allassimasut.

Killiliussanut ajornartorsiutit

Mittarfinni qatserisarnerup kommunimi ikuallattoornissamut annaassiniarnissamullu upalungaarsimanermut sanilliullugu killiliinnermut tunngatillugu ilisimatitsissutigineqarsinnaavoq, nunaqarfinni pineqartuni marluusuni taakkunani illunik ikuallattoqartillugu mittarfinni ikuallattoornissamut upalungaarsimasut qatserisarnissaat pillugu Kangerlussuaq Narsarsuarlu Qeqqata Kommunanut aamma Kommune Kujallermut isumaqatigiissuteqarsimmata.

Nunaqarfinni, mittarfiup ikuallattoornissamut upalungaarsimasut suliassaqarfigisaanni illunik ikuallattoqartillugu, taamaalillunilu ikuallattoornissamut upalungaarsimasut mittarfimmiitinnagit mittarfik timmisartorfigineqarsinnaanngilaq. Tamanna mittarfinni ikuallattoornissamut upalungaarsimasut kommunillu qatserisartoqarfiisa akunnerminni sukumiinerusumik suleqatigiissinnaanerannut killiliisuuvoq.

Mittarfinni ikuallattoornissamut upalungaarsimasut peqqinnissaqarfimmi upalungaarsimasunut sanilliullugu killilerneqarnerannut tunngatillugu ilisimatitsissutigineqarsinnaavoq, BL 3-9-mi mittarfinni qatserisartunut annaassiniartartunullu aalajangersakkanut ajunaarnersuaqartillugu nakorsaanissamut upalungaarsimaneq ilaannngimmat, tamannalu pillugu piunasaqaatinik Statens Lufthavnsvæsen aalajangersaasanngimmat. Tamatumunnga atatillugu oqaatigineqassaaq, aammattaaq Danmarkimi tamanna pillugu maleruagassanik immikkut ittunik aalajangersaasoqarsimanngimmat, danskit napparsimaveqarfiisa mittarfinni ilaatigut timmisartumik nakkartoqarnissaa assigisaanillunniit ajutoortoqarnissaa siunnerfigalugu ajunaarnersuaqarnissamut upalungaarsimanissaq pisariaqartinneqartoq pilersaarusiortarmassuk.

Kalaallit Nunaanni ajunaarnersuaqarnissaanut upalungaarsimaneq pillugu nassuiaammi 2002-meersumi allassimavoq, mittarfiit aaqqissuussaanerup iluani ajunaarnersuaqartillugu nakorsaanissaq eqqarsaatigalugu peqqinnissaqarfimmit isumagineqartussaammata, Danmarkimi timmisartumik nakkartoqartillugu ajunaarnersuaqarnissaanut upalungaarsimaneq taamatut iluseqartoq assigalugu. Ajunaarnersuaqartillugu atortussat Kangerlussuarimi sakkutuut immikkoortortaqarfianni Luftgruppe Vest-imi inissisimatinneqarput. Taakku Grønlands Kommando aqutugalugu inniminnerneqarsinnaapput, kisiannili sakkutuut atortunik peqarnissamut aserfallatsaaliuinissamullu pisussaaffeqanngillat.

Upalungaarsimanermik pilersaarusiorneq

Mittarfiit najukkaminni mittarfinni helistoppinilu upalungaarsimanermut pilersaarusiortarput.

4.5 3-sømilimut killeqarfiup avataani imartani avatangiisit

Imartani avatangiisinut upalungaarsimasut 3-sømilimut killeqarfiup avataani uuliaarluertoqartillugu akuutissanillu ulorianartunik ajutoortoqartillugu mingutsitsinermik akiuinassuarnissaq suliassaraat.

Inatsisitigut tunngaviusut

Imartani avatangiisinik nakkutilliineq atuutsitsinerlu, aammalu Kalaallit Nunaata imartaata avataani immami mingutsitsinissamat akiuiniarneq imartani avatangiisinik illersuinissamat Kalaallit Nunaannut inatsisip atuutsinneqalerneranut kunngeqarfimmi peqqussummi nr. 1035-mi, 22. oktober 2004-imeersumi maleruagassiuunneqarput. Peqqussummi § 3 naapertorlugu peqqusutip atuuffigisaa tassaavoq “Kalaallit Nunaata eqqaani imartap killeqarfiata avataa, tassunga aningaasaqarnikkut killeqarfik immikkoortoq ilaalluni” (EEZ). Tassanissaaq imartani avatangiisit illersorneqarnissaat pillugu inatsit naapertorlugu suliassanik pisussaaffinnillu Sakkutooqarfimmut nuussineq pillugu nalunaarut nr. 992, 6. november 2000-imeersoq innersuusutiginneqarpoq.

Akisussaaffiit pingaarnertut sullissinermilu akisussaaffiit

Kunngeqarfimmi peqqusut allannortinneqassappat aammalu nutaanik nalunaarusiortoqassappat imartani avatangiisinut suliassaarfimmut tunngassuteqartut Avatangiisinut Ministereqarfiup pingaarnertut akisussaaffigisussaavai.

Illersornissamat Ministereqarfik imartami avatangiisinik nakkutilliinermi suliassanut akisussaasuvoq, taamatullu Illersornissamat Ministereqarfiup Kalaallit Nunaanni Naalakkersuisut oqartussaasullu allat, Illersornissamat Ministereqarfiup tamatumunnga piginnaatissimasai suleqatigalugit Kalaallit Nunaata imartaata killeqarfiata avataani uuliaarluernissamat akuutissanillu ulorianartunik mingutsitsinissamat akiuiniarneq isumagisaraa.

Tamatuma saniatigut Kalaallit Nunaanni Politimesteri mingutsitsinermik akiuiniarnermut atatillugu pingaarutilittut inissisimavoq, politiit eqqartuussivimmit akuersissummik peqqaaratik umiarsuarnik imaarsisunik imaluunniit aniatitsisunik taamaattoqarnissaanilluunniit ulorianartorsiorfiusunik misissuinissat pisariaqartinneqartut ingerlannissaannut piginnaatinneqarmata.

Grønlands Kommando-p (GLK) Kalaallit Nunaanni avatangiisinik nakkutilliinermi ulluinnarni suliassat tamaasa isumagisarai, tak. GKL-ip Kalaallit Nunaanni sinerissamat qanittup imartaata killeqarfiata avataani immami mingutsitsiviusumik ajutoornissanut ajunaarnissanullu akiuiniarnissap upalungaarsimaffigineqarneranut pilersaarutai assigiinngitsut 2007-imi marsimeersut.

GLK Naalagaaffiup Ombudsmandianut aamma Namminersorlutik Oqartussanut kiisalu naalagaaffinnut attuumassuteqartunut, illugiilluni niueqatigiinnissamik isumaqatigiissuteqarfiusunut ilisimatitsisartussaavoq.

Imartap killeqarfiata iluani avataanilu upalungaarsimaneq pisortatigoortuunngitsumik suleqatigiiffigineqarpoq. Pinnortitamut Avatangiisinullu Pisortaarfimmiit aallartitanik Grønlands Kommando-p politiillu upalungaarsimanermi sungiusartitsisarnerinut ingerlaavartunut peqataatitsisoqartarpoq. Namminersornerullutik Oqartussat atortuutai sungiusarnernut

taakkununga atortinneqartarput, taamatullu kommunit atortunik inissiiffiusimasut peqataasinnaatitaallutik. Taamaattumik Nuuk aamma Maniitsoq Maniitsup avataani sungiusarnermi kingullermi peqataasinnaasimapput.

Killiliussanut ajornartorsiutit

3-sømilinut killeqarfiup iluani nunami immamilu avatangiisinik annaassiniarnissamut upalungaarsimanermut sanilliullugu, imartami avatangiisit upalungaarsimaffigineqarnerannut killiliussanut tunngatillugu ilisimatitsissutigineqarsinnaavoq, Kalaallit Nunaata imartaa 3 sømilinik avammut killeqarmat, aammalu aningaasaqarnikkut killeqarfik immikkoortoq 200 sømilinik avammut killeqarluni.

Imartap killeqarfiata avataani imaq, tassungalu aningaasarsiornikkut killeqarfik immikkoortoq ilaalluni, danskit oqartussaasuisa oqartussaaffigaat; inatsisiliornermut tunngatillugu avatangiisinut ministeri oqartussaasuvoq aammalu sullissinermit oqartussaaffimmut tunngatillugu illersornissamut ministeri oqartussaasuulluni, tak. Kalaallit Nunaata imartaata avataani immami avatangiisinik illersuinissamut inatsisip Kalaallit Nunaannut atuutsinneqalernera pillugu kunngeqarfimmi peqqussut nr. 1035, 22. oktober 2004-meersoq.

Inatsit nr. 850 21. december 1998-imeersoq, kingusinnerusukkut allannguuteqartinneqartoq naapertorlugu killeqarfiup iluani imartaq Namminersorlutik Oqartussat oqartussaaffiinut ilaavoq, tak. imaani avatangiisit illersorneqarnissaat pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 4, 3. november 1994-imeersoq, Inatsisartut peqqussutaatigut nr. 3-kkut, 6. juni 1997-imeersuklut aamma Inatsisartut peqqussutaatigut nr. 2-kkut, 21. maj 2004-meersuklut allannguuteqartinneqartoq.

Aatsitassarsiornermik suliaqarnermut atatillugu upalungaarsimanermut tunngassuteqartunut immikkoortoq 4.10 innersuussutigineqarpoq.

Upalungaarsimanermik pilersaaruserneq

Kalaallit Nunaata imartaani mingutsitsiviusumik ajutoornernik ajunaarnernillu akiuiniarnermi upalungaarsimanermut pilersaarut Grønlands Kommando-p nutarterpaa, upalungaarsimanermullu pilersaarut taanna danskit upalungaarsimanermut pilersaarutaata assinganik aaqqissuunneqarluni ilusilerneqarpoq.

4.6 3-sømilimut killeqarfiup iluani immami avatangiisit aamma nunami avatangiisinik annaassiniarneq

Nunami aammalu 3-sømilinut killeqarfiup iluani sinerissami uuliaarluertoqarnissaanut aammalu akuutissanik ulorianartunik ajutoortoqarnissaanut akiuiniarnissaq Avatangiisinut upalungaarsimasut suliaassaraat.

Inatsisitigut tunngaviasut

3-sømilimut killeqarfiup iluani sinerissamut qanittumi uuliaarluertoqarnissaanut akuutissanillu ulorianartunik ajutoortoqarnissaanut akiuiniarneq Namminersorlutik Oqartussat ataanni inissisimavoq.

Avatangiisini pissutsit il.il. pillugit Kalaallit Nunaannut inatsit nr. 850, 21. december 1988-imeersoq naapertorlugu sinerissamut qanittumi 3-sømilinut killeqarfiup iluani uuliaarluertoqarnissaanut akuutissanillu ulorianartunik akiuiniarnermut, kiisalu nunami avatangiisinut mingutsitsinissamut akiuiniarnermut akisussaaffik namminersornerulernermut

inatsimmi § 5 naapertorlugu Namminersornerullutik Oqartussanit tiguneqarpoq. Inatsit Kalaallit Nunaanni namminersornerup atuutileraneranut atatillugu atorunnaarsinneqarpoq, tak. Kalaallit Nunaanni Namminersornermut atatillugu pissutsit assigiinngitsut pillugit inatsit nr. 474, 12. juni 2009-meersoq. Atorunnaarsitsinerup kingunerisaanik Namminersorlutik Oqartussat suliassa qarfirmi inatsisiliortutut atuutsitsisutullu pissaaneqalerput, soorlumi suliassa qarfiit Namminersornerulerneq pillugu inatsit pillugu § 4 naapertorlugu tiguneqarsimasut, kiisalu suliassa qarfiit Namminersorneq pillugit inatsit tunngavigalugu tiguneqarsimasinnaasut taamatut pineqartut, tak. Namminersorneq pillugu inatsimmi § 23, imm. 4..

Suliassa qarfik imaani avatangiisit illersorneqarnissaat pillugu Inatsisartut peqqussutaani nr. 4-mi, 3. november 1994-imeersumi, Inatsisartut peqqussutaatigut nr. 3-kkut, 6. juni 1997-imeersukkut aamma Inatsisartut peqqussutaatigut nr. 2-kkut, 21. maj 2004-meersukkut allannguuteqartinneqartumi maleruagassiuunneqarpoq. Nunami avatangiisinik mingutsitsinissamut akiuiniarnermut suliassa qarfik avatangiisinik illersuinissaq pillugu Inatsisartut peqqussutaanni nr. 12-imi, 22. december 1988-imeersumi maleruagassiuunneqarpoq.

Taamanikkut Peqqissutsimut Avatangiisinullu Pisortaqarfiusumi Avatangiisinut Pinngortitamullu Immikkoortortaqarfik – maannakkut Nunamut Namminermut, Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfimmi Avatangiisinut Immikkoortortaqarfik – 1993-imi maajimi kaajallaasitaliorluni uuliaarluertoqarnerani akiuiniarnissamut atortunik pisinissamut, toqqortaqarnissamut, misissuisarnissamut aserfallatsaaliuinissamullu, kiisalu sungiusarnissamut passussinissamullu maleruagassiorpoq.

Akisussaaffiit pingaarnertut sullissinermilu akisussaaffiit

Namminersorlutik Oqartussat pingaarnertut akisussaasuupput, tassunga 3-sømilimik killeqarfiup iluani imaani avatangiisinut annaassiniarnissamut inatsisiliortussaaneq ilaalluni. Suliassa qarfik Attaveqarnermut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfimmi Avatangiisinut Aqutsisoqarfimmit isumagineqarpoq.

Kommunini qatserisartogarfii Kalaallit Nunaanni Kommunit Kattuffiata (KANUKOKA) aamma Kalaallit Nunaannut Ministereqarfiup akunnerminni suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutaat 1986-imeersoq tunngavigalugu, Kalaallit Nunaanni umiarsualivinni imartaanilu sinerissamut qanittuni uuliaarluertoqarnissaanut akiuiniarnermut upalungaarsimanerup ingerlanneqarneranut atatillugu, Kalaallit Nunaanni kommunit suliassaannut tunngassuteqartut isumagisaraat.

Kommunit qatserisartogarfii aamma nunami avatangiisinik annaassiniarnermi suliassat isumagisarpaat, naak Namminersornerullutik Oqartussat Kalaallit Nunaanni upalungaarsimaneq pillugu nassuiaasiornerminnut (2000) atatillugu ilisimatitsissutigigaluaaraat, Namminersornerullutik Oqartussat kommunillu akornanni akisussaaffiit agguarneqarnerat nalornisoorfigineqartoq. Kalaallit Nunaanni ajunaarnersuaqarnissamut upalungaarsimaneq pillugu nassuiaammi (2002) Namminersornerullutik Oqartussanit oqaatigineqarpoq, nukingiuttarialinnik nunami akuutissanik ulorianartunik ajutoortoqartillugu upalungaarsimanermut tunngasorpianik najoqqutassaqqanngitsoq, aammalu sulianut ilisimasalinnik atortunillu pissarsisinnaanissamut Danmarkimut nunanulluunniit allanut isumaqatigiissusiortoqarsimanngitsoq.

Nunamut Namminermut, Avatangiisinut Pinngortitamullu Naalakkersuisoqarfimmit suleqatigiissitamut ilisimatitsissutigineqarpoq, nunami akuutissanik ulorianartunik ajutoortoqartillugu upalungaarsimanissap immikkut kommunit/qatserisartogarfii aamma Namminersorlutik Oqartussat akornanni pisortatigoortumik suleqatigiinnissamik

pilersitsisoqarsimangitsoq. Taamaakkaluartuq tamatumani akisussaaffinnik agguaassineq nalornissutigineqartariaqanngitsoq Nunamut Namminermut, Avatangiisinut Pinngortitamullu Naalakkersuisoqarfik naliliivoq, avatangiisit pillugit peqqussummi oqartussaaffinnut maleruagassat ersarimmata. Kommunit sulianut, akuutissanik ulorianartunik ajutoormik nassataqarsinnaasunut atatillugu avatangiisinik nakkutilliinissaq, aammalu pisariaqartillugu saliinissamik peqqussuteqarnissaq il.il. ataatsimut akisussaaffigaat. Kisiannili Namminersorlutik Oqartussat suliffeqarfinnut immikkut mingutsitsiviusunut nakkutilliisuunissamut akisussaaffeqarput, tak. peqqussummi kapitali 5. Mingutsitsisoq kinaanersoq ilisimaneqartinnagu imminut ikiorniarluni iliuusissanut saliinissamullu tunngatillugu, suliassaqarfimmi pineqartumi oqartussaasoq nammineerluni isumaginnittariaqarpoq, aammalu tamatumunnga aningaasartuutit nammineerluni akilertariaqarlugit (tamanna utaqqiisaasumik pisinnaavoq).

Killiliussanut ajornartorsiutit

Kalaallit Nunaata imartaa 3-sømilinut avammut killiligaavoq, taannalu Namminersorlutik Oqartussat oqartussaaffiisa ataanniippoq. Aningaasarsiornikkut killeqarfik immikkoortoq (EEZ) 200 sømilit tikillugit avasissusilimmiippoq, taannalu naalagaaffimmi oqartussaasut oqartussaaffiisa avataanniippoq, tak. tamanna pillugu 4.5-imi sukumiinerusumik allaaserisat. Aatsitassarsiornermik suliaqarnermut atatillugu upalungaarsimanermut tunngatillugu immikkoortoq 4.10 innersuussutigineqarpoq.

Oqaluttuarisaaneq

GTO-p qatserisartoqarneq isumagisarigallaramiuk, 3-sømilinut killeqarfiup iluani nunamilu avatangiisinik annaassiniartarnernik suliaqartarsimanissaa ilimagineqartariaqarpoq. 1986-imi Kalaallit Nunaannut Ministereqarfiup aamma KANUKOKA-p akunnerminni suleqatigiinnissamut isumaqatigiissusiornerat Kalaallit Nunaanni kommunit qatserisartoqarfinnik tigusinerisa nalaanni pivoq.

Upalungaarsimanermik pilersaarusiorneq

1993-imi maajimi Namminersornerullutik Oqartussat Kalaallit Nunaanni umiarsualivinni imartanilu sinerissamut qanittuniittuni uuliaarluertoqarnerani akiuiniarnermi suliassanut tunngatillugu upalungaarsimanermut pilersaarummik saqqummiussaqarput. Upalungaarsimaneq kommunini arlalinni ineriartortinneqarsimavoq, aammalu pilersaarummi upalungaarsimanerup ilusiligaanera atorsinnaaneralu nassuiarneqarput, tassunga upalungaarsimanermut atortut, Namminersornerullutik Oqartussanit pisiarineqarsimasut ilaatinneqarlutik. Kiisalu aamma pilersaarummi upalungaarsimanermi kalerriinissamut nalunaarusiornissamullu politiit ataqatigiissaarisutut inissisimanissaannut, aammalu mingutsitsinermik akiuiniarnerup ingerlanneqarnerani aningaasartuutissat Namminersornerullutik Oqartussanit akilerneqarnissaannut aalajangersakkat ilaatinneqarput.

Ukiut pingasukkaarlugit sungiusartarnissaq piumasaqaatigineqarpoq, aammalu Nuup Kommuneanit kommunimi ukiumoortumik sungiusartoqartartoq nalunaarutigineqarpoq.

Aatsitassarsiornermi akuersissutinik pigisaqartut pilersaarusiariarsimasaat eqqaassanngikkaanni, nunami avatangiisinik annaassiniarnissamut upalungaarsimanermut pilersaarutinik peqarneris takuneqarsinnaanngilaq, tak. imm. 4.10.

4.7 Peqqinnissamut upalungaarsimaneq

Peqqinnissamut upalungaarsimanermi peqqinnissaqarfiup ulluinnarni suliaasut saniatigut – ajutoornerni annerni ajunaarnersuartut ittuni, tassungalu ilanngullugu sorsunneq – passussinermik isumassuinermillu annertusisinnaanerit allanngorsinnaanerallu pineqarpoq. Peqqinnissamut upalungaarsimanermi napparsimmaviit upalungaarsimanerat nakorsaanissamullu upalungaarsimaneq pineqarput. Napparsimmavimmut apuunneqannginnermi suliassat passussisarfinni ingerlanneqartarnerat napparsimmaviit upalungaarsimanerinit ilaapput.

Inatsisitigut tunngaviusut

Peqqinnissamut upalungaarsimaneq naalagaaffimmit susassarineqarsimagaluarluni 1. januar 1992-imi Namminersornerullutik Oqartussanut inatsimmi § 5 naapertorlugu nuunneqarpoq, tak. Kalaallit Nunaanni peqqinnissaqarfik pillugu inatsit nr. 369, 6. juni 1991-imeersoq. Inatsit Kalaallit Nunaanni namminersornermut atatillugu atorunnaarsinneqarpoq, tak. Kalaallit Nunaanni Namminersornermut atatillugu pissutsit assigiinngitsut pillugit inatsit nr. 474, 12. juni 2009-meersoq. Atorunnaarsitsinerup kingunerisaanik namminersornerulernermut inatsimmi § 4 naapertorlugu suliassaqaarfimmut tiguneqarsimasut, kiisalu namminersornermut inatsit tunngavigalugu suliassaqaarfimmut tiguneqartussat assigalugit Namminersorlutik Oqartussat inatsisiliortutut atuutsitsisutullu pissaaneqartussaapput, tak. namminersorneq pillugu inatsimmi § 23, imm. 4.

Peqqinnissaqarfimmi suliassanut maleruagassat maannakkut peqqinnissaqarfiup aqunneqarnera aqqissuussaanageralu pillugit Inatsisartut peqqussutaanni nr. 3-mi, 23. maj 2000-imeersumi aamma peqqinnissaqarfiup sullissineri il.il. pillugit Inatsisartut peqqussutaanni nr. 15-imi, 6. november 1997-imeersumi takuneqarsinnaapput.

Akisussaaffiit pingaarnertut sullissinermilu akisussaaffiit

Namminersorlutik Oqartussat peqqinnissaqarfik pingaarnertut akisussaaffigaat, tassunga napparsimmavinni upalungaarsimaneq, nakorsaanissamut upalungaarsimaneq aamma Peqqinnissamut Nakkutilliisoqarfik ilaallutik. Suliassaqaarfik Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfimmit isumagineqarpoq. Peqqissutsimut Pinaveersaartitsinermullu Aqutsisoqarfiup napparsimmavinni sullissinissamut upalungaarsimaneq isumagisaraa. Kalaallit Nunaanni ambulancenik upalungaarsimatitsinerpianik, Danmarkimi ilisimaneqartunik pilersitsisoqarsimangilaq, aammalu peqqissaaveqarfiit tamarmik ambulancenik peqartinneqanngillat, sumiiffinnili taakkunani napparsimasunik assartuisinnaanerit periarfissat allat, portørit isumaginnittuuffigisaat atornerput.

Killiliussanut ajornartorsiutit

Peqqinnissamut upalungaarsimanerup SAR-imik upalungaarsimanerit naleqqiullugu killiligaanera eqqarsaatigalugu ilisimatitsissutigineqarsinnaavoq, napparsimasunik ajoqusersimasunillu sumiiffinnit, ukioq kaajallallugu najugaqarfiusut (illoqarfiit nunaqarfiillu il. il.) avataaniittunit napparsimmavinnut assartuisarnerit apeqqut, Peqqissutsimut Pisortaqarfiup – maannakkut Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfiup – aamma Kalaallit Nunaanni Politimesterip akunnerminni isumaqatigiissutaatigut, 2006-imi marsimeersukku iluarsiivigineqarsimammat, tak. immikkoortoq 4.2. Umiarsuarnit imaaniittunit napparsimasunik assartuineq, SAR-imik suliassatut isumagineqartoq tassani pineqanngilaq. Napparsimmaviit upalungaarsimanerannut atatillugu pisuni arlalinni, qaqqami imaluunniit umiarsualiviup imartaani sumiiffimmi ilisimaneqartumi ajoqusersimasunik annaassiniarnermi assartuinermit kommunini qatserisartoqarfiit ikiuuttarput.

Oqaluttuarisaaneq

Kalaallit Nunaanni peqqinnissaqarfik pillugu inatsisissatut siunnersuummi (inatsisissatut siunnersuut nr. 165, 10. april 1991-imeersoq) § 1-imut nassuiaatini ilaatigut allassimavoq, “piginnaatitsissut suliassaqarfinnut, inatsisip atuutilerneratigut peqqinnissamut ministerip oqartussaaffigisaata ataaniittunut tamanut atuuppoq.” Suliap ilagiinnagaatut aamma peqqinnissamut upalungaarsimaneq napparsimmavinnilu upalungaarsimaneq peqqinnissamut suliassaqarfimmu ilaapput, tassani ajutoortoqartillugu il.il. napparsimasut nappaataannik aamma napparsimasut ajoqusernerinik passussinerit immikkoortinneqanngimmata. Taamaattumik peqqinnissamut upalungaarsimaneq aamma napparsimmavinni upalungaarsimaneq peqqissaaviit napparsimmaveqarfiillu suliaanut ilaatinneqartariaqarput, tak. peqqinnissamut upalungaarsimanermut nassuiaatit tamatumunnga tunngasortai.

Tassungali tunngatillugu oqaatigineqarsinnaavoq, 1992-imi suliassaqarfimmik tiguserup nalaani sorsunneqartillugu napparsimmaviit upalungaarsimaneranni naalackersuinikkut ilusiligaaneq innuttaasunik illersuinerimut inatsimmut ilaammat (inatsimmik nalunaarut nr. 517, 28. juli 1987-imeersoq, kingusinnerusukkut allannguuteqartinneqartoq). Tassalu napparsimmaviit upalungaarsimanerat sorsunneqartillugu innuttaasunik illersuinerimi naalackersuinikkut ilusiligaanerup ataaniittussaavoq, aammalu peqqissaanermik aqutsisut aamma innuttaasut illersorneqarnerini aqutsisut akunnerminni isumaqatigiissutaat tunngavigalugu innuttaasut illersorneqarnerini aqutsinissamut tunngavissanik suliaraqarput, taakkununga napparsimmavinni upalungaarsimanerup pilersaarusionerqarnissaanut ilitersuutinut tunngasut ilaallutik. Erseqqissaatigineqassaaq isumaqatigiissut malillugu taamanikkut Peqqissutsimut Ministereqarfik suli akisussaasuummat, taamaattumillu peqqinnissaqarfiup tiguneqarneranut peqatigitillugu suliassaq nuunneqarsimasutut isigineqartariaqarluni, tak. inatsisissatut siunnersuummut, oqartussaaffinnik tamanik nuussiviusumut nassuiaatit siuliani taaneqartut. Tassalu Peqqissutsimut upalungaarsimaneq suliassaqarfinni Namminersornerullutik Oqartussanit tiguneqarsimasuni naalagaaffimmi oqartussaasut piffissami sorsuffiusumi upalungaarsimanissamut pilersaarusiortarnerisa pingaarnertut atornerqarneranut ilaatinneqanngilaq.

Upalungaarsimanermik pilersaarusionerq

Napparsimmaviit napparsimmavinni ataasiakkaani upalungaarsimanerup pilersaarusionerqarnissaat isumagisaraat. Kalaallit Nunaanni SAR-imik suliassaqarfiit iluanni ajutoornernut tunngatillugu suleqatigiissitap suliqarnerminut atatillugu ilisimatitsissutigaa, peqqissaaveqarfinni upalungaarsimanermut pilersaarusionerqarnissaaq pisariaqartinneqartoq.

Kalaallit Nunaanni ajunaarnersuaqarnissaanut upalungaarsimaneq pillugu nassuiaammi 2002-meersumi oqaatigineqarpoq, Kangerlussuarmi Narsarsuarmilu timmisartunut Imarpik qulaallugu timmisartunut mittarfinni ajunaarnersuaqarnissaanut upalungaarsimanermi peqqinnissaqarfimmi suliassat, oqaatigineqareersutut Namminersornerullutik Oqartussanit (maannakkut Namminersorlutik Oqartussanit) akisussaaffigineqartut, nunat tamat akornanni mittarfinnut naatsorsuutigineqartut pitsaassuseqanngitsut. Kalaallit Nunaanni SAR-imik suliassaqarfiup iluani ajutoortarnernik misissuinerimut atatillugu suleqatigiissitap misissuisuusoq upalungaarsimanerup pilersaarusionerqarnissaa suli aallartinneqarsimanngitsoq ilisimatinneqarpoq, tassungalu suleqatigiinnissamut isumaqatigiissusiassat pisariaqartinneqartut ilaapput. Kisiannili Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik 2007-imi marsimi suleqatigiissitamik pilersitsivoq, peqqinnissaqarfimmi ajunaarnersuaqarnissaanut upalungaarsimanerup ineriartortinneqarnissaanik pisariaqartitsinermik tunngavissiortussamik. Suliaq taanna suli ingerlanneqarpoq.

4.8 Inuussutissanut upalungaarsimaneq

Inuussutissanut upalungaarsimanermi inuussutissani taakkuluunniit qaavini sananeqaatsimikkut, timitamikkut imaluunniit akuutissanik akoqassutsimikkut peqqissutsimut ulorianartorsioritissinnaasut isumagineqarsinnaasariaqarput, taakkununngalu ilaatigut ilaatinneqarput bakteriat, svampit, virusit, akuutissat mingutsitsinermik akiuiniarnermut atortut aammalu akuutissat kissaatigineqanngitsut allat, imaluunniit akuutissat qinngornernik ulorianartunik akullit.

Inatsisitigut tunngaviusut

Inuussutissanut akisussaaffik Namminersorlutik Oqartussat aamma Inuussutissanut, Nunalerinermut Aalisarnermullu Ministereqarfiup avillugu isumagisaraat.

Inuussutissanut, Nunalerinermut Aalisarnermullu Ministereqarfiup uumasunik inuussutissalerinermut maleruagassiorneq nakkutilliinerlu akisussaaffigai, taakkununngalu aalisakkat avammut tunisassatut tunisassiarineqartut ilaatinneqarput, tak. inuussutissat il.il. pillugit Kalaallit Nunaannut inatsisip atuutlernissaa pillugu peqqussut nr. 523, 8. juni 2004-meersoq.

Kalaallit Nunaanni peqqinnissaqarfik pillugu inatsit nr. 369, 6. juni 1991-imeersoq naapertorlugu Namminersornerullutik Oqartussat, nunami namminermi niuerfimmi tuniniaasarnissaq kiisalu inuussutissanik uumasuneersuunngitsunik avammut tuniniaasarnissaq siunertaralugit, inuussutissanik tunisassiornerup maleruagassiorneqartarnera nakkutigineqarneralu pillugit akisussaaffik tiguaat. Kalaallit Nunaata namminersulerneranut atatillugu inatsit atorunnaarsinneqarpoq, tak. Namminersornermut atatillugu pissutsinut assigiinngitsunut inatsit nr. 474, 12. juni 2009-meersoq. Atorunnaarsitsinerup kingunerisaanik namminersornerulernermut inatsimmi § 4 naapertorlugu suliassaqarfinnut tiguneqarsimasut, kiisalu namminersornermut inatsit tunngavigalugu suliassaqarfinnut tiguneqartussat assigalugit Namminersorlutik Oqartussat inatsisiliortutut atuutsitsisutullu pissaaneqartussaapput, tak. namminersorneq pillugu inatsimmi § 23, imm. 4.

Suliassaqarfik taanna Inatsisartut peqqussutaatigut nr. 17-imi, 28. oktober 1993-imeersumi, Inatsisartut peqqussutaatigut nr. 7-imi, 2. maj 1996-imeersumi aamma inuussutissalerineq pillugu Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaatigut nr. 21-mi, 27. juli 1998-imeersumi maleruagassiuunneqarpoq.

Akisussaaffiit pingaarnert sullissinermilu akisussaaffiit

Namminersorlutik Oqartussat suliassaqarfinni, Namminersorlutik Oqartussanit maleruagassiuunneqarsimasuni pingaarnertut akisussaasuvoq. Suliassaqarfik Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfimmit isumagineqarpoq. Inuussutissanut, Nunalerinermut Aalisarnermullu Ministereqarfik suliassaqarfinni, naalagaaffimmi oqartussaasunit maleruagassiuunneqarsimasuni pingaarnertut akisussaasuvoq. Suliassaqarfik Inuussutissanut Aqutsisoqarfimmit isumagineqarpoq.

Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik, Nersutinut Nakorsaqaarnermut Immikkoortorqarfik aamma Inuussutissanut Aqutsisoqarfik sullissinermi akisussaasuupput.

Killiliussanut ajornartorsiutit

Akisussaaffiit agguagaanerat pissutaalluni Namminersornerullutik Oqartussat aamma Inuussutissanut Aqutsisoqarfik imminnut qanillutik suleqatigiinnissaat piumasarineqarpoq.

Oqaluttuarisaaneq

Peqqinnissaqarfimmut akisussaaffik Namminersornerullutik Oqartussat 1992-imi tiguaat, taamaalillunilu aamma suliassaqarfimmut Peqqinnissamut Ministereqarfiup ataani inissisimasunut akisussaaffiit tiguneqarput, taakkunungalu inuussutissanik uumasuunngitsunik nunap iluani tunisaqartarnissaq kiisalu avammut nassiussisarnissaq siunertaralugu maleruagassiortarneq nakkutilliinerlu ilaatinneqarput. Suliassaqarfiit 1992-imi Nunalerinermut Aalisarnermullu Ministereqarfiup ataani inissisimasut Namminersornerullutik Oqartussanit tiguneqanngillat.

Upalungaarsimanermik pilersaarusionerq

Inuussutissanut Aqutsisoqarfik danskit upalungaarsimanermut pilersaarusiaat tunngavigalugu aammalu Kalaallit Nunaanni pissutsit immikkut ittut eqqarsaatigalugit, Kalaallit Nunaanni inuussutissanut upalungaarsimanermut pilersaarummik assingusumik suliqaarniarput. Sulineq Namminersorlulik Oqartussat qanittumik suleqatigalugit ingerlanneqarpoq.

4.9 Nersutaateqarnermi upalungaarsimaneq

Nersutaateqarnermi upalungaarsimanermi tunillaassuinissamut illersuinerit, nersutaatit nappaataannik tunillaassuinermik aallartitsisinnaanermik annikillititsisinnaasut, kiisalu nappaatit Kalaallit Nunaata iluani siaruaannissaannut annikillititsisinnaasut pineqarput.

Inatsisitigut tunngaviusut

Suliassaqarfimmut akisussaaffik Namminersorlulik Oqartussat aamma Inuussutissanut, Nunalerinermut Aalisarnermullu Ministereqarfiup avillugu isumagisaraat.

Inuussutissanut, Nunalerinermut Aalisarnermullu Ministereqarfimmi Inuussutissanut Aqutsisoqarfik nersutaatit nappaataannik tunillaattartunik nakkutilliineq akiuiniarnerlu, kiisalu nersutit nakorsaasa suliaannik, nersutit nakorsaasa pisinnaatitaaffiinik pisussaaffiinillu nakkutilliineq akisussaaffigaat. Suliassaqarfik inuussutissat il.il. pillugit Kalaallit Nunaannut inatsisip atuutilernissaa pillugu peqqussummi nr. 523-mi, 8. juni 2004-meersumi, kiisalu nersutit nakorsaasa suliaat il.il. pillugit Kalaallit Nunaannut inatsisip atuutilernissaa pillugu peqqussummi nr. 525-mi, 8. juni 2004-meersumi maleruagassiuunneqarpoq.

Kalaallit Nunaanni peqqinnissaqarfik pillugu inatsit nr. 369, 6. juni 1991-imeersoq naapertorlugu Namminersornerullutik Oqartussat uumasut nappaataannik nakkutilliinerlutik kiisalu akiuiniarnermut akisussaaffik tiguaat, taakkunungalu perlerorneq ilaatinneqarpoq. Inatsit Kalaallit Nunaanni namminersulernerlutik atatillugu atorunnaarsinneqarpoq, tak. Kalaallit Nunaanni Namminersornerlutik atatillugu pissutsit assigiinngitsut pillugit inatsit nr. 474, 12. juni 2009-meersoq. Atorunnaarsitsinerup kingunerisaanik Namminersorlulik Oqartussat suliassaqarfimmi inatsisiliortutut atuutsitsisutullu pissaaneqalerput, soorlumi suliassaqarfiit Namminersornerulerneq pillugu inatsit pillugu § 4 naapertorlugu tiguneqarsimasut, kiisalu suliassaqarfiit Namminersorneq pillugu inatsit tunngavigalugu tiguneqarsimasinnaasut taamatut pineqartut, tak. Namminersorneq pillugu inatsimmi § 23, imm. 4.

Suliassaqarfik taanna Inatsisartut peqqussutaanni nr. 17-imi, 28. oktober 1993-imeersumi, Inatsisartut peqqussutaatigut nr. 7-ikkut, 2. maj 1996-imeersukkut, Inatsisartut peqqussutaatigut nr. 9-kkut, 31. maj 2001-imeersukkut aamma perlerornermik akiuiniarneq pillugu Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaatigut nr. 22-kkut, 17. september 1997-imeersukkut maleruagassiuunneqarpoq.

Akisussaaffiit pingaarnertit sullissinermilu akisussaaffiit

Inuussutissanut, Nunalerinermut Aalisarnermullu Ministereqarfik suliassaqarfinni, naalagaaffimmi oqartussaasunit maleruagassiuunneqarsimasuni pingaarnertut akisussaasuvoq. Suliassaqarfik Inuussutissanut Aqutsisoqarfimmit isumagineqarpoq.

Namminersorlutik Oqartussat suliassaqarfinni, Namminersornerullutik Oqartussanit maleruagassiuunneqarsimasuni pingaarnertut akisussaasuvoq. Suliassaqarfik Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfimmit isumagineqarpoq.

Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik, Nersutinut Nakorsaqaqarnermut Immikkoortortaarfik aamma Inuussutissanut Aqutsisoqarfik sullissinermi akisussaasuupput.

Killiliussanut ajornartorsiutit

Akisussaaffiup agguagaanera pissutigalugu Namminersornerullutik Oqartussat aamma Inuussutissanut Aqutsisoqarfiup qanittumik suleqatigiinnissaat piumasarineqarpoq. Inuussutissanut Aqutsisoqarfiup, assersuutigalugu nersutaatit tunillaassinnaasunik nappaalalersillugit pisortatigoortumik nappaammik akiuiniarnermi nersutit nakorsaattut sulisut kikkulluunniit, imaluunniit nersutit nakorsaattut Namminersornerullutik Oqartussani atorfeqartinneqartut sulitissallugit periarfissaqarput.

Oqaluttuarisaaneq

Peqqinnissaqarfimmut akisussaaffik Namminersornerullutik Oqartussat 1992-imi tiguaat, taamaalillunilu aamma suliassaqarfinnut Peqqinnissamut Ministereqarfiup ataani inissisimasunut akisussaaffiit tiguneqarput. Suliassaqarfiit 1992-imi Nunalerinermut Aalisarnermullu Ministereqarfiup ataani inissisimasut Namminersornerullutik Oqartussanit tiguneqanngillat.

Upalungaarsimanermik pilersaarusiorneq

Nersutaatit nappaataat Kalaallit Nunaannut eqqunneqarsinnaasut ulorianaateqarnerannik naliliineq tungavigalugu, Inuussutissanut Aqutsisoqarfik Kalaallit Nunaanni nersutaatinut attuumassuteqartunut upalungaarsimanissamut pilersaarusiussaaq. Suliaq Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat qanittumik suleqatigalugit ingerlanneqassaaq.

4.10 Aatsitassalerinermi upalungaarsimaneq

Aatsitassalerinermi upalungaarsimasut aatsitassanik ikummatissiassanillu piiaanerup nassatarisaanik upalungaarsimanermi iliuusissanik pilersaarusiornissaq suliassaraat, tassungalu ilaatinneqarput upalungaarsimanermut komite-p atuunna, kiisalu akuersissutinik pigisaqartut akuersissuteqarnermi piumasaqaatinik naammassinninnissaannik nakkutilliineq, taassumalu ataanut ilaatinneqarput upalungaarsimanermut pilersaarusiornissaq aammalu akuersissummik pigisaqartup nammineerluni isumannaallisaanermut nakkutilliinermullu malitassaminik naammaginartumik ingerlatsinersoq.

Inatsisitigut tungaviusut

Kalaallit Nunaanni Namminersorneq pillugit inatsisip atutilerneratigut, Namminersorlutik Oqartussat suliassaqarfinnik amerlasuunik tigusinissamut namminneerlutik aalajangernissamut periarfissinneqarput, taakkunungalu aatsitassaqaarneq sullivinnilu avatangiisinut suliassaqarfiit ilaatinneqarput.

Aatsitassanut suliassaqarfik aammalu sinerissap avataani sullivinni avatangiisit pillugit suliassaqarfiit tassunga qanittumik atasuusut, aatsitassat pillugit ingerlatallu tamatumunnga

pingaarutillit pillugit inatsisartut inatsisaata nr. 7-ip, 7. december 2009-imeersup (aatsitassanut ikummatissanullu inatsisip) namminersorneq pillugu inatsisip 1. januar 2010-mi atuutilernerata kingorna siulliullutik tiguneqarput.

Aatsitassanut inatsimmi siunissami aatsitassat ingerlatallu tamatumunnga pingaarutillit pillugit tunngavissat sinaakutissallu aalajangersarneqarput. Ingerlatat taamaattut nunap iluani aamma nunat tamalaat akornanni sulianik taamaattunik ingerlatsisarnermi maleruagassiortarnermilu suleriaatsit pitsaanerpaat malillugit, aammalu aatsaat Naalakkersuisunit akuerineqareermermi ingerlatsisoqartussaasoq inatsimmi allassimavoq,

Aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi aatsitassanut suliassaqaarfik pillugu oqartussaasut ataatsimoortumik suliqaartarnerat ingerlateqqinneqarpoq, tassanilu pingaartumik avatangiisit, teknikki, isumannaallisaaneq isumalluuteqarnerlu eqqarsaatigalugit aatsitassarsiornerup tamakkiisumik naliliiffigineqartarneranut ilaatinneqarput. Tassalu aatsitassanut suliassaqaarfimmi ingerlatsinermi pissutsit attuumassuteqartut tamarmik, aammalu aatsitassat, aatsitassarsiornermi suliat, nunap iluata atornerqarnera taakkunungalugu atasumik nukissiorneq eqqarsaatigalugit ataatsimut ataqatigiissaakkamillu isummerfigineqarnerat tunngavigineqartarpoq. Tassalu sinerissap avataani sulinermi sullivimmuut avatangiisit pillugit suliassaqaarfik aamma aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmut ilaatinneqarpoq, taannalu malillugu nunap avataani suliqaarfimmi isumannaallisaanermut inatsisitigut allaffissornikkullu akisussaaffik naalagaaffimmit tiguneqarsimavoq aammalu Namminersorlutik Oqartussat ataanni katersorneqarsimalluni.

Aatsitassanut inatsimmi § 80 Naalakkersuisut upalungaarsimanermut ataatsimiititaliamik, ajutoortoqarnerani ajunaarnersuaqarneranilu oqartussaasut suliassaannik ataqatigiissaarinermik suliqaartussamik pilersitsissasut pillugu aalajangersakkamik imaqarpoq, taakkunungalugu ilaatinneqarput sorsunneqarnerata nalaani sinerissap avataani suliffiit. Sillimaniarnermi iliuusissanut maleruagassat, sinerissap avataani sullivinni akisussaasuusut aalajangigaat upalungaarsimanermut komite-mi ilaasortat nakkutigisussaavaat, aammalu pisortani pinaveersaartitsinermi, annaassiniarnermi akiuiniarnermilu iliuusissat ataqatigiissaartussaallugit.

Akisussaaffiit pingaarnert sillissinermilu akisussaaffiit

Akuersissutinik pigisaqartut ataasiakkaat suliassat ingerlanneqarnerinut akisussaasuupput, aammalu Upalungaarsimanermut komite-p ajutoornerni, ajunaarnerni, aniasoqarnerani il.il. annertunerusuni akuersissutinik pigisaqartut iliuusissat nakkutigisassarai, aammalu annaassiniarnerit akiuiniarnerillu ataqatigiissaarneqarnerini oqartussaasut upalungaarsimanermut akisussaasuusut allat ikiortarlugit. Oqartussaasuni ataasiakkaani aalajangiisinnaatitaaffiit akisussaaffiillu agguagaanerat tamatumani kalluarneqarneq ajorput. Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfiup Upalungaarsimanermut komite-mi allatseqarfittut suliassat isumagisarpai. Upalungaarsimanermut komite suliniutinut aalajangersimasunut tunngatillugu tusagassiorfinnut attaveqarnerni ikiuuttarpoq, tak. kapitali 6.3-mi Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliap pillugu sukumiinerusumik allaaserisat.

Tunngaviusumik piginnaatitsissummik pigisaqartoq upalungaarsimanermik pisariaqartinneqartumik pilersitsinissamut akisussaasuuvoq, tassanilu ilaatigut uuliaarluertoqarnissaanut upalungaarsimanermut pilersaarusiornissamut piumasaqaat ilaatinneqarpoq. Piginnaatitsissummik pigisaqartup upalungaarsimanermik pilersitsinermini inuiaqatigiinni upalungaarsimaneq nalinginnaasoq aallaavigisinnaavaa, taakkunungalugu politiit, SAR-imik upalungaarsimaneq, avatangiisinik annaassiniarnissamut upalungaarsimaneq, napparsimmaviit upalungaarsimanerat, qatserisartoqarfik aammalu attaveqaatit Kalaallit Nunaanni pigineqartut ilaapput.

Akuersissummik pigisaqartut, piginnatitsissutinik pigisaqartut, Namminersorlutik Oqartussat aatsitassarsiornermiluunniit sullissisut allat politiit suliassaat akisussaaffiilu pillugit aalajangersaasinnaangillat, taamatullu sullissisut politiini suliniutinut isumalluutinillu atuinermut piumasagaatinik ilusiliisinnaanatik.

Upalungaarsimanermut komite-p aatsitassanut upalungaarsimanermi Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisorta qarfiup isumagineqarneranut ilaatillugu akuersissummik pigisaqartut isumannaallisaanermik nakkutilliinermillu suleriaasissanik, kiisalu ikummatissiassanik taamatullu aatsitassanik misissuinermi piianaanermilu annaassiniarnissamut akiuiniarnissamullu iliuusissatut oqartussaasut ataatsimut aaqqissuussaannik malinninersut nakkutigisussaavaa misissortartussaallugulu. Kiisalu misissuinissamut piiaanissamullu akuersissutit pillugit Naalakkersuisut aalajangiiniarneranni atugassanik Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisorta qarfik ulorianartorsiorfiusinnaasunik naliliisassaaq, taamatullu Pisorta qarfik aatsitassarsiornermi avatangiisinut oqartussaasuussalluni.

Killiliussanut ajornartorsiutit

Sullissinermi suliassat akuersissutinik pigisaqartut avatangiisinik suliassa qarfimmi upalungaarsimasut allat suleqatigalugit isumagisaraat, tak. matuma siuliani 4.5-ip aamma 4.6-ip ataani allassimasut.

Upalungaarsimanermik pilersaarusiorneq

Misissuinissamut akuersissummik qinnuteqaatip ilaatigut suliap, suliassa qarfiup iluani nunat tamalaat akornanni suleriaasiusutut pitsaassuseqartumik ingerlanneqarnissaa qanoq pilersaarutigineqarnerisooq pillugu paasissutissanik ima qarnissaa piumasarineqarpoq, taakkunungalu ilaapput HSE-p (Health, Safety, Environment) aaqqissuussaanaera, isumannaallisaariaatsit nakkutilleeriaatsillu, inuttaqarneq, suliassat ingerlariaasiat, ilaatigut pisariaqartitsilernermi qillerinerup unitsikkallarneqartarnissaa eqqarsaatigalugu silamik sikunullu kalerrisaarutit, kiisalu upalungaarsimanermut pilersaarutit. Taamatuttaaq suliassatut pilersaarutaasup avatangiisinut sunniutigisinnaasaanut paasissutissanik qinnuteqaat ilaqassaaq.

Sulisussap uuliaarluertoqarnissaanut upalungaarsimanermut pilersaarutaani minnerpaamik ilaasussaapput aaqqissuussaanaermut nassuiaat, inuttaqarneq, kalerrisaarisarnermi siumoortumillu ilisimatitsisarnermi periaatsit, akiuiniarnermi suleriaasissat aammalu atortut inissisimaffii, attaveqatigiinnermik pilersitsineq, annertunerusumik uuliaarluertoqassappat tamatuma qanoq iliorluni killilerneqarnissaanut uuliaarluernerullu salinneqarnissaanut nassuiaat, uuliamik katersorneqartumik igitsinissamut suleriaatsit, uuliaarluernerup siaruarnissaanik nakkutilliineq, sinerissamik illersuineq sinerissamillu saliinissaaq. Tamatuma saniatigut oqartussaasut suleqatigalugit piffissamut ungasissumut nakkutilliinissamut pilersaarummik ineriartortitsisoqassaaq, uuliaarluertoqassagaluarpat uuliap avatangiisini katersuuttup tamatumalu sunniutissaasa nakkutigineqarnissaa siunertaralugu.

Aatsitassanik piiaanermik suliqaartut upalungaarsimanermut pilersaarutaat ilaatigut qaartiterutissanik toqqorsisarnermut atortulersuutinut nassuiaatinik ima qassapput, sumiiffimmi ataatsimi qaartiterutissat 60 tonsit tikillugit toqqortarineqarnissaat akuerisaammat.

Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisorta qarfiup aatsitassat pillugit upalungaarsimanerup ilaatut akuersissutinik pigisaqartut upalungaarsimanermut pilersaarutaannik isumannaallisaariaasiinillu misissuinissaaq nalilersuinissarlu suliassaraa.

4.11 Pilersuinermi upalungaarsimaneq

Pilersuinerup upalungaarsimaffigineqarnerani uuliamut, innaallagissamut, kiassarnermut imermullu tunngatillugu upalungaarsimaneq tassaavoq ajutoortoqartillugu ajunaarnersuaqartillugulu, taassumalu ataani sila atoruminaassilluinnartillugu uuliamik, innaallagissamik, kiassarnermik imermillu pilersuinerup ingerlatiinnarniarneqarnissaa.

Inatsisitigut tunngaviusut

Namminersornerullutik Oqartussat 1986-imi namminersornerulerneq pillugu inatsimmi § 5 aamma pilersuineq, angallanneq allakkerinerlu il.il. pillugit Kalaallit Nunaannut inatsit nr. 469, 6. november 1985-imeersoq, innaallagiaq, imeq, qatserisartoqarneq, umiarsualiviit, aqqusernit, nalunaarasuartaatigut attaveqaqatigiinneq il.il. pillugit Kalaallit Nunaannut inatsit nr. 943, 23. december 1986-imeersoq (GTO pillugu inatsit) aamma erngup nukinganik isumalluuteqarneq pillugu Kalaallit Nunaannut inatsit nr. 1075, 22. december 1993-imeersoq naapertorlugit pilersuinermut (uuliamik, innaallagissamik, kiassarnermik imermillu) akisussaaffik tiguaat. Inatsit 469/1985 aamma inatsit 943/1086 Kalaallit Nunaata namminersulerneranut atatillugu atorunnaarsinneqarput, tak. Namminersorlutik Oqartussanut atatillugu pissutsinut assigiinngitsunut inatsit nr. 474, 12. juni 2009-meersoq. Atorunnaarsitsinerup kingunerisaanik namminersornerulernerneq inatsimmi § 4 naapertorlugu suliassaqaqfinnut tiguneqarsimasunut, kiisalu namminersornermut inatsit tunngavigalugu suliassaqaqfinnut tiguneqartussat assigalugit Namminersorlutik Oqartussat inatsisiliortutut atuutsitsisutullu pissaaneqartussaapput, tak. namminersorneq pillugu inatsimmi § 23, imm. 4.

Inatsisartut peqqussutaanni nr. 14-imi, 6. november 1997-imeersumi maleruagassat, nukissamik pilersuinerneq inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut iluanaarutaasinnaanerusunik avatangiisinullu mingutsitsinninnerusunik siuarsaataasussat, kiisalu nukissamik pilersuinermi uuliap pinngitsoorneqarsinnaannginneranik annikillisisissussat aalajangersarneqarput. Peqqussut taanna naapertorlugu innaallagissamik ungasianiillu kiassarnermik pilersuinerup pitsaasumik isumannaatsumillu ingerlaannarnissaanut isumannaallisaatit Naalakkersuisunit akuerineqartarput. Sanaartukkanut atortunullu, inuiaqatigiit soqutigisaannut pingaaruteqartunut pilersuinerup ingerlaannarnissaanut maleruagassiortoqartarpoq, aammalu Namminersorlutik Oqartussat uuliamik amigaateqalernerneq iliuuseqarnissamut aalajangiinissaq pisussaaffigaat, tassunga ilanngullugu tamatumunnga ikiorserneqarsinnaaneq pillugu danskit oqartussaasuinut isumaqatigiissusiortussaallutik.

Grønlands Tekniske Organisation pillugu Inatsisartut peqqussutaanni nr. 8, 19. december 1986-imeersumi suliffeqarfiup Nukissiorfiit suliassai nassuiarneqarput. Inatsisartut peqqussutaat naapertorlugu Nukissiorfiit Namminersornerullutik Oqartussat (maannakkut Namminersorlutik Oqartussat) innaallagissamik, imermik kiassarnermillu pilersuineranni ingerlatsineq suliassarilerpaa.

Namminersornerullutik Oqartussat nunaqaqfinni innaallagissamik imermillu pilersuinermik tigusinerat pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 13, 6. november 1997-imeersoq naapertorlugu 1. januar 1998-imi inaallagissamik imermillu pilersuinerneq akisussaaffik kommuniniit Namminersornerullutik Oqartussanut nuunneqarpoq. Suliassaq Namminersorlutik Oqartussat sinnerlugit Nukissiorfinnit isumagineqarpoq.

Imermik pilersuineq pillugu Inatsisartut peqqussutaata nr. 10-p, 19. november 2007-imeersup atuutilerneqatigut Inatsisartut peqqussutaat nr. 8, 19. december 1986-imeersoq aamma Inatsisartut

peqqussutaat nr. 13, 6. november 1997-imeersaq imermut aammalu imermik pilersuinermt tunngatillugu atorunnaarsinneqarpoq. Inatsisartut peqqussutaanni ilaatigut allassimavoq, Nukissiorfiit illoqarfinni nunaqarfinnilu imermik pilersuinermt nuna tamakkerlugu atuuttussamik pilersaarusiussasut, kiisalu imermik pilersuiviit tamarmik imermik pilersuinerup pitsaasumik isumannaatsumillu ingerlaannarnissaanut isumannaallisaanermut suliniutinik suliaqassasut.

Nioqutissanik pissaqartitsiniarnermi qanoq iliuitsit pillugit Inatsisartut peqqussutaat nr. 7, 8. november 1985-imeersaq naapertorlugu pissutsit immikkut ittut pissutaallutik nioqutissanik pisariaqartinneqartunik amigaateqartoqalerpat, imaluunniit amigaateqartoqalernissaa ilimanarsippat, Naalakkersuisut Inatsisartunit akuerineqarlutik Kalaallit Nunaanni nioqutissaatigineqartunik pisariaqartinneqartunik naliliineq tunngavigalugu atuinissamik, agguaassinissamik inissiigallarnissamillu aalajangersaasinnaapput. Taamaalilluni ikummatissanik agguaasseqqinnissamut aammalu toqqaannangitsumik killilersuinissamut tunngavissiiisoqarpoq. Taamatuttaaq ajunaarnersuaqartillugu inatsisitigut tunngavissiaq manna Inatsisartut akuersinerisigut aatsaat atorneqarsinnaavoq. Kalaallit Nunaanni ajunaarnersuaqarnissaanut upalungaarsimaneq pillugu nassuiaammi (2002) Naalakkersuisut inatsit iluarsaanneqartariaqarnersaq pillugu misissuisoqartariaqartoq naliliippat, tassungalu killilersuinissamut aaqqissuussinerit assigisaasalu aalajangersimasut aalajangersarneqarnissaat ilaatinneqarpoq, taamaalilluni erniinnaartumik atuutsitsisoqalersinnaalissalluni.

Akisussaaffiit pingaarnertit sullissinermilu akisussaaffiit

Namminersorlutik Oqartussat isumannaallisaanermi iliussissatut aalajangersarneqarsimasut nukissamik pilersuiffinnit malinneqarnersut pingaarnertut akisussaaffigaat nakkutigisassaralugulu. Aamma Namminersorlutik Oqartussat imeqarnermt suliaasaqarfimmi pingaarnertut akisussaasuupput. Suliaasaqarfiit Ineqarnermt, Attaveqarnermt Angallannermtullu Naalakkersuisoqarfimmi Pilersuinermt Allaffimmit isumagineqarput.

KNi A/S (Kalaallit Niuerfiat), Nukissiorfiit nukissamillu pilersuiffiit allat Namminersornerullutik Oqartussanut (maannakkut Namminersorlutik Oqartussanut) sullissinissamik isumaqatigiissutigisatigut naapertorlugit pilersuinerup isumannaassusaa qulakkiissallugu pisussaapput.

Nukissiorfiit nukissiorneq pillugu peqqussummi § 12 naapertorlugu pisussaapput, illoqarfinni nunaqarfinnilu innaallagissamik ungasianiillu kiassarnermik pitsaasumik naammattumillu pilersuissallutik. Paragrafimut tassunga nassuiaatini allassimavoq, pisussaaffik taanna aamma ajornartorsiornerni atuutsinneqassasooq. Nukissiorfiit ukiumoortumik pilersuinerup isumannaassusaani pissutsit pillugit Naalakkersuisunut nalunaarusiortussaapput, tassunga isumannaassutsip annertussusaanik naliliisarneq ilaalluni.

Killiliussanut ajornartorsiutit

Paasissutissanik, killiliussanut isummersornermi tunngavigineqarsinnaasunik suleqatigiissitaq tigusaqanngilaq.

Oqaluttuarisaaneq

GTO pillugu inatsimmi § 1-ip (innaallagissamik, imermik kiassarnermillu pilersuinermt tunngasup) piareersarneqarnerani aammalu pilersuineq, angallanneq, allakkerineq il.il. pillugit Kalaallit Nunaannut inatsimmi § 3-p (amigaateqarnermi nioqutissanik pilersuinermt tunngasup) aamma § 4-p (umiarsuit angallannerinut tunngasup) piareersarneqarnerini inatsit 1959-imeersaq naapertorlugu sorsunneqalernissaanut pilersaarusiorneq, kapitali 3-mi imm. 3.4.2.1.2-p ataani

taaneqareersutut nuunneqartunut ilaatinneqanngilaq. Taamaattumik maleruagassat, aalajangersakkat siuliani taaneqartut Namminersornerullutik Oqartussanit aalajangersarnissaannut piginnaatitaaffigineqartut piffissaq sorsuffiunngitsoq kisiat eqqarsaatigalugu suliarineqarsimapput.

Upalungaarsimanermik pilersaaruserneq

KNI A/S-ip aamma Namminersornerullutik Oqartussat sullissinissamik isumaqatigiissutaanni ikummatissat imerpalasut suut pilersuisussaataaernerup ilaassanersut, kiisalu nunap iluani sumiiffinnut pilersuisussaataaernerup annertussusissaa nassuiarneqarput. KNI A/S-ip ikummatissanik imerpalasunik tikititassaminik pilersaarusernerani, KNI A/S-ip tamatigut tunisassiamik ataatsimik (gasolie, JetA1/petroleum aamma benzin) minnerpaamik ulluni 90-ini atugassanut naammattumik peqartarnissaa qulakkeerneqartartussaavoq. Uninngasuutigineqartut ukiup ingerlanerani allanngorartarput, uninngasuutillu ukiakkut ukiuunerani atugassanik tikititsisarnerup nalaani annertunerpaasarput. KNI A/S-ip atuisarnermut naatsorsugai, Namminersornerullutik Oqartussanut sullissinissamik isumaqatigiissummut sulianullu allanut ilaasut naapertorlugit, KNI A/S-ip Namminersornerullutik Oqartussanut (maannakkut Namminersorlutik Oqartussanut) sullissinissamik isumaqatigiissuteqarfigisaasa avataanni uninngasuutigineqartut immikkut sillimmatitut isumalluutigineqarput.

Tunngaviusumik pilersuinissamut pilersaarutit aqqissuunneqarnerini, tikititsisarnerit sillimmatitut pisariaqartinneqartut eqqarsaatigalugit ingerlanneqartarput. Pilersuineq nalinginnaasumik sumiiffinni tamaginni tamatigut minnerpaamik qaammatini marlunniit pingasunut atugassanik uninngasuuteqartoqartussanngorlugu aqqissuunneqartarpoq.

KNI A/S-ip upalungaarsimanermut pilersaarutai amigaateqalernissamut, ajornartoornermut iluarseeqinnissamullu pilersaarutaapput. Taakku ingerlaavartumik iluarsaaneqartarput, aammalu najukkani oqartussaasut akornanni ataqatigiissaarinermi tunngavigineqartarlutik. Pinaveersaartitsinermi suliassat immikkoortui, ilaatigut sanaartukkat oqartussaasunit akuerineqarnerinut atatillugu, Namminersorlutik Oqartussat tungaannut ataqatigiissaarinermi ingerlaavartumik iluarsineqartarput. 2006-imi ikummatissat imerpalasut pillugit sullissinissamik isumaqatigiissummi KNI A/S-ip 1. januar 2006-imiit piffissami isumaqatigiissuserfiusumi upalungaarsimanermut pilersaarutiminik nassuiaammik Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallanermullu Naalakkersuisoqarfimmi Pilersuinermit Allaffimmut nassiussisalernissaa aallartinneqarpoq. KNI A/S-ip upalungaarsimanermut pilersaarutiminik allanngortitsinermini allannguinermiit ullut 14-it qaangiutsinnagit allannguutit nalunaarutigisartussaavai.

Taamatuttaaq Namminersorlutik Oqartussat KNI A/S-ip upalungaarsimanermut pilersaarutaasa, immikkoortortaqaarfiillu allat upalungaarsimanermut pilersaarutaasa pisariaqaarfiisigut ataqatigiissaarneqarnissaat qulakkeerniarlugu suliniuteqassallutik ilisimatitsissuteqarput.

Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallanermullu Naalakkersuisoqarfimmi Pilersuinermit Allaffimmit ilisimatitsissutiginneqarpoq, Nukissiorfiit Kalaallit Nunaanni illoqarfinni nunaqarfinnilu tamani upalungaarsimanermi pilersaarutininik ataatsimut atuuttussanik suliaqarsimasut. Tamatumunnga ilassutigalugu ilisimatitsissutiginneqassaaq, Nukissiorfiit ISO 9001:2000 malillugu pitsaassutsimik aqutsissut atulersimammagu, taannalu “Nukissiorfiit ajunaarnersuaqarnissamut upalungaarsimanerat”-ta ilagaa pingaarutilik.

4.12 Nalunaarasuartaateqarnermi upalungaarsimaneq

Nalunaarasuartaateqarnermi upalungaarsimanermi ajutoortoqartillugu ajunaarnersuaqartillugulu nalunaarasuartaatitigut attaveqaqatigiinnerup ingerlasinnaanissaa qulakkeerneqartussaavoq.

Inatsisitigut tunngaviusut

Namminersorlutik Oqartussat nalunaarasuartaateqarnermi inatsisiliortuupput oqartussaasuullutillu, tak. GTO pillugu inatsimmi § 8 aamma nalunaarasuartaatitigut attaveqaqatigiinneq pillugu Kalaallit Nunaannut inatsit nr. 1089, 29. december 1997-imeersoq. Kalaallit Nunaanni nalunaarasuartaatitigut attaveqaqatigiinnerup annersaa GTO pillugu inatsit naapertorlugu 1. januar 1987-imi tiguneqarpoq, kiisalu nalunaarasuartaatitigut attaveqaqatigiinneq pillugu Kalaallit Nunaannut inatsit naapertorlugu nalunaarasuartaatitigut attaveqaqatigiinnermut maleruagassanik aalajangersaasarneq 1. januar 1998-imi tiguneqarluni. Inatsisit marluk taakku Kalaallit Nunaata namminersulerneranut atatillugu atorunnaarsinneqarput, tak. Namminersornermut atatillugu pissutsinut assigiinngitsunut inatsit nr. 474, 12. juni 2009-meersoq. Atorunnaarsitsinerup kingunerisaanik namminersorerulernermut inatsimmi § 4 naapertorlugu suliassa qarfinnut tiguneqarsimasunut, kiisalu namminersornermut inatsit tunngavigalugu suliassa qarfinnut tiguneqartussat assigalugit Namminersorlutik Oqartussat inatsisiliortutut atuutsitsisutullu pissaaneqartussaapput, tak. namminersorneq pillugu inatsimmi § 23, imm. 4.

Nalunaarasuartaatitigut atassuteqarneq nalunaarasuartaatitigullu kiffartuussinerit pillugit Inatsisartut peqqussutaanni nr. 17-imi, 20. november 2006-imeersumi § 35 naapertorlugu nalunaarasuartaatitigut attaveqarnermi atortulersuutinik sullissisut aammalu nalunaarasuartaatitigut kiffartuussisutinik sullissisut inuiaqatigiinni nalunaarasuartaatitigut attaveqarneq pingaarutilik qulakkeerniarlugu upalungaarsimanermut pisunullu immikkut ittunut allanut pilersaarusiortarnissaat iliuuseqartarnissaallu pillugu maleruagassanik sukumiinerusunik Naalakkersuisut aalajangersaasinnaapput, taakkunungalu ilaatinneqarpoq Namminersorlutik Oqartussanut aningaasartuutaanngitsumik atortunik immikkut ittunik pilersuinissamut pisussaaffeqarneq.

Ilisimatusarnermut, Teknologii-mut Ineriartortitsinermullu Ministereqarfik radiukkut imarsiortunut ajunaalernermi isumannaallisaanermilu sullissinernik neqerooruteqartarnermut, aammalu radiukkut frekvensinik tunniussisarnermut maleruagassanut tunngatillugu inatsisiliortuuvoq oqartussaasuullunilu.

Radiukkut imarsiortunut ajunaalernermi isumannaallisaanermilu sullissinernut tunngatillugu IT-mut Nalunaarasuartaateqarnermullu Aqutsisoqarfik (TDC) pilersuisussaataitanermik isumaginninneranut pi-masaqaatinik aalajangersaasimavoq. Pilersuisussaataitanermut ilaatigut sinerissami radioqarfinniit imarsiortunut ajunaalernermi isumannaallisaanermilu attaveqaatit, aammalu qaammataasat aqqutigalugit imarsiortunut ajunaalernermi isumannaallisaanermilu attaveqaatit, nunat tamalaat akornanni imarsiortunut ajunaalernermi isumannaallisaanermilu attaveqaatit akuerisaasut atorlugit Danmarkimi aamma Kalaallit Nunaanni radiukkut imarsiortunut ajunaalernermi isumannaallisaanermilu sullissisutinik atugassiisarnissamut pisussaaffik ilaavoq, tak. nalunaarasuartaateqarnermik niueruteqarnermi unammilleqatigiinneq atuisullu pillugit inatsit pillugu nalunaarut 780, 28. juli 2007-imeersoq, kingusinnerusukkut allanguuteqartinneqartoq. Aammattaaq radiukkut imarsiortunut ajunaalernermi isumannaallisaanermilu sullissinerni pisussaaffiit pilersuisussaataitanermi suliat pillugit nalunaarummi nr. 701-imi 26. juni 2008-imeersumi aammalu atugassarititaasussani siuliani taaneqartuni maleruagassiuunneqarput.

Radiukkut frekvensit pillugit inatsisip Kalaallit Nunaanni atulersinneqarnera pillugu peqqussummi nr. 38-mi, 23. januar 2004-meersumi § 25 naapertorlugu ajornartoornermi sorsuttoqarneranilu,

kiisalu ajunaarnersuaqarnerani piffissamilu sorsuffiunngitsumi pisuni immikkut ittuni allani radiukkut frekvensinik atuinissamut ilisimatusarnermut, teknologiimut ineriartortitsinermullu ministeri maleruagassiorsinnaavoq. § 26-mi allassimavoq, naalagaaffiup illersorneqarnissaa eqqarsaatigalugu pisariaqartitsilerfimmi radiukkut frekvensinik atuinissaq ilisimatusarnermut, teknologiimut ineriartortitsinermullu ministerip inerteqqutigisinnaagaa. Nassitsissutit, taamatut inerteqquteqarnermut ilaatinneqartut pisortani oqartussaasunut inissinneqartussanngorlugit tunniunneqarnissaat piumasarineqarsinnaavoq. Radiukkut attaveqaqatigiinnermik suliap ingerlateqqinneqarnerani Kalaallit Nunaanni radiukkut frekvensit tamarmiusut atorineqarnerannut ataatsimoortillugillu tulleriiaarinissamut killissarititaasut aalajangersarneqarnerat pillugu nalunaarut nr. 82, 13. januar 2005-imeersoq (frekvensinut pilersaarut) ministerip saqqummiuppa.

Akisussaaffiit pingaarnerit sullissinermilu akisussaaffiit

Nalunaarasuartaateqarnermi upalungaarsimanerup Namminersornerullutik Oqartussanit/Namminersorlutik Oqartussanit tiguneqarsimasunut tunngasortai Namminersorlutik Oqartussanit pingaarnertut akisussaaffigineqarput. Suliassa qarfik Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallanermullu Naalakkersuisoqarfimmit isumagineqarpoq. Radiukkut imarsiortunut ajunaalernermi isumannaallisaanermilu sullissinernut aammalu radiukkut frekvensinik tunniussisarnermut Ilisimatusarnermut, Teknologiimut Ineriartortitsinermullu Ministereqarfik pingaarnertut akisussaaffeqarpoq. Pisorta qarfiup aamma IT-mut Nalunaarasuartaateqarnermullu Aqutsisoqarfiup atortulersuutininik sullissisut, kiisalu radiut frekvensiinik atuisut nakkutigisaraat.

Killiliussanut ajornartorsiutit

Killissarititaasunut ajornartorsiutinut aammalu oqaluttuarisaanermi pissutsit sulinermut sunniutissaannut tunngasunik suleqatigiissitami tigusaqartoqarsimanngilaq.

Oqaluttuarisaaneq

Erseqqissaatigineqassaaq, GTO pillugu inatsisissamut siunnersuummi § 8-mi § 1-imut nassuiaatini sillimaffigisassat assingininik ilanngussisoqarsimanngimmat, tak. matuma siuliani 4.11-p ataani allassimasut.

Upalungaarsimanermik pilersarusiorneq

Nalunaarasuartaatitigut attaveqarnermi atortulersuutininik sullissisut aamma nalunaarasuartaatitigut kiffartuussisutininik sullissisut inuiaqatigiinni nalunaarasuartaatitigut attaveqarneq pingaarutilik qulakkeerniarlugu upalungaarsimanerni pisunilu allani immikkut ittuni pisariaqartinneqartunik pilersarusiussapput iliuusissanillu pingaarutilinnik aalajangiissallutik, tassungalugu Namminersorlutik Oqartussanut aningaasartuutaanngitsumik atortunik immikkut ittunik pilersuinissamut pisussaaffeqarneq ilaatinneqarpoq.

4.13 Inissiigallartarneq isumassuisarnerlu

Ajutoortoqartillugu ajunaarnersuaqartillugulu inuit navialisimasut qimarngunneqarsimasullu tiguneqarsinnaanissaat, inissikkallarneqarsinnaanissaat isumassorneqarnissaallu pisariaqalersinnaavoq.

Inatsisitigut tunngaviusut

Upalungaarsimanermut inatsimmi, oqaatigineqareersutut Kalaallit Nunaanni atuutsinneqanngitsumi, § 12, imm. 1-imi allassimavoq, inuit navialisimasut qimarngunneqarsimasullu tiguneqarsinnaanissaat, inissikkallarneqarsinnaanissaat isumassorneqarnissaallu danskit kommuniisa pisussaaffigigaat. Kalaallit Nunaanni inatsimmik taamaattumik atuutsitsisoqanngilaq.

Kalaallit Nunaanni isumaginninnermut inatsit ikiuisarnermut inatsimmi atuuttuusimasumi § 31-mi kommunit inunnik isumaginninnermut ataatsimiititaliaasa ilaqutariinnut angerlarsimaffeqanngitsunut inissii gallartarnissaanik maleruagassap assinganik ilaqanngilaq, tak. matuma kinguliani allassimasut.

Akisussaaffiit pingaarnertut sullissinermilu akisussaaffiit

Danmarkimi ilaatigut ilitersuusiornissamut il.il. Illersornissamut Ministereqarfik aamma Upalungaarsimanermut Aqutsisoqarfik pingaarnertut akisussaasuupput, kiisalu kommunit suliassat ingerlanneqarnerini akisussaasuullutik. Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat pingaarnerusutigut akisussaasuupput. Suliassaqarfik Isumaginninnermut Naalakkersuisoqarfimmit isumagineqarpoq. Kalaallit Nunaanni kommunit suliassat ingerlanneqarnerini akisussaasutut inissisimanissaat ilimagineqartariaqarpoq.

Killiliussanut ajornartorsiutit

Ilaatigut qatserinnermut atatillugu inunnik qimarngussanik navialisimasunilluunniit inissii gallarnissaq immaqalu isumassuinissaq pisariaqarsinnaavoq. Kalaallit Nunaanni kommuninut apeqqutillineq tunngavigalugu inissii gallartarneq, isumassuisarneq immaqalu inisseeqqittarneq inunnik isumaginnittoqarfimmit isumagineqartarsimassasoq ilimagineqarsinnaavoq. Danmarkimi inissii gallartarnermi isumassuisarnermilu suliassat annaassiniarnissamut upalungaarsimanermi inatsisitigut tunngaveqartutut isigineqartarsimapput, tamatumunngalu aalajangersakkap oqaluttuarisaaneq eqqarsaatigalugu sorsunnerup nalaani inunnik illersuineq pillugu inatsimmi maleruagassanik aallaaveqarnera tunngavigineqarpoq. Immikkoortoq 4.3-mi taaneqartutut kommunini inunnik isumaginnittoqarfiup ulloq unnuarlup pigaartuisa ulluinnarni ikuallattunik annertunnginnerusunut qatserinnermut atatillugu inissii gallartarneq amerlanertigut isumagisarpaat. Taamaattumillu suliassaq inunnik isumaginnittoqarfiup suliassaattut aamma isigiinnarneqarsinnaavoq.

Oqaluttuarisaaneq

Isumaginninnermut Ministereqarfimmit ilisimatitsissutigineqarpoq, Ministereqarfiup journalearfiani imaluunniit piginnaatitsisarnermut inatsisinik, taakkununngalu nassuiaatinik misissuinermi ajutoornernut il.il. atatillugu qimarngussanik navialisimasunilluunniit inissii gallartarnermut isumassuisarnermullu apeqqummut isummertoqarsimanersaq takussutissaqanngitsoq.

Kalaallit Nunaanni pisortat ikiorisarnernat pillugu landsrådip ileqqoreqqusaa 19. februar 1975-imeersoq atuuttuusimavoq. Ileqqoreqqusami tassani § 2 aalajangersakkamik imaattumik imaqqarpoq: “Kinaluunniit nammeneq ilaqtutamilu inuuniarnermi pisariaqartitaminnik pissarsinissamut, imaluunniit napparsimanermini katsorsarneqarnissamut isumassorneqarnissamullu, imaluunniit ikiorserneqarnissamut piumasaqaatinik ileqqoreqqusami matumani aalajangersarneqarsimasunik allanik naammassinnissimasoq, pisortanit ikiorserneqarnissamut pisinnaatitaaffeqarpoq.” Aalajangersakkap taassuma ilaa allanngortinneqarluni/erseqqissarneqarluni pisortanit ikiorserneqartarneq pillugu Inatsisartut peqqussutaanni nr. 10-mi, 1. november 1982-imeersumi § 1-imi ingerlateqqinneqarpoq.

Immikkoortoq 4.3-mi taaneqartutut, Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut inatsisissaq naapertorlugu inissii gallartarnerup isumassuisarnerullu upalungaarsimanermi suliassatut inissinneqarnissaa Namminersornerullutik Oqartussat kissaatigigaat, suliap ingerlanerani ilisimatitsissutigineqarpoq.

Inissigallartarnerit isumassuisarnerillu – taamatullu annaassiniartarnerit – GTO pillugu inatsimmut ilaatinneqanngillat, tamatumunngalu Danmarkimi 1986-imi upalungaarsimanermut inatsimmi piffissami sorsuffiunngitsumi annertunerusunik ajutoortoqartillugu il.il. annaassiniartarnerit, inissigallartarnerit isumassuisarnerillu pillugit ersarissunik maleruagassaqaqannginnera tunngaviusutut oqaatigineqarsinnaavoq.

Upalungaarsimanermik pilersaarusionsornerq

Kalaallit Nunaanni kommunini ikuallattoqarneranut atatillugu nalinginnaasumik suliassaq ajornartorsiutaanaviannikkaluartoq, matumani pingaartumik umiarsuarnit takornariartaatinit imaluunniit umiarsuarnit sinersortaatinit qimarngussanik inissigallarnissamut isumassuinissamullu apeqqut immikkut tikkuarneqarsinnaavoq, tamatumani inissikkallagassat amerlanissaat ilimagineqarsinnaammat.

4.14 Eqikkaaneq inerniliinerillu

Immikkoortumi matumani imm. 4.1-4.13-imut nassuiaatit eqikkaarneqarput; siullermik naalagaaffimmi oqartussaasut upalungaarsimanermut suliassaat upalungaarsimanermullu pilersaarutaat, tamatumalu kingornagut Namminersorlutik Oqartussani oqartussaasut suliassaat pilersaarutaallu, taamatullu immikkoortunut ataasiakkaanut eqikkaalluni inerniliinerit ilaatinneqarput, taakkununngalu Kalaallit Nunaanni oqartussaasut ilaatigut annaassiniarnerni suliassanik avatangiisinillu annaassiniarnernik ingerlatsisarnerannut tunngaviusut ilaatinneqarput.

4.14.1 Naalagaaffimmi oqartussaasut upalungaarsimanermi pilersaarutaat

SAR-imik upalungaarsimaneq

SAR-imik upalungaarsimanermut tunngatillugu pilersaarutit upalungaarsimanermilu iliuusissat quppersakkami SAR-Kalaallit Nunaat-ni aalajangersarneqarput. Quppersakkami pilersaarutit iliuusissallu imminnut atasunngorlugit ilusiligaapput.

Qinngornernut ulorianartunut upalungaarsimaneq

Naalagaaffimmi oqartussaasut qinngornernut ulorianartunut suliassaqarfimmi inatsisiliortuummata, aammalu Upalungaarsimanermut Aqutsisoqarfik Danmarkimi upalungaarsimanermut akisussaasuummat, Kalaallit Nunaanni qinngornernut upalungaarsimanermut pilersaarutit upalungaarsimanermilu iliuusissat danskit upalungaarsimanermut pilersaarutaannut ilanngunneqarsimapput. Upalungaarsimanermut inatsimmi § 5, imm. 2-p aamma § 33, imm. 3-p Kalaallit Nunaannut atuutsinneqalernissaat tulluunnersoq isumaliuutersuutigineqassaaq, tak. kapitali 5.2.2. Kalaallit Nunaanni qinngornernut ulorianartunut upalungaarsimaneq ukiut tulluuttut ingerlanerini misissoqqissaarneqassaaq, tamatumalu kingunerisaanik upalungaarsimanermut pilersaarut annertusineqassalluni. Suliassaqarfinnut akisussaasuunermut tunngaviusoq qinngornernut ulorianartunut upalungaarsimanermut atuuppoq, aammalu qinngornernut ulorianartunut upalungaarsimanermi suliassaqarfinni ataasiakkaani pilersaarusionsornissamut suliassaqarfinnut oqartussaasut ataasiakkaat akisussaasuupput.

3-sømilimut killeqarfiup avataani imartami avatangiisinik annaassiniartarnerq

Immami avatangiisinik illersuineq pillugu inatsit, tak. imartani avatangiisinik illersuinissamut inatsisip Kalaallit Nunaannut atuutsinneqarnera pillugu kunneqarfimmi peqqussut nr. 1035, 22. oktober 2004-meersoq, Kalaallit Nunaata imartaani mingutsitsisunik ajutoortoqarnissaanut ajunaartoqarnissaanullu illersuiniarnermi upalungaarsimanermut pilersaarummut iluarsaanneqartumut, 14. marts 2007-imeersumut tunngavigineqarpoq. Suliassaqarfinnut

akisussaasuunermut tunngaviusoq upalungaarsimanermut pilersaarusionermi aammalu avatangiisinik annaassiniarnerup suliarineqarnerani tunngavigineqarpoq.

Inuussutissanut nersutaateqarnermilu upalungaarsimaneq

Akisussaaffik Inuussutissanut, Nunalerinermut Aalisarnermullu Ministereqarfiup aamma Namminersorlutik Oqartussat avillugu isumagisaraat.

Inuussutissanut nersutaateqarnermilu upalungaarsimanermi Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut atatillugu Inuussutissanut Aqutsisoqarfiup suliassai kunngeqarfimmut peqqussummi nr. 523-mi, 8. juni 2004-meersumi aalajangersarneqarput, aammalu Inuussutissanut Aqutsisoqarfiup danskit upalungaarsimanermut pilersaarutai tunngavigalugit, aammalu Inuussutissarsionermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik suleqatigalugu nersutaatit nappaataat tuniluuttartut pillugit ulorianaateqarsinnaasunik naliliinera tunngavigalugu Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut pilersaarusiussapput, tassunga nersutaatit nappaataannut upalungaarsimanermut pilersaarut ilaassalluni. Tamanna tunngavigalugu oqaatigineqarsinnaavoq suliassaqaarfimmut akisussaasuunermut tunngaviusoq inuussutissanut nersutaateqarnermullu atorineqartussaasoq.

Nalunaarasuartaateqarnermi upalungaarsimaneq

Akisussaaffik Ilisimatusarnermut, Teknologiiimut Ineriartortitsinerimullu Ministereqarfiup aamma Namminersorlutik Oqartussat avillugu isumagisaraat.

Nalunaarasuartaateqarnermut tunngatillugu radiukkut imarsiorunut ajunaalernermi isumannaallisaanermilu sullissinerit maleruagassiuunneqarsimapput, tak. nalunaarasuartaatinik niueruteqarnermi unammilleqatigiinnermut atuisunullu pissutsit pillugit nalunaarut nr. 780, 28. juni 2007-imeersoq aamma pilersuisussaataitanermi sullissinerit pillugit nalunaarut nr. 701, 26. juni 2008-imeersoq, kiisalu ajornartoortoqarnerani sorsunneqarneranilu, aammalu piffissami sorsuffiunngitsumi ajunaarnersuaqarnerani il.il. radiukkut frekvensinik atuineq, tak. kunngeqarfimmut peqqussut nr. 38, 23. januar 2004-meersoq. Suliassaqaarfimmut akisussaasuunermut tunngaviusoq suliassaqaarfimmi upalungaarsimanermut pilersaarusionermi tunngavigineqarpoq.

4.14.2 Kalaallit Nunaanni oqartussaasut upalungaarsimanermut pilersaarutaat

Mittarfinni qatserisarneq

Mittarfinni qatserisarneq BL 3-9-mi qatserisartoqarnermut annaassiniartarnermullu aalajangersakkani, aammattaq Kalaallit Nunaanni mittarfinnut atuutsinneqartuni maleruagassiuunneqarpoq, tassanilu akuersissummik pigisaqartoq pilersaarutit malillugit sulinissamut akisussaasuvoq. Mittarfinni ataasiakkaani qatserisartoqarneq annaassiniartarnerlu mittarfinni ataasiakkaani qitiusumik inissisimavoq, aammalu mittarfiit upalungaarsimanerannut ilaalluni, tak. silaannakkut angallanneq pillugu inatsimmut nalunaarut nr. 1484, 19. december 2005-imeersoq. Taamaattumik upalungaarsimanermut pilersaarut sulinerimut akisussaanutulli akuersissummik pigisaqartut mittarfinnik ingerlatsinerannut ilaatinneqarpoq.

Kommunini qatserisarneq

Kommunini qatserisarneq Inatsisartut peqqussutaanni nr. 6-imi, 30. oktober 1992-imeersumi maleruagassiorneqarpoq, tassanilu ilaatigut ikuallattoqarnissamut upalungaarsimanerup aaqqissuussaana il.il. pillugu kommunit maleruagassiorussaanaerat aalajangersarneqarpoq. Upalungaarsimanermut inatsit nutaaq aqqutigalugu kommunit kommunimi upalungaarsimaneranni upalungaarsimanermut pilersaarusiortussaanaerisa erseqqissarnissaa Namminersorlutik Oqartussat

kissaatigaat. Namminersorlutik Oqartussat ikuallattoornermi avatangiisinillu annaassiniartarnermut (imartap iluani nunamilu) inatsisiliortussaanagerat, aammalu ulluinnarni suliassat immikkoortortani sularineqartarnerisa (suliassa qarfiit akisussaasuunerannut tunngaviusoq) pilersaarusiortarnerullu akornanni ataqatigiinnerat qularutissaanngitsumik tamatumunnga tunngaviliivoq.

3-sømilimut killeqarfiup iluani nunamilu avatangiisinik annaassiniarneq

Namminersornerullutik Oqartussat imaani 3-sømilinut killeqarfiup iluani (imartamut killeqarfiup iluani) nunamilu avatangiisinik annaassiniartarnermut akisussaaffik tiguaat, tak. avatangiisit il.il. pillugit Kalaallit Nunaannut inatsit nr. 850, 21. december 1988-imeersoq maannakkut atorunnaarsimalersoq. Suliassa qarfimmu tassunga imaani avatangiisinik illersuineq pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 4, 3. november 1994-imeersoq, kingusinnerusukku allanguuteqartinneqartoq, aamma avatangiisinik illersuineq pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 12, 22. december 1988-imeersoq atuupput. 1993-imi maajimi atortunik pisisarnermut, toqqortaqartarnermut, misissuisarnermut aserfallatsaaliuinernullu, kiisalu uuliaarluertoqarnerani akiuiniarnermut atortut atorneqarnissaannut sungiusartarnermut maleruagassat, aammalu Kalaallit Nunaanni umiarsualivinni imartanilu sinerissamut qanittuni uuliaarluertoqarnerani akiuiniarluni suliniutinut tunngatillugu upalungaarsimanermut pilersaarusiart pillugit kaajallaasitatut allakkiamik saqqummiisoqarpoq. Kisiannili kommunit nunami avatangiisinik annaassiniarnissamut pilersaarutinik soqanngillat. Namminersorlutik Oqartussat tungaanniit oqaatigineqarpoq, Kalaallit Nunaanni kommunit avatangiisinik annaassiniarnissamut pisussaaffeqarnerisa upalungaarsimanermut inatsisiliassaq aqqutigalugu maleruagassiuunneqarnissaa kissaatigineqartoq. Inatsisit matuma siuliani taaneqartut naapertorlugit imartani nunamilu avatangiisinut suliassa qarfiit tiguneqarnerat Namminersorlutik Oqartussat oqartussaaffeqarnissaannut pisariaqartinneqartumut tunngaviliippu.

Peqqinnissaqarfik

Peqqinnissaqarfik, tassalu napparsimmaviit upalungaarsimanerat, nakorsaanissamut upalungaarsimaneq, immikkoortortaqarfimmi pingaarnermi peqqinnissamut upalungaarsimaneq, ajunaarnersuaqartillugu nakorsaanissamut upalungaarsimaneq aammalu Peqqissutsimik Nakkutilliisoqarfik Inatsisartut peqqussutaanni nr. 3-mi, 23. maj 2003-meersumi aamma nr. 15-imi, 6. november 1997-imeersumi maleruagassiuunneqarput. Siornatigut nassuiaasiaasarsimasuni, taakkununga ilanngullugu SAR06 pillugu nalunaarusiami, kingullermillu Kalaallit Nunaanni SAR-imik suliassa qarfiup iluani ajutoortarnerit pillugit suleqatigiissitap nalunaarusiaani, peqqinnissaqarfiup iluani pilersaarusiart amigaateqarnerat ilisimatitsissutigineqartarpoq, kisiannili suleqatigiissitap ilisimatitsissuteqarnerata kingorna suliassa qarfik Namminersorlutik Oqartussani aallunneqarnerulerpoq. 2006-imi novembarimi Peqqissutsimik Nakkutilliisoqarfik nualluummik nunarsuaq tamakkerlugu tuniluuttoqarsinnaaneranut upalungaarsimanermut pilersaarusiartarpoq, aammalu peqqinnissamut upalungaarsimanermut pilersaarusiornissamut nunap iluani suliniutissat killissarititassallu maannakkut isumaliutigineqarput, tak. suleqatigiissitaq 2007-imi marsimi pilersinneqartoq, peqqinnissaqarfimmi ajunaarnersuaqarnissaannut upalungaarsimanermik suliaqartussaq. Suleqatigiissitap isumaa malillugu peqqinnissamut upalungaarsimanermut pilersaarusiart suliassa qarfiup ingerlanneqarneranut ilaatinneqarneranut tamanna takussutissaavoq.

Inuussutissat nersutaateqarnerlu

Inuussutissalerinermi nersutaateqarnermilu upalungaarsimanermi Namminersorlutik Oqartussat suliassa Inatsisartut peqqussutaanni nr. 17-imi, 28. oktober 1993-imeersumi, Inatsisartut peqqussutaanni nr. 7-imi, 2. maj 1996-imeersumi aamma Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaanni nr. 21-mi, 27. juli 1998-imeersumi maleruagassiuunneqarput. Taakkunani ilaatigut nersutaatit timmissallu nappaalanerannut atatillugu suliassa pilersaarusiorneqarput, aammalu

upalungaarsimanermut pilersaarummik, ilaatigut nersutaatit nappaataannut tunngasunik ilaqartussamik suliaqartoqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq. Tamanna tunngavigalugu pilersaarusionerq immikkoortorta qarfiup ingerlanneqarneranut ilaasutut inerniliissutigineqarsinnaavoq.

Aatsitassanut suliassa qarfik

Aatsitassanut suliassa qarfimmi ingerlatsineq Namminersorlutik Oqartussani Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisorta qarfimit isumagineqarpoq. Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisorta qarfik tamatuma ataani ikummatissiassanik aatsitassanillu paaanerup nassatarisaanik ajutoortoqarnissaanut upalungaarsimanermut iliuusissanik pilersaarusionerpoq, tassungalu upalungaarsimanermut ataatsimiititaliap atuunna ilaatinneqarpoq. Imartani avatangiisini pissutsit pillugit peqqussut aammalu avatangiisunik illersuineq pillugu Inatsisartut peqqussutaat naapertorlugit akisussaaffik, aatsitassanik suliaqarnermi oqartussaasut suliaqarneranut tamakkiisumut ilaatillugu Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisorta qarfimit isumagineqarpoq, tassalu oqartoqarsinnaavoq suliassa qarfinnut akisussaasuunermut tunngaviusoq suliassa qarfimmu atuutsinneqartoq.

Pilersuineq

Pilersuinerup upalungaarsimaneq imermik pilersuineq pillugu Inatsisartut peqqussutaanni nr. 14-imi, 6. november 1993-imeersumi, nukissamik pilersuineq pillugu Inatsisartut peqqussutaanni nr. 8-mi, 19. december 1986-imeersumi, nioqqutissanik pissaqartitsiniarnermi qanoq iliuutsit pillugit Inatsisartut peqqussutaanni nr. 7-imi, 8. november 1985-imeersumi aamma innaallagissamik imermillu pilersuinerup nuna qarfiit tigusinerat pillugu Inatsisartut inatsisaanni nr. 13-imi, 6. november 1997-imeersumi maleruagassiuunneqarpoq. Inatsisartut peqqussutaat 1985-imeersoq ilaatigut ajutoornermi ajunaarnera suliaqarnermilu upalungaarsimanermut iliuusissanut aalajangersakkanik ima qarpoq, taamaattumillu suliassa qarfinnut akisussaasuunermut tunngaviusoq suliassa qarfimmi atornerarluni.

Nalunaarasuartaateqarnermi upalungaarsimaneq

Nalunaarasuartaateqarnerup tunngatillugu upalungaarsimanerup nalaani inuiaqatigiinnut pingaarutilimmik nalunaarasuartaatitigut attaveqarnissaq qulakkeerniarlugu, pilersaarusionerup upalungaarsimanelu iliuusissanut maleruagassat Inatsisartut peqqussutaanni nr. 17-imi, 20. november 2006-imeersumi Naalakkersuisunit aalajangersarneqarput. Tassalu pilersaarusionissaq nalunaarasuartaateqarnermik ingerlatsinerup ilagereerpa.

Annaassiniartarnerit aamma inissiigallartarnerit isumassuisarnerillu

Kalaallit Nunaanni kommunit oqaluttuarisaanermik tunngaveqartumik annaassiniartarput, kiisalu kapitalini 4.3-mi aamma 4.13-imi oqaatigineqareersutut navialisimasunik inissiigallartarnek isumassuisarnerlu inatsitigut tunngaviligaanngillat. GTO pillugu inatsimmi 1986-imeersumi aamma isumaginnitto qarfiup 1. januar 1980-imi tiguneqarnerani suliassaq inatsisini imaluunniit inatsisissatut siunnersuutitut nassuiaatini eqqaaneqanngilaq.

Annaassiniartarnerit 1986-imi danskit maleruagassiaanni maleruagassiuunneqarsimanngillat, kisiannili sorsuttoqartillugu iliuusissatut inissiigallartarnerit isumassuisarnerillu inuunnaat illersorneqarneritut inatsimmi, Kalaallit Nunaannut atuuttussanngortinneqanngitsumi maleruagassiuunneqarsimapput.

Suliassaq ikuallattoornerup inatsimmi 1979-imeersumi taaneqanngikkaluartoq, kaanngartitsiniartarnerit annaassiniartarnerillu, SAR-imik upalungaarsimanermut ilaatinneqanngitsut allat kommuninit taamaattussaannartut isumagineqartut suleqatigiissitaq

isumaqarpoq. Qatserisartoqarfiup qatserinermut atatillugu annaassiniartussaana tamatumunnga ilaatigut tunngavigineqarsinnaavoq. Taamaattumik suliassanut taakkununnga, GTO-mut i natsit naapertorlugu Namminersornerullutik Oqartussat 1. januar 1987-imi tigusimasaannut GTO-p saniatigut naalagaaffimmi oqartussaasut allat akisussaasuusimanissat ilimagissallugu tunngavissaqanngilaq. Tassalu suliassaqaqarfinnut taakkununnga inatsisiliornermi aqutsinermilu oqartussaaffik GTO-mut suliassaqaqarfinnut peqatigitillugu tiguneqarsimammat, suliassat taakku kommunini isumagineqarnissaannut maleruagassiornissamut Namminersorlutik Oqartussat pisariaqartinneqartunik aalajangiisinnaatitaaffeqareersut suleqatigiissitaq isumaqarpoq.

Inissiigallartarnernut isumassuisarnernullu tunngatillugu suliassat taamaattut inatsisitigut tunngavilerneqarsimanngikkaluartut, qatserinermut atatillugu suliassat Kalaallit Nunaanni kommuninit isumagineqartarsimassasut oqartoqarsinnaavoq. Suleqatigiissitap isumaa malillugu suliassaq GTO pillugu inatsit naapertorlugu qatserisartoqarnerup nuunneqarnerani suliassanut allanut ilanngullugu nuunneqarsimassaaq, taamaattumillu Namminersorlutik Oqartussat soorlu upalungaarsimanermut inatsit aqputigalugu tamatumunnga pisariaqartinneqartunik malueruagassiortussaasutut isigineqartariaqarput. Tamatumunnga atatillugu umiarsuarnit takornariartaatinit imaluunniit umiarsuarnit sinersortaatinit qimarngussat inissikkallartariaqarlersinnaanerannut isumassorneqartariaqalersinnaanerannullu atatillugu ajornartorsiulersinnaaneq ataatsimiititaliap tikkuarpaa, tamannalu Namminersorlutik Oqartussat Kalaallit Nunaata iluani upalungaarsimanermut pilersaarusiornerminnut isumaliutersuutissanut ilaatittariaqassavaat.

Ataatsimut isigalugu suleqatigiissitap suliassaqaqarfinnik ataasiakkaanik misissuereerluni paasivaa, naalagaaffimmi oqartussaasut taamatullu Namminersorlutik Oqartussani oqartussaasut suliassaqaqarfinni suliassaqaqarfinnut akisussaasuunermut tunngaviusoq upalungaarsimanermut pilersaarusiarni tunngavissatut atortaraat. Piffissami sorsuffiunngitsumi upalungaarsimanermut pilersaarusiortarneq suliassanut Namminersornerullutik Oqartussanit/Namminersorlutik Oqartussanit tiguneqarsimasunut ilaasutut isigineqartariaqartut tamatumani takuneqarsinnaavoq.

5. Kalaallit Nunaanni suliassa qarfinnut akisussaasuunerup atuutsinneqarnissaa

Kapitalimi matumani kapitalimi 3-mi aamma 4-mi naalagaaffimmi oqartussaasut taamatullu Namminersorlutik Oqartussaasut Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermi suliassanik suliqaartarneranni pissutsit immikkut ittut eqqarsaatigalugit Kalaallit Nunaanni suliassa qarfinnut akisussaasuunerup tunngaviusup atuutsinneqarnissaa pillugu misissueqqaarnerit tunngavigalugit nassuiaasiortoqarpoq.

5.1 Aallaqqaasiut

Kapitali 3-imi oqaatigineqareersutut inuinnarnut upalungaarsimaneq pillugu inatsit nr. 342-mi, 23. december 1959-imeersoq (1959-imi inatsit) kunngeqarfimmut peqqussut nr. 405, 20. december 1962-imeersoq tunngavigalugu Kalaallit Nunaannut atuutsinneqalerpoq. Tamatuma kingorna kunngeqarfimmut peqqussut atorunnaarsinneqarsimanngilaq, taamaattumillu inatsit suli Kalaallit Nunaannut atuuppoq. Tamanna pissutigalugu naalagaaffimmi oqartussaasut ullumikkut naliliipput, Kalaallit Nunaanni suliassa qarfinni tamani sorsunneqarmeranut aammalu sorsunneqarnissamut aarlerinartoqartillugu (ajornartoornermut) pilersaarusiornissamut pisussaaffeqarlutik, taakkunungalugu aamma suliassa qarfiit Namminersornerullutik Oqartussanit/Namminersorlutik Oqartussanit tiguneqarsimasut ilaatinneqarput. Tassalu Namminersornerullutik Oqartussat/Namminersorlutik Oqartussat Kalaallit Nunaanni suliassa qarfinnik tiguisarnerminnut peqatigitillugu, suliassa qarfinni taakkunani sorsunnermut aammalu sorsunnissamut aarlerinartoqartillugu (ajornartoornermut) pilersaarusiornissamut pisussaaffik tiguisimanngilaat.

Kiisalu suliassa qarfinni naalagaaffimmi oqartussaasut ataanniittuni Kalaallit Nunaanni sorsunneqannginnerani pilersaarusiornissamut pisussaasut kapitali 3-mi aamma 4-mi naliliisoqarpoq, tassani upalungaarsimanermut inatsisip, tassanilu § 24-ip Kalaallit Nunaannut atuutinnginnera apeqqutaatinneqanngilaq. Taamaattumik inatsit naalagaaffimmi oqartussaasunit pineqartunit Kalaallit Nunaannut atuutsinneqartoq naapertorlugu upalungaarsimanermut pilersaarusiorneq naalakkersuineri akisussaaffeqarnerup ilaatut isigineqartariaqarpoq.

Taamatuttaaq kapitali 3-mi suleqatigiissitaq isumaqarpoq, piffissami sorsuffiunngitsumi ajutoornernut upalungaarsimanermut pilersaarusiortarnermut maleruagassiortarnermi suliassa qarfinnut, Namminersornerullutik Oqartussat/Namminersorlutik Oqartussat tiguisimasaannut inatsisiliorinissamut oqartussaaffik Kalaallit Nunaanni Namminersornerullutik Oqartussanut/Namminersorlutik Oqartussanut nuunneqarsimasoq. Tamatumunnga ilaatigut Namminersornerullutik Oqartussat/Namminersorlutik Oqartussat suliassa qarfinnik pineqartunik tiguisinerisa nalaanni upalungaarsimanermut suliassat suliassa qarfinni suliassanut ilaasutut naliliiffigineqarnerannut atasutut isigineqassaaq. Tamatumunnga atatillugu erseqqissaatigineqassaaq, suleqatigiissitap kapitali 4-mi suliassa qarfinnik ataasiakkaanik misissuinermini paasisimammagu, suliassa qarfinnut akisussaasuuneq naalagaaffimmi oqartussaasut taamatullu Namminersornerullutik Oqartussani/Namminersorlutik Oqartussani Kalaallit Nunaanni suliassa qarfiini piffissami sorsuffiunngitsumi upalungaarsimanermut pilersaarusiornissamut tunngaviliisutut oqaatigineqarsinnaasut.

5.2 Suliassa qarfinnut akisussaasuunerup atuutsinneqarnissaanut ilusiliat

Kalaallit Nunaanni suliassa qarfinni akisussaasuunerup tamakkiisumik inatsisitigullu tunngaveqartumik atuutsinneqarnissaa suleqatigiissitap inassutigaa. Ilaatigut tamatumunnga atatillugu suleqatigiissitamit innersuussutigineqassaaq, Danmarkimi suliassa qarfinnut

akisussaasuuneq inuiqatigiinni suliassa qarfinni nalinginnaasuni upalungaarsimanermi sullissisut assigiinngitsut akornanni akisussaasuunermik agguaassinermi tunngavigineqarmat, aammalu suliassa qarfinnut akisussaasuuneq sorsunneqannginnerata nalaani naalagaaffimmi oqartussaasut taamatullu Namminersornerullutik Oqartussat/Namminersorlutik Oqartussat Kalaallit Nunaanni suliassa qarfinni oqartussaaffigisaanni upalungaarsimanermut pilersaarusiornermut tunngavigineqareermat. Tamatuma saniatigut erseqqissaatigineqassaaq, suliassa qarfinnut akisussaasuuneq aamma danskit upalungaarsimanermut inatsisaanni 2003-mi pisortatigoortumik maleruagassiorneqarsimammat.

5.2.1. Suliassa qarfinni Namminersornerullutik Oqartussanit/Namminersorlutik Oqartussanit tiguneqarsimasuni suliassa qarfinnut akisussaasuunerup atuutsinneqarnera

Immikkoortoq 1-imi oqaatigineqareersutut sorsunneqannginnerata nalaani suliassa qarfinni Namminersornerullutik Oqartussanit/Namminersorlutik Oqartussanit tiguneqarsimasuni upalungaarsimanermik pilersaarusiortarnermi oqartussaaffik Namminersornerullutik Oqartussanut/Namminersorlutik Oqartussanut nuunneqarsimavoq.

Suliassa qarfinni Namminersornerullutik Oqartussanit/Namminersorlutik Oqartussanit tiguneqarsimasuni suliassa qarfinnut akisussaasuunerup atuutsinneqalertarnera malillugu, sorsunneqarnerani ajornartoortoqarneranilu pilersaarusiornissamut oqartussaaffiup Namminersorlutik Oqartussanit tiguneqarnissaa pisariaqartinneqarpoq.

Inuiaqatigiinni nalinginnaasuni upalungaarsimanermi suliassat sinneri (sorsuttoqarnerani ajornartoortoqarneranilu pilersaarusiornissamut oqartussaaffik) namminersorneq pillugu inatsimmut ilanngussani allassimangillat, taamaattumillu namminersorneq pillugu inatsimmi § 2 naapertorlugu Namminersorlutik Oqartussat suliassa qarfimmik tigusinissartik aalajangersinnaanngilaat. Kalaallit Nunaanni Namminersorneq pillugu inatsimmi § 4 naapertorlugu suliassa qarfiit taamaallaat Kalaallit Nunaannut tunngassuteqartut, aammalu inatsimmi ilanngussami taaneqanngitsut Namminersorlutik Oqartussanit tiguneqarsinnaanerata pillugu Naalackersuisut naalagaaffiullu akunnerminni isumaqatigiissutigisinnaavaat. Kalaallit Nunaanni Namminersorneneq pillugu inatsisissatut siunnersuummut nassuiaatini allassimavoq, suliassa qarfiit minnerusut arlallit ilanngussamut ilanngunneqarsimanngitsut, aammalu § 4 naapertorlugu tiguneqarsinnaasut. Inuiaqatigiinni nalinginnaasuni upalungaarsimanermi suliassat sinneri suliassa qarfinnut minnerusunut taakkununga ilaapput. Taamaattumik suliassa qarfinni tiguneqareersuni sorsunneqarnerani ajornartoortoqarneranilu pilersaarusiornissamut oqartussaaffiup tiguneqarnissaa Namminersorlutik Oqartussanit kissaatigineqarpat, tamanna namminersorneq pillugu inatsimmi § 4 naapertorlugu pisinnaavoq.

Namminersorneq pillugu inatsimmi § 4 inuiaqatigiinni nalinginnaasuni upalungaarsimanermi suliassanik sinneruttunik tigusinissamut tunngasoq naapertorlugu naalackersuisut aamma Namminersorlutik Oqartussat akunnerminni isumaqatigiissuteqarneranni, tassalu suliassa qarfinni tiguneqareersuni sorsunneqarneranut ajornartoornermullu pilersaarusiortarnermut oqartussaaffiup tiguneqarnerani, suliassa qarfinnut taakkununga immikkoortunut akisussaaffeqarneq tamakkiisumik atuutsinneqalersinnaavoq, aammalu Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut inatsimmi inatsisitigut tunngavilerneqarsinnaalluni.

5.2.2. Suliassa qarfinni suli naalagaaffimmi oqartussaasut ataanni inissisimasuni suliassa qarfinnut akisussaasuunerup atuutsinneqarnera

Immikkoortoq 1-imi taaneqareersutut 1959-imi inatsit naapertorlugu Kalaallit Nunaanni suliassa qarfinnut tamanut sorsunneqarneranut ajornartoortoqarneranullu pilersaarusiornissaq

naalagaaffimmi oqartussaasut pisussaaffigaat. Tamatuma saniatigut suleqatigiissitaq naliliivoq, suliaasaqarfimmi ataaniittuni Kalaallit Nunaanni piffissamut sorsuffiunngitsumut pilersaarusiornissaq naalagaaffimmi oqartussaasut pisussaaffigigaat, tassani upalungaarsimanermut inatsisip, taassumalu ataani § 24-p Kalaallit Nunaannut atuutinnginnera apeqqutaatinnagu.

Suliaasaqarfinnut akisussaasuunerup Kalaallit Nunaannut tamakkiisumik inatsisitigullu tunngaviligaasumik atuutsinneqalernissaa suleqatigiissitap inassutigaa. Taamaalilluni suliaasaqarfinnut akisussaasuunerup Danmarkimi inatsisitigut tunngavilerneqarnerinut peqqutaasut assingisa atorneqarnissaat pingaartinneqarpoq, kiisalu akerlianik pissutsit upalungaarsimanermut inatsimmi § 24-mi Kalaallit Nunaannut atuutsinneqanngitsut suliaasaqarfinnut akisussaasuunerup Kalaallit Nunaanni naalagaaffimmi oqartussanut atuutsinneqartussaanninneranik aalajangiinermik kinguneqarsinnaallutik. Taamaattumik upalungaarsimanermut inatsimmi § 24, Danmarkimi suliaasaqarfinnut akisussaasuunermik pisortatigoortumik maleruagassiineq annertusillugu, Kalaallit Nunaanni oqartussaasunut pisussaaffiliiffiunissaa naleqquttut naliliiffigineqarpoq.

Upalungaarsimanermut inatsimmi § 82-imi allassimavoq, inatsit ilaatigut Kalaallit Nunaannut atuutinngitsoq, kisiannili Kalaallit Nunaanni pissutsinut immikkut ittunut naleqqussaalluni saneqqutsinerit ilanngullugit kunngeqarfimmut peqqussuteqarnikkut atuutsinneqalersinnaasut. Tamatuma kingunerisaanik tunngaviumik upalungaarsimanermut inatsimmi § 24 kisimi kunngeqarfimmut peqqussuteqarnikkut atuutilersinnaasussaannigilaq, aammali upalungaarsimanermut inatsit tamarmi – Kalaallit Nunaanni pissutsinut immikkut ittunut naleqqussaalluni saneqqutsinikkut – atuutilersinnaassaaq. Suleqatigiissitap naliliigallarnera malillugu aalajangersakkat ikittunnguit kisimik Kalaallit Nunaannut atuutsinneqalernissaat naapertuutissaaq.

Upalungaarsimanermut inatsimmi § 24 Kalaallit Nunaannut atuutsinneqalissappat, upalungaarsimanermut inatsimmi § 82 allanngortinneqartariaqarpoq, taamaalillunilu inatsit ilaannaasumik atuutsinneqalersinnaalissaaq, soorlu aalajangersakkamut ”tamakkiisumik ilaannaasumilluunniit” ilanngullugu, tamatumalu kingorna imatut imaqalissaaq:

”§ 82. Inatsit Savalimmiunut aamma Kalaallit Nunaannut atuutinngilaq.

Imm. 2. Inatsit tassani Kalaallit Nunaannut pissutsinut naleqqussaalluni saneqqutsinerit kunngeqarfimmut peqqussuteqarnikkut tamakkiisumik ilaannaasumilluunniit Kalaallit Nunaannut atuutsinneqalersinnaavoq”.

5.2.3. Inatsisip 1959-imeersup atorunnaarsinneqarnissaa

Naalagaaffimmi inatsisip Kalaallit Nunaannut atuutsinneqartup atorunnaarsinneqarnissaanut apeqqut namminersorneq pillugu inatsimmi § 28-mi maleruagassiuunneqarpoq, taannalu malillugu aalajangersakkat, Kalaallit Nunaannut atuuttut namminersorneq pillugu inatsisip atuutilernerani allannguuteqartinneqartut oqartussaasunit eqqortunit allanngortinneqarnissamik atorunnaarsinneqarnissamilluunniit tungaanut atuutiinnartussaapput. Namminersorneq pillugu inatsimmi § 28-p piareersarneqarnerani allassimavoq, oqartussaasut eqqortut tassaasut, suliaasaqarfimmi pineqartumi sukkulluunniit maleruagassanik aalajangersaanissamut aalajangiisinnatitaasut.

6. Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat naalagaaffimmilu oqartussaasut akornanni suleqatigiinneq

Kapitalimi suleqatigiiffiit il.il., ilaatigut Namminersorlutik Oqartussat, politiit, GLK-p aamma rigsombudsmandip, taakkulu ataanni Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliarsuup aamma Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfiup Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliaata Kalaallit Nunaanni upalungaarsimaneq pillugu suleqatigiiffigisaat taaneqarput, tassanilu suleqatigiiffiit arlaat naalagaaffimmi oqartussaasut aamma Namminersorlutik Oqartussani oqartussaasut akornanni ataqatigiissaarinerlutik akisussaasuunersoq imaluunniit akisussaasuussanersoq pillugu misissuinnissaq siunertarineqarpoq. Kiisalu Namminersorlutik Oqartussat nunap iluani upalungaarsimanermut pilersaarusiassatut siunnersuutaa kapitalimi taaneqarpoq.

6.1 Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliarsuaq

Naalakkersuisut 20. december 2001-imi ataatsimiinnermini aalajangerput, upalungaarsimanermut ataatsimiititaliarsuarmik, ajutoornerni annerusuni ajunaarnersuaqarneranilu, tassungalu ilanngullugu ajornartoornermi sorsunneqarneranilu suliniutit ataqatigiissaarnissaannut aammalu kalaallit danskillu isumalluutaannik atuinissamut tunngaviliinissamik siunertaqarfiusumik pilersitsisoqassasoq. Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliarsuaq inatsisitigut tunngaviligaanngilaq, kisiannili siusinnerusukkut Kalaallit Nunaanni upalungaarsimaneq pillugu Inatsisartut peqqussutissaattut siunnersuutip suliarineqarnerani ilanngunneqarsimalluni, tak. kapitali 3.6.

Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliarsuaq Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallanermullu Naalakkersuisoqarfimmit, nakorsaaneqarfimmit, KANUKOKA-mit (Kalaallit Nunaanni Kommunit Kattuffiannit), Kalaallit Nunaanni Politimestereqarfimmit, Rigsombudsmandimit aamma Grønlands Kommando-mit ilaasortaatanit katitigaavoq. Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik aamma Nunamut Namminermut, Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfik aalajangiisinnaatitaanngitsunik ilaasortaatitaqarput. Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallanermullu Naalakkersuisoqarfimmi naalakkersuisoqarfiup pisortaa Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliarsuarmut siulittaasuvoq.

Kalaallit Nunaat tamakkerlugu upalungaarsimanermut pilersaarusiornissap, aammalu pilersaarutip taassuma ingerlaavartumik iluarsaanneqartarnissaata qulakkeerneqarnissaa Ataatsimiititaliarsuup pingaarnertut suliassaraa. Tamatuma saniatigut ataatsimiititaliarsuup suliassaraa:

- Upalungaarsimanermi pissutsit pillugit Naalakkersuisunut, borgmesterinut naalagaaffimmilu oqartussaasunut siunnersuisarneq ilisimatitsisarnerlu
- Immikkoortumi akisussaasuusumi oqartussaasut piumasaqarneratigut kalaallit oqartussaasuisa upalungaarsimanermi suliniutaannik ataqatigiissaarineq aallartitsinerlu, tassungalu ilanngullugu nunani allani oqartussaasut upalungaarsimanermi suliniutigisinnaasaannik ataqatigiissaarineq
- Inuiaqatigiit kalaallit ulorianartorsiorfiinik sunnertiassusiinillu naliliineq
- Kalaallit Nunaanni oqartussaasut tusagassiorfinnut attaveqarneranni ikiunneq ataqatigiissaarinerlu

Kalaallit Nunaannut upalungaarsimanermut pilersaarutitut siunnersuummi pigineqartumi allassimavoq, annertunerusunik ajutoortoqartillugu, ajornartoortoqartillugu ajunaarnersuaqartilluguluunniit Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliarsuaq aggersarneqarsinnaasoq allatulluunniit upalungaarsimatinneqarsinnaasoq, tamatumani

upalungaarsimanerup ataqatigiissaarneqarnerani ikiuunnissaq imaluunniit ajutoornerni ajunaarnersuarnilu aalajangersimasuni innuttaasunut tusagassiorfinnullu paasisutissiinissaq siunertaralugu ataatsimiititaliarsuup siulittaasuata tamanna pisariaqartippagu.

Politiit, Kalaallit Nunaanni eqqartuussisaaseq pillugu inatsimmi § 61 naapertorlugu nunami imaluunniit sumiiffinni sinerissamut qanittuni ajutoortoqartillugu ajunaarnersuaqartillugulu suliniutinik ataqatigiissaarinermik isumaginnittuusut sumiiffinni tamani peqqinnissaqarfinnut, qatserisartoqarfinnut immaqalu mittarfinnut kalerriinissamut pilersaarutinik peqarput. Oqartussaasut allat ataatsimut suliassaat politiitit aallartinneqartarput ataqatigiissaarneqartarlutillu. Upalungaarsimanerni aalajangersimasuni politiit ataqatigiissaarinermi suliassaanik Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliarsuaq allannqortitsineq ajorpoq, tak. matuma kinguliani immikkoortoq 6.4-mi annertunerusumik allaaserisat.

Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliarsuup allattoqarfia 3. maj 2007 aallarnerfigalugu Naalackersuisuni siulittaasup aalajangiinera tunngavigalugu Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallanermullu Naalackersuisoqarfimmut inissinneqarpoq.

Allattoqarfik (3. maj 2007 tikillugu Mittarfeqarfinni inissisimasimasoq) Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut pilersaarutissatut siunnersuummik suliaqarpoq. Upalungaarsimanermut pilersaarut tamanut pilersaarutaavoq, upalungaarsimanermi suliassat naammassineqarnissaannut naalackersuisoqarfinni kommuninilu tamani atorineqartussa. Kiisalu pilersaarutit oqartussaasunit allanit, suliassat pingaarnertit naammassiniarneqarnerini suleqataatinneqarsinnaasunit atorineqarsinnaanissaa siunertarineqarpoq.

Danmarkimi naalackersuisut aalajangiinerisigut nunap iluani suliassanik isumaginnittussat (NOST), nunap iluani upalungaarsimanermi suliniutinut atatillugu ataqatigiissaarinermi suliassat isumagineqarnissaat siunertaralugu Rigspolitiit pisortaannit, Illersornissamut Oqartussaasunit aamma Upalungaarsimanermut Aqutsisoqarfimmit, kiisalu pisuni aalajangersimasuni upalungaarsimasuusunit attuumassuteqartunit allanit suleqataaffigineqartut pilersinneqarput.

Allamut inissiinissaq danskit naalackersuisuisa Isumannaallisaanermut Ataatsimiititaliaannit aalajangersimasumik aalajangiunneqarsimangippat, suleqatigiinnut siulittaasoqarfik Rigspolitiit pisortaanni inissisimavoq.

Suleqatigiit pilersinneqarnissaannut aalajangiinissamut tunngaviusumi oqaatigineqarpoq, annertunerusumik pisoqarneranut ajunaarnersuaqarneranullu, tassungalu ilanngullugu Danmarkimi ajortumeerisoqarneranut atatillugu suliassat nunap immikkoortuini ataasiakkaani isumalluutit atorlugit aqqinneqarsinnaatinnagit, kiisalu suliassat nunap immikkoortuini/sumiiffinni assigiinngitsuni ataatsikkut pisimatillugit ataqatigiissaarinermi suliassat isumagineqarsinnaanissaat siunertaralugu suleqatigiit pilersinneqartut. Suleqatigiit suliassaat qitiulluinnartoq tassaavoq, suliassaqarfinni akisussaasuusut aalajangiinissamut tunngavissaannik attuumassuteqartumik pilersitsisinnaaneq, aammalu suliassat aqqinneqarnissaannik isumalluutillu tulleriarneqarnissaannik pisariaqartinneqartumik tunngaviliinissaq, kiisalu aalajangiisussanut attuumassutilinnut saqqummiussisinnaaneq siunertaralugu pisumi aalajangersimasumi paasisimaarinninnissamik pilersitsinissaq ingerlatsinissarlu.

Tassalu suliassat NOST-imit aammalu kalaallit Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliarsuanit suliarineqartussat assigiissuteqartutut isikkoqarput, tassanilu pingaartumik oqartussaasunut

siunnersuisarnissaq aammalu upalungaarsimanerni aalajangersimasuni oqartussaasut suliniutinik ataqatigiissaarisarnerat eqqarsaatigineqarput.

Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliarsuup pilersinneqarneratigut suliassa qarfiit Namminersorlutik Oqartussanit susassarineqartut pingaarnermik ataqatigiissaarneqarnissaannut, kiisalu Kalaallit Nunaanni taamatullu nunani allani annertuunik pinartunillu pisoqartillugu aalajangiisartunik, Namminersorlutik Oqartussat taamatullu naalagaaffimmi oqartussaasut ataanni kalaallit sullissiviisa tamarmik suliassat sularineqarnerini ilaatitsinissamik periarfissiisoqartoq suleqatigiissitaq naliliivoq

Naalagaaffimmi oqartussaasut Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliarsuarmut suleqataasarnera maannamut persuarsiorfiunngitsunik tunngaveqartinneqarsimavoq, kiisalu kalaallit oqartussaasuisa ataatsimiititaliarsuarmut suleqataasarnerat Naalakkersuisut aalajangiinerannik tunngaveqarluni.

Matuma siuliani taaneqartutut Namminersorerullutik Oqartussat 2003-mi Kalaallit Nunaanni annaassiniarnernut upalungaarsimaneq pillugu Inatsisartut peqqussutissaannut siunnersuusiorput, taannalu ilaatigut Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliarsuarmut pingaarnermut maleruagassanik imaqarpoq. Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliaq, tassungalu ilanngullugu kalaallit oqartussaasuisa tassunga suleqataanerisa pisortatigoortumik maleruagassinneqarnera annertunerusariaqartoq kalaallit tungaanniit suli isumaqarfigineqarpat, suleqatigiissitaq tamatumunnga akerliliissutissaqanngilaq. Tamatumunnga atatillugu Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliap isumaatut suleqatigiissitap isummiussaa suleqatigiissitamit innersuussutigineqarpoq.

Tamatumunnga ilassutigalugu aamma naalagaaffimmi oqartussaasut Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliarsuarmut suleqataanerat pisortatigoortumik maleruagassinneqartariaqarnerasoq suleqatigiissitamit isumaliutigineqarpoq, tamatumani erseqqissaatigineqassaaq kalaallit oqartussaasuisa naalagaaffimmilu oqartussaasut akornanni suleqatigiinneq maannamut ilisimatitsissutigineqartut malillugit naapertuuttumik ingerlasimasoq.

Oqaatigineqareersutut kalaallit oqartussaasuisa naalagaaffimmilu oqartussaasut Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermi suliassat sularisarpaat. Taamaattumik kalaallit oqartussaasuisa naalagaaffimmilu oqartussaasut akunnerminni suleqatigiinnerat pingaaruteqartorujussuuvoq. Taamaattumik naalagaaffimmi oqartussaasut Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliarsuarmi suleqataanerisa pisortatigoortumik maleruagassinneqarnissaa eqqarsaatigineqassasoq suleqatigiissitamit inassutigineqarpoq. Naalagaaffimmi oqartussaasut Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliarsuarmut suleqataanera siullermik pingaarnertullu Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat naalagaaffimmilu oqartussaasut akornanni isumaqatigiissutivimmik isumaqatigiissusiornikkut pisortatigoortumik maleruagassinneqarsinnaavoq.

Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliarsuaq, taassumalu ataani kalaallit oqartussaasuisa tassunga suleqataanerat Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut inatsisitigut tunngavissaqalersinneqartarnera malillugu, tamatuma saniatigut naalagaaffimmi oqartussaasut Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliarsuarmut suleqataanerisa nassuiaasiorneqarnissaa isumaliutigineqarsinnaavoq, tassanmi naalagaaffimmi oqartussaasut Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliarsuarmut suleqataanissaannut siumoortumik tamanna pillugu isumaqatigiissutigineqartariaqartoq allassimasariaqarpoq.

6.2 Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut pilersaarutissamut siunnersuut

---

Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut pilersaarutissamat siunnersuut Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliarsuup allattoqarfianit (Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallannernullu Naalackersuisoqarfimmit) suliarineqarpoq. Pilersaarut ilaatigut immikkut ittunik pisoqartillugu Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliarsuup suliassaanut nassuiaatinik imaqarpoq. Aamma Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut pilersaarusiassatut siunnersuut pilersaarutitut ataatsimoortutut, pisortani namminersortunilu sullissisunut upalungaarsimanermut pilersaarutitut, ilitsersuutitut il.il. takussutissiivittut isigineqassaaq.

Inuiaqatigiinni nalinginnaasuni suliassaqarfinni upalungaarsimanermut tunngatillugu upalungaarsimanermut pilersaarusiassatut siunnersuummi allassimavoq, pilersaarusiornermi suliassaqarfiit akisussaasuunerat tunngavigineqassasoq, tak. ilaatigut kapitali 3-mi immikkoortoq 3.3. Tassalu siunnersuummi allassimavoq, iliuusissanut, ajutoornernik annertusunik ajunaarnersuarnillu isumagisaqarnissamat pisariaqartinneqartunik pilersaarusiornissaq Namminersorlutik Oqartussani naalackersuisoqarfiit akisussaasuusut akisussaaffigigaat. Tamatumunnga atatillugu kalaallit oqartussaasuisa upalungaarsimanermut kalerriinissamullu pilersaarutaat taaneqarput.

Aamma naalagaaffimmi oqartussaasut aammalu Kalaallit Nunaanni oqartussaasut suleqatigiiffiillu upalungaarsimanermut pilersaarutaasa, taakkunungalugu SAR-imut upalungaarsimanermut pilersaarutit imartanilu avatangiisinut upalungaarsimanermut pilersaarutit ilanngullugit taaneqarnissaat pilersaarusiassamat siunnersuusiornermi siunertarineqarpoq, Tamatumunnga atatillugu oqaatigineqassaaq, kalerriisarnermut pilersaarutit, ujarlernerni annaassiniarnernilu SAR-Kalaallit Nunaat-ni, aammalu 3-sømilimut killeqarfiup avataani imaani mingutsitsinissamat upalungaarsimanermut pilersaarummi nassuiarneqarsimasut najukkani upalungaarsimanermut pilersaaruterpianut toqqaannartumik atatinneqalernissaat pisariaqartinneqartoq. Taamaalilluni pisuni ataasiakkaani sumiiffinnilu atasiakkaani suliniuteqarnissamat isumalluutit periarfissallu siumoortumik ilisimaneqaleriissapput. Kalaallit Nunaanni naalackersuinikkut oqartussaasut ataasiakkaat ataqatigiissaarinissamat tassunga akisussaasuupput.

Danmarkimi nunap iluani upalungaarsimanermut pilersaarutit suliarineqartarnerini Upalungaarsimanermut Aqutsisoqarfik ataqatigiissaarisuusarpoq, aammalu pilersaarut inaarutaasooq Ajornartoornissamat Upalungaarsimasuutitanit saqqummiunneqartarpoq. Ajornartoornissamat Upalungaarsimasuutitanut ilaatigut Statsministereqarfik, siulittaasuutitaqarnermik isumaginnittuusooq, kiisalu naalagaaffimmi upalungaarsimanermut oqartussaasuusut ilaasortaataqarput. Pilersaarutit saqqummersinneqarnissaanut naalagaaffimmi aalajangiinissaq tunngavigineqartarpoq, aammalu naalagaaffimmi oqartussaasut pilersaarummik ilanngussisarnernitut pilersaarusiortussaataaneq, upalungaarsimanermut inatsimmi § 24, imm. 1-imi pilersinneqartoq tunngavigineqartarpoq.

Kalaallit Nunaanni nunap iluani upalungaarsimanermut pilersaarutissatut siunnersuusiornermi Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliarsuaq assigalugu naalackersuisut aalajangernissaat tunngavigineqarpoq. Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut inatsisip iluarsaanneqarneranut atatillugu pilersaarutit inatsisinik tunngaveqartinneqalernissaata eqqarsaatigineqarnissaa suleqatigiissitamit isumaqarfigineqarpoq, tak. tamanna pillugu kapitali 6.3-mi allaaserineqartut. Kalaallit Nunaanni suliassaqarfinni ataasiakkaani oqartussaasut pilersaarummut ilanngussassaata aalajangersakkami, upalungaarsimanermut inatsimmi § 24, imm. 1-imut assingusumi aalajangersarneqarsinnaassapput.

6.3 Upalungaarsimanermut komite

Upalungaarsimanermut komite (siornatigut Suliniuteqarnermut komite) 1999-imi Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfiup ataani pilersinneqarpoq, tassani Nuup avataani Fyllas Banke-mi uuliasiorluni misissuinermi qillerinernut atatillugu aatsitassanut inatsimmi taamanikkut atuuttumi § 24 tunngavigineqarluni. Upalungaarsimanermut komite-p pilersinneqarnera aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi § 80-imi maannakkut toqqaannartumik allassimalerpoq, taannalu imatut oqaasertaqarpoq:

”§ 80. Naalackersuisut upalungaarsimanermut komité-mik pilersitsissapput, ajutoornerni ajunaarnersuarnilu pisuni oqartussat suliassaannik ataqatigiissaarinermik suliaqartussaq, tamakkununga ilaallutik sorsunnermi inissisimanerit, imartanilu atortunik. Upalungaarsimanermut komité-mi ilaasortat iliuusissatut malittarisassat imartani atortunut akisussaasut aalajangersimasaat nakkutigissavaat, kiisalu oqartussat pinngitsoortitsinissamik, annaassiniarnissamik akiuinissamillu iliuusissaannik ataqatigiissaarineq.

Imm. 2. Upalungaarsimanermut komité-p suleriaasissaa Naalackersuisut aalajangersassavaat.”

Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfimmi Upalungaarsimanermut komite-p suleriaasia malillugu iliuusissanut maleruagassat, ajutoornerit, ajunaarnerit, maqisoornerit il.il. annertunerusut pinngitsoortinneqarnissaat siunertaralugu aatsitassarsiornermi ingerlatanut pisinnaatitsissummik pigisaqartup/sullissisup aalajangersarsimasai nakkutigisassarai. Oqaatigineqareersutut aatsitassarsiornermi ingerlatanik aallartitsisoqannginnerani HSE-mut (Health, Safety and Environment) aqqissuussaaneermik pisariaqartinneqartumik aammalu upalungaarsimanermut pilersaarutitik pilersitsinissaq pisinnaatitsissummik pigisaqartup akisussaaffigaa. Suliassat aallartinneqannginnerini HSE-mut aqqissuussaaneq upalungaarsimanermullu pilersaarutit Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfimmit akuerineqarsimassapput.

Kiisalu Upalungaarsimanermut komite annaassiniarnissamut akiuiniarnissamullu iliuusissanik ataatsimut aqqissuussinerni oqartussaasunut upalungaarsimanermut akisussaasuusunut allanut ikiuuttassaaq. Upalungaarsimanermut komite-p tamatumunnga ilanngullugu makku suleqataaffigisassavai:

- ajutoornerup ingerlanerani aammalu aatsitassarsiornermi ingerlatanut pisinnaatitsissummik pigisaqartup/sullissisup tamatumunnga pinngitsuuittitsiniarluni iliuusissatut aalajangiigaanik oqartussaasut tamakkiisumik paasissutissinneqarnissaat,
- naalackersuisunut ilaasortamut naalagaaffimmilu oqartussaasunut siunnersuinissaq ilisimatitsinissarlu,
- oqartussaasut suliniutaannik ataqatigiissaarineq aallartitsinerlu,
- nunani allani oqartussaasut suliniuteqarsinnaanerit ataqatigiissaarineq,
- oqartussaasut tusagassiortunut attaveqarnerannut ikiuunneq.

Ajutoornernik, ajunaarnernik, maqisoornerit il.il. annerusunik pisoqartillugu, imaluunniit nunami taamatullu imaani aatsitassarsiornermut atatillugu taamatut pisoqarnissaanut annertuumik ulorianartorsiortoqartillugu Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfiup Upalungaarsimanermut komitea aggersarneqassaaq. Upalungaarsimanermut komitemut allattoqarfeqarneq Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfiup isumagisaraa.

Siulittaasoq ataaseq, ilaasortat sisamat aalajangiisinnaatitaananilu ilaasortaataasoq ataaseq Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfiup Upalungaarsimanermut komite-ani ilaasortaapput.

Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfik siulittaasuutitaqarpoq, ilaasortallu allat sisamat oqartussaasut uku sinnerlugit ilaasortaapput: Grønlands Kommando, Kalaallit Nunaanni Politimestereqarfik, Søfartsstyrelsen, Rigsombudsmandi. Kiisalu Namminersorlutik Oqartussani upalungaarsimanermut akisussaasuusooq Upalungaarsimanermut komite-mut aalajangiisinaatitaanani ilaasortaatinneqarpoq.

Aatsitassanut Naalakkersuisup Upalungaarsimanermut komite-p siulittaasua taassumalu sinniisissaa toqqassavai. Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfiup innersuussuteqarneratigut siulittaasooq sinniisissarlu toqqarneqassapput. Ilaasortat sinneri taakkulu sinniisissaat naalakkersuisup qinnuteqareerneratigut naalagaaffimmi oqartussaasunit pineqartunit toqqarneqassapput.

Sinerissap avataani suliffeqarfinnut atatillugu ajutoortoqartillugu Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfiup Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliaani ilaasortat kalerrinneqarnissaannut Grønlands Kommando akisussaasuvoq. Aatsitassarsiornermut atatillugu ajutoortoqartillugu Upalungaarsimanermut komite-mi ilaasortat kalerrinneqarnissaanut politiit akisussaasuupput.

6.4 Politiit ataqatigiissaarisutut inissisimanerat

Pisunut aalajangersimasunut, Kalaallit Nunaanni Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliap katersuuffigisaannut sulilerfigisaannullu atatillugu, tak. Kalaallit Nunaanni nunap iluani upalungaarsimanermut pilersaarut aamma Upalungaarsimanermut ataatsimiititaliap sulinerani suleriaaseq, politiit aamma Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliarsuup akornanni suleqatigiinnermik qanittumik pilersitsisoqassaaq. Suleqatigiinnermut tassunga peqqussutinik aalajangersaasoqarsimangilaq.

Kalaallit Nunaanni eqqartuussisaasermut inatsimmi § 61 naapertorlugu politiit suliniutinut aalajangersimasunut atatillugu ataqatigiissaarisutut inissisimasarput. Politiit suliniuteqarneranni politiit upalungaarsimanermut pilersaarussiaat tunngavigineqartarput. Suliniutini annerusuni politiit Nuummi naalakkersuisoqarfissaannik (KSN) pilersitsisoqassaaq, aammalu suliniuteqarnermi eqqarsaatigisassanik pingaarnernik politiit isumaginnittuussapput.

Kalaallit Nunaanni Politimestereqarfik, Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliarsuarmut inissaqartitsisoq, Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliarsuarmit ingerlaavartumik paasissutissinneqartassaaq. Tamatuma kingorna Kalaallit Nunaanni politikerit, Namminersorlutik Oqartussat oqartussaasullu attuumassuteqarsinnaasut allat, taakkununggalu ilanngullugit naalagaaffimmi oqartussaasut, paasissutissanik pisariaqartinneqartutut naliliiffigineqartunik ingerlatitseqqiffigineqartarnissaat Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliarsuup isumagissavaa. Kiisalu Namminersorlutik Oqartussani akisussaaffeqarfinnut, aalajangiinernullu pingaaruteqarluinnartunut, aningaasaqarnikkut oqimaassinnaasunut, imaluunniit allatut inuiaqatigiinnut kalaallinut immikkut ittumik sunniuteqarsinnaasunut ataqatigiissarinermut atatillugu Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliarsuaq pingaarnertut naliliisassaaq.

6.5 Eqikkaaneq

Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliarsuaq suleqatigiiffiusooq, Namminersorlutik Oqartussani aamma naalagaaffimmi oqartussaasut akornanni ataqatigiissarinermik qulakkeerisinnaasooq immikkoortoq 6.1-imi inerniliissutigineqarpoq. Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliarsuaq, tassungalu ilanngullugu kalaallit oqartussaasuisa tassunga suleqataanerisa pisortatigoortumik maleruagassinneqarnerat annertunerusariaqartoq kalaallit tungaanniit suli isumaqarfigineqarpat,

suleqatigiissitaq tamatumunnga akerliliissutissaqanngilaq. Tamatumunnga atatillugu Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliarsuup isumaatut suleqatigiissitap isummiussaa suleqatigiissitami innersuussutigineqarpoq. Tamatumunnga atatillugu naalagaaffimmi oqartussaasut ataatsimiititaliarsuup suleqataanerisa isumaqatigiissutivimmik pilersitsinikkut, kiisalu naalagaaffimmi oqartussaasut suleqataaniisaat pillugu Namminersorlutik Oqartussani aamma naalagaaffimmi oqartussaasut akornanni isumaqatigiissusioreernerini tamatuma Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut inatsimmi nassuiaasiorneqarneratigut pisortatigoortumik maleruagassinneqarsinnaanera eqqarsaatigineqarsinnaavoq.

Kiisalu Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut pilersaarutip Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut inatsisissap suliarineqarneranut atatillugu suliarineqarnissaa naleqqutissasoq, suleqatigiissitaliamit isumaqarfigineqarpoq.

Ilanngussat allattorsimaffiat:

Ilanngussaq 1: Suliassat allassimaffiat.

Ilanngussaq 2: ”Upalungaarsimanerup tamarmiusup aamma qulimiguulimmik SAR-imut upalungaarsimanerup (SAR06) ataqatigiinnerat pillugit nassuiaat 2006-imeersoq”-mi ilanngussaq 2 aamma kapitali 4.

Ilanngussaq 3: Inunnut upalungaarsimaneq pillugu inatsit nr. 342, 23. december 1959-imeersoq (inatsit 1959-imeersoq).